

VIHANTI KIRKONKYLÄ

OSAYLEISKAAVA 2025

3.12.2012

AIRIX Ympäristö
FMC GROUP

VIHANNIN KUNTA

työnumero E22414

Vireilletulosta on ilmoitettu 21.8.2008 (khal 18.8.2008, 279 §)

Hyväksytty kunnanhallituksessa 3.12.2012, 231 §

Hyväksytty kunnanvaltuustossa 13.12.2012, 61 §

Voimaantulo 21.6.2013

Kuvat: © AIRIX Ympäristö Oy (ellei muuta lähdettä ole mainittu)

Tämä selostus koskee Vihannin kirkonkylän osayleiskaavaa 1:10 000, jonka päiväys on 3.12.2012.

Liitteet:

1. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
2. Selvityskooste -kartta 1:20 000, 7.5.2010 (kooste alueen maisemaselvityksestä, luontoselvityksestä ja rakennettavuudesta)
3. Teknisen huollon verkostot
4. Asukaskyselyn tulokset analyysi
- 5.a-b Nykytilanne, ns. 0-kaava
6. Asemakaavan toteutuneisuus
- 7.a-c Maankäyttövaihtoehdot: Rakennemallit 1-3
- 8.a-b Kaavakartan pienennökset A3
9. Vastineet: Luonnosvaihe (khal hyväksynyt 24.9.2012, 184 §), ja ehdotusvaihe (khal hyväksynyt 3.12.2012, kvall hyväksynyt 13.12.2012)

Erilliset selvitykset ja teemakartat:

- Keskustaajaman osayleiskaava - Luontoselvitys 19.11.2008, AIRIX Ympäristö Oy/Sanna Tolonen
- Vihannin kirkonkylän osayleiskaava-alueen maisemaselvitys 24.11.2008, AIRIX Ympäristö Oy/Annaelina Isola ja Johanna Lehto
- Asukaskysely, vastausten analyysi 20.5.2010, AIRIX Ympäristö Oy
- Vihannin pohjavesialueet 1:50 000, 19.1.2009, AIRIX Ympäristö Oy

Sisällysluettelo

1 JOHDANTO	3
2 LÄHTÖKOHDAT	5
2.1 Suunnittelutilanne	6
2.1.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	6
2.1.2 Maakuntakaava	6
2.1.3 Osayleiskaavoitus.....	8
2.1.4 Asemakaavoitus	9
3 SELVITYKSET	10
3.1 Selvitystarpeiden rajaus ja selvitysmenetelmät	10
3.2 Selvitykset.....	11
3.2.1 Taajamarakenne.....	11
3.2.2 Vihannin muinaisjäännökset ja asutushistoria.....	11
3.2.3 Rakennettu kulttuuriympäristö	16
3.2.4 Luonnonympäristö	21
3.2.5 Maisema ja taajamakuva	22
3.2.6 Väestö	23
3.2.7 Palvelut	25
3.2.8 Elinkeinot.....	26
3.2.9 Virkistys.....	28
3.2.10 Liikenne.....	29
3.2.11 Yhdyskuntatekniikka.....	30
3.2.12 Maanomistus	30
4 TAVOITTEET	31
4.1 Tavoitteet ja mitoitus	31
4.1.1 Muut tavoitteet.....	33
4.2 Tavoitteiden julkinen käsittely ja päätös tavoitteista.....	33
5 MAANKÄYTTÖVAIHTOEHDOT	34
5.1 Vaihtoehtojen muodostamisperiaatteet ja kuvaus	34
5.1.1 Vaihtoehto 1 ”Tiivistyvä taajama”	34
5.1.2 Vaihtoehto 2 ”Satelliitit – kotona, mutta kaukana”	34
5.1.3 Vaihtoehto 3 ”Raahe kutsuu”	34
5.2 Vaihtoehtojen vaikutukset ja vertailu	35
5.3 Laativaiheen kuuleminen	38
5.3.1 Luonnosvaiheen jälkeen osayleiskaavaan tehdyt muutokset	38
6 YLEISKAAVA	39
6.1 Yleiskaavan kuvaus	39
6.1.1 Kokonaisrakenne ja mitoitus	39
6.1.2 Kuvaus alueittain ja toimialoittain	40
6.1.3 Sauvonmäen alueen suunnittelu.....	46
6.2 Yleiskaavamerkintöjä	48
6.3 Virallinen nähtävillepano, lausunnot ja muistutukset, päätökset	52

7 YLEISKAAVAN VAIKUTUKSET	53
7.1 Arviointimenetelmät.....	53
7.2 Ympäristövaikutukset.....	53
7.3 Taloudelliset vaikutukset	54
7.4 Sosiaaliset vaikutukset.....	54
7.5 Yhdyskuntarakenne	54
7.6 Muut vaikutukset.....	55
7.7 Yhteenveto vaikutuksista	56
8 YLEISKAAVAN TOTEUTTAMINEN.....	58
8.1 Toteuttamisen vaiheittaisuus.....	58
8.2 Suunnittelun vaiheet lyhyesti.....	58
9 LÄHTEET	60
10 LIITTEET	61

1 JOHDANTO

Vihannin maankäytön suunnittelun sektorilla on 2000-luvun alkuvuosina ollut hiljaista. Kunnassa huomattiin tarve pohtia maankäytön suunnittelua sekä miettiä tulevaisuuden visiota keväällä 2008. Lähialueiden kehitys ja mm. Raahen Laivakankaan kultakaivosinvestointien tuoma lisätoimeliaisuus innosti pohtimaan myös Vihannin tulevaisuutta. Tuolloin kuntaan laadittiin kehityskuvatarkastelu. Siinä tavoitteena oli hahmottaa koko kunnan maankäyttöä kaavaa kevyemmällä, strategisella menettelyllä. Kehityskuvassa hahmotettiin kehityksen tavoitteet ja tehtiin osayleiskaavoitusohjelma. Kehityskuvassa huomioitiin maankäytön lisäksi muita teemoja, kuten palveluverkon kehitys ja alueiden toiminnallinen sisältö. Kehityskuvatyön ohjausryhmätyöskentelyn pohjalta työstä tulikin maankäyttöpainotteinen kuntastrategia, joka hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 9.6.2008.

Kehityskuvatyön osayleiskaavoitusohjelman mukaisesti kunnassa lähdetään liikkeelle keskustan osayleiskaavasta. Vihannin kaavatoimikunta on hyväksynyt osayleiskaavoitettavan alueen sekä työohjelman. Kunta on laittanut osayleiskaavatyön vireille elokuussa 2008, jolloin laadittiin luonto- ja maisemaselvitykset (khal 18.8.2008, 279 §).

Keskustan osayleiskaava 2025 laaditaan oikeusvaikutteisena, ja se korvaa päällekkäisiltä osiltaan alueella voimassa olevan osayleiskaavan (1991 kunnanvaltuustossa hyväksytyn oikeusvaikutuksettoman Möykkylä-Keskusta-Kuusirati –osayleiskaavan). Möykkylän ja Kuusiratin alueelta vanha osayleiskaava jää voimaan.

Nykyisen osayleiskaavan hyväksymisen jälkeen alueella on tapahtunut viimeaikaisen kehityksen lisäksi muitakin merkittäviä muutoksia, mm. kirkonkylän luoteispuoleisten järvikuivioiden uudelleenvesitys sekä siirtoviemärin valmistuminen.

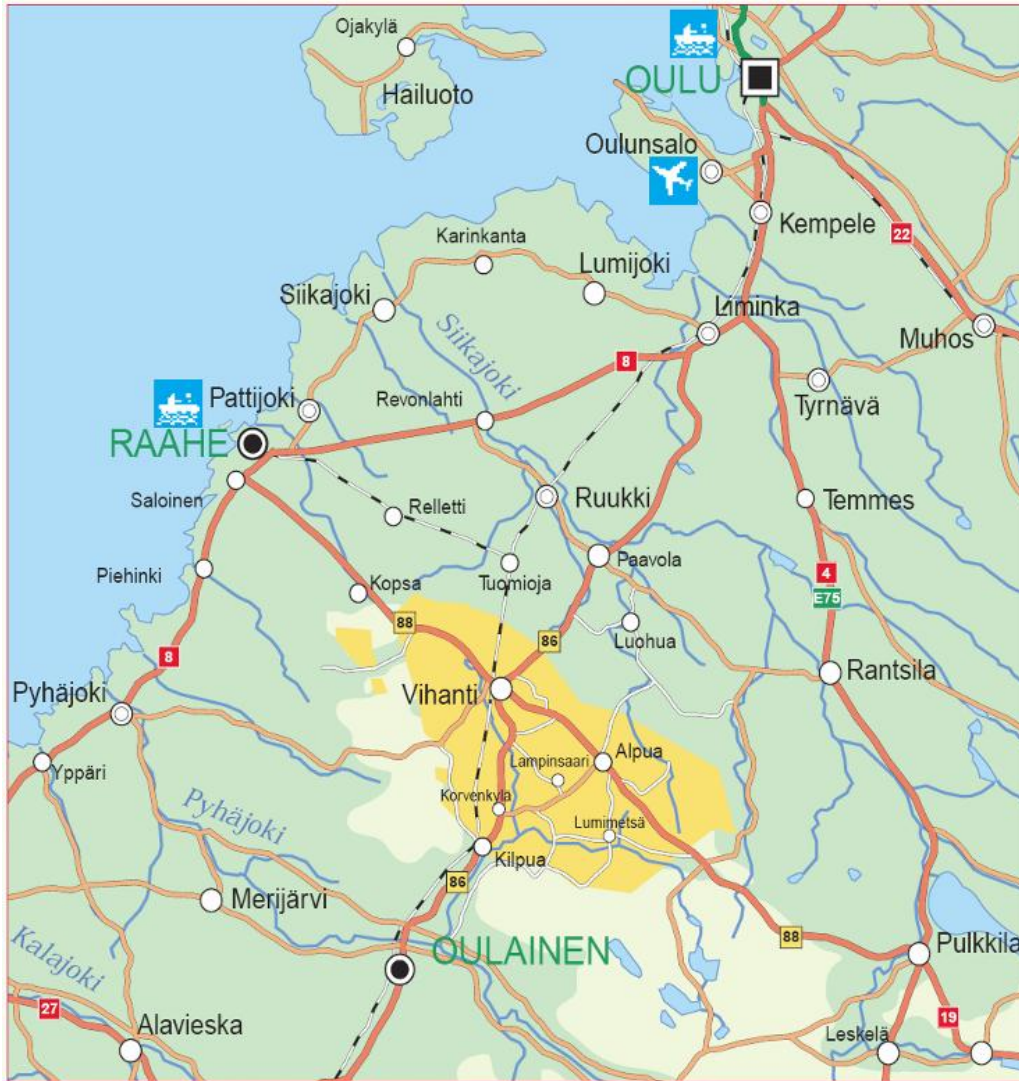
Tämän osayleiskaavan pohjana ovat selvitykset, joita on tehty sekä kehityskuvatyön yhteydessä että muissa yhteyksissä. Osayleiskaavan rajaukseen ovat vaikuttaneet kehityskuvatyön linjaukset, mm. Raahen suunnan strategisen merkityksen huomiointi. Osayleiskaavoituksen avulla tutkitaan uusia, houkuttelevia asumisen suuntia sekä teollisuus- ja työpaikka-alueita. Osayleiskaavatyö tehdään vaiheittain seuraavasti:

- 1) Selvitysvaihe (luonto- ja maisemaselvitys) tammikuuhun 2009 mennessä
- 2) I-vaihe (perusselvitysten täydentäminen, asukaskysely, 0-kaava, tavoitteet, mitoitus ja rakennemallit) keväällä 2009
- 3) II-vaihe (osayleiskaavaluonnos ja vaikutusten arviointi) keväällä 2010
- 4) III-vaihe (osayleiskaavaehdotus) syksyllä 2010

Vihannin kunnanvaltuusto hyväksyy osayleiskaavan ehdotusvaiheen jälkeen. Osayleiskaavasta tiedotetaan kuntalaisille osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa kerrotulla tavalla. Asukkaille ja maanomistajille järjestetään kuulemistilaisuuksia sekä työn alkuvaiheessa myös kysely, jonka avulla he voivat tuoda esille toiveitaan ja tavoitteitaan koskien kaavoitusta.

Kaavatyö on tehty konsulttityönä AIRIX Ympäristö Oy:ssä. Kaavatyössä ovat olleet mukana arkkitehti Annaelina Isola, FM Johanna Lehto, tekn.kand. Mikko Korhonen, arkkitehti Elina Marjakangas ja laadunvarmistajana arkkitehti Riitta Yrjänheikki.

Kaavatyötä ohjaa Vihannin kaavatoimikunta, johon kuuluvat Kirsti Sämpi (pj.), Markku Asikala, Eino Lumijärvi, Raija Mustonen, Sulo Nurkkala sekä viranhaltijoista kunnanjohtaja, kunnanrakennusmestari, ympäristönsuojelusihteeri sekä aluearkkitehti.

Vihanti sijaitsee Raahen seutukunnassa. Lähimmät kaupungit ovat Raahen ja Oulainen. (Lähde: Vihannin kunnan kotisivut)

Tämän osayleiskaavatyön aikana Suomen kuntakenttä on ollut muutoksen tulissa. Kuntarakenteeseen kohdistuvat poliittiset ja taloudelliset vaatimukset ovat heijastuneet myös Vihantiin. Vuonna 2008 kaavatyössä lähdettiin tilanteesta, jossa kunnassa oli vahva tahto säilyä itsenäisenä. Laadittiin Vihannin kehityskuva, joka sai kuntastrategiankin piirteitä. Kaavatyön aikana tilanne on kuitenkin muuttunut, ja osayleiskaavan tullessa ehdotusvaiheeseen on kunnassa tehty päätös liittyä Raahen kaupunkiin vuoden 2013 alussa.

Osayleiskaavassa tehdyt valinnat sopivat muuttuneeseen tilanteeseen hyvin. Tulevaisuuden tarpeisiin osoitetut asuinaluevaraukset painottuvat valtatie 88:n tuntumaan ja Raahen suuntaan. Strateginen valinta tästä tehtiin jo rakennemallivaiheessa.

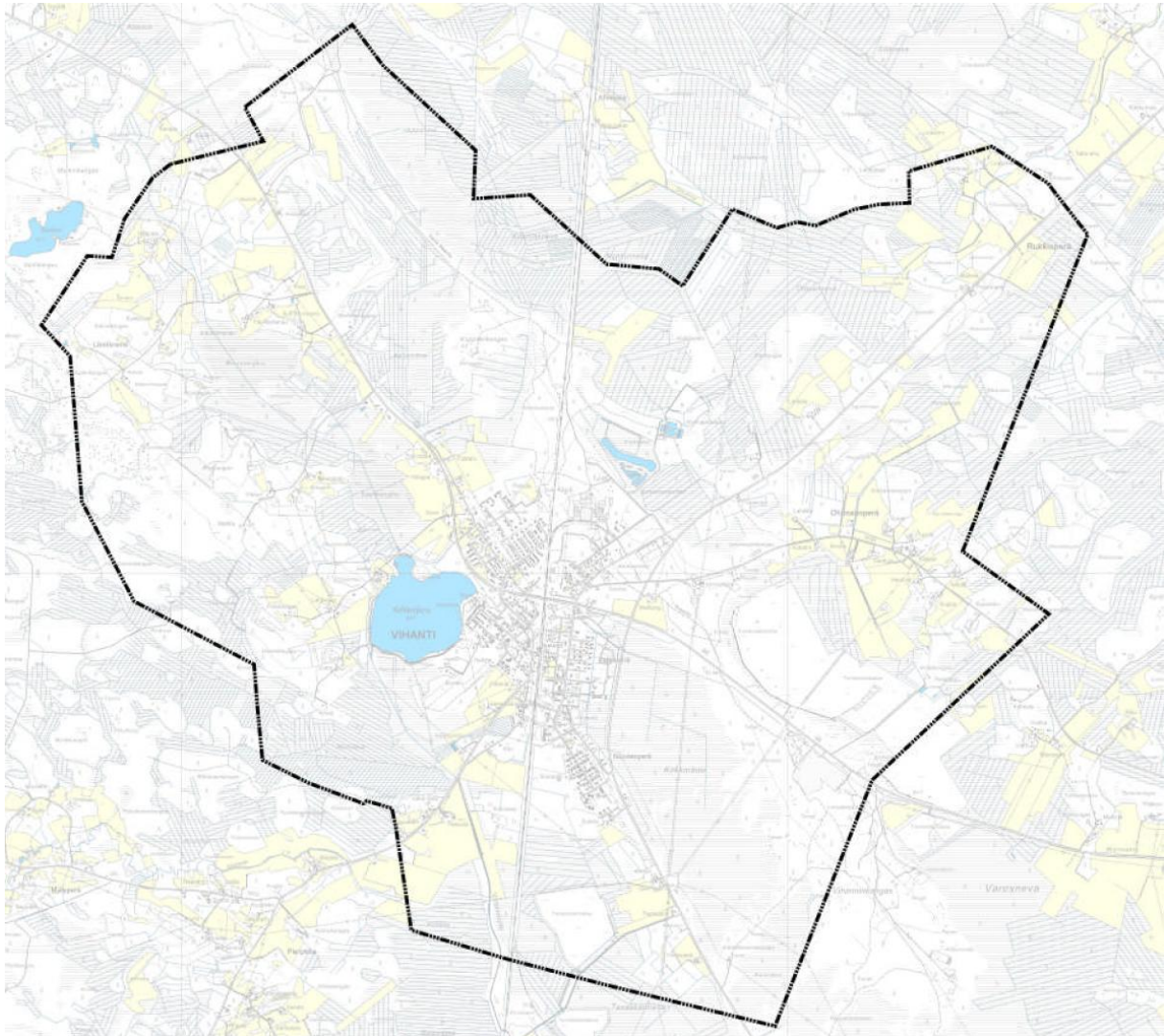
Vihannin kirkonkylän osayleiskaava jäänee historialliseksi kaavaksi itsenäisen Vihannin kunnan viimeisenä voimaan tulevana kaavatyönä.

2 LÄHTÖKOHDAT

Vihannin kirkonkylän osayleiskaava 2025 käsittää kirkonkylän lisäksi järviolueen sekä muut lähialueet Ouluntien varressa, Ohimaanperällä. Osayleiskaava-alue on laajuudeltaan noin 4 200 ha. Osayleiskaava kumoaa päällekkäisiltä osiltaan voimassa olevan oikeusvaikutuksettoman Möykkylä-Keskusta-Kuusirati –osayleiskaavan. Nykyisen osayleiskaavan Möykkylää ja Kuusiratia koskevat alueet jäävät voimaan.

Osayleiskaavan tavoitteena on tutkia uusia, houkuttelevia ja vetovoimaisia asumisen suuntia. Mitoituksessa varaudutaan kunnan kehityskuvassa linjatun asukastavoitteen, noin 150 asukkaan lisäyksen mukaiseen kasvuun. Keskeisellä sijalla ovat myös uudet teollisuus- ja työpaikka-alueet, joiden pohjana ovat kunnan maanhankinnat Ouluntien varresta. Muuten kehityskuvassa tärkeäksi on linjattu Raahan suunta. Tämä suunta on tärkeä myös virkistyskohteiden ja liikenteen osalta. Alue on muuttunut vanhaan osayleiskaavaan nähden huomattavasti mm. järvien vesityksen myötä.

Osayleiskaavan pohjaksi on kehityskuvatyon lisäksi tehty työn alkuvaiheessa (helmikuu 2009) rakennemalleja, joiden vaikutusten arvioinnin kautta on tarkennettu kehityskuvassa valittuja kasvusuuntia ja mitoitusta. Rakennemallien pohjalta on laadittu osayleiskaava.

Osayleiskaavan rajaus, joka on hyväksytty Vihannin kaavatoimikunnassa.

2.1 Suunnittelutilanne

2.1.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

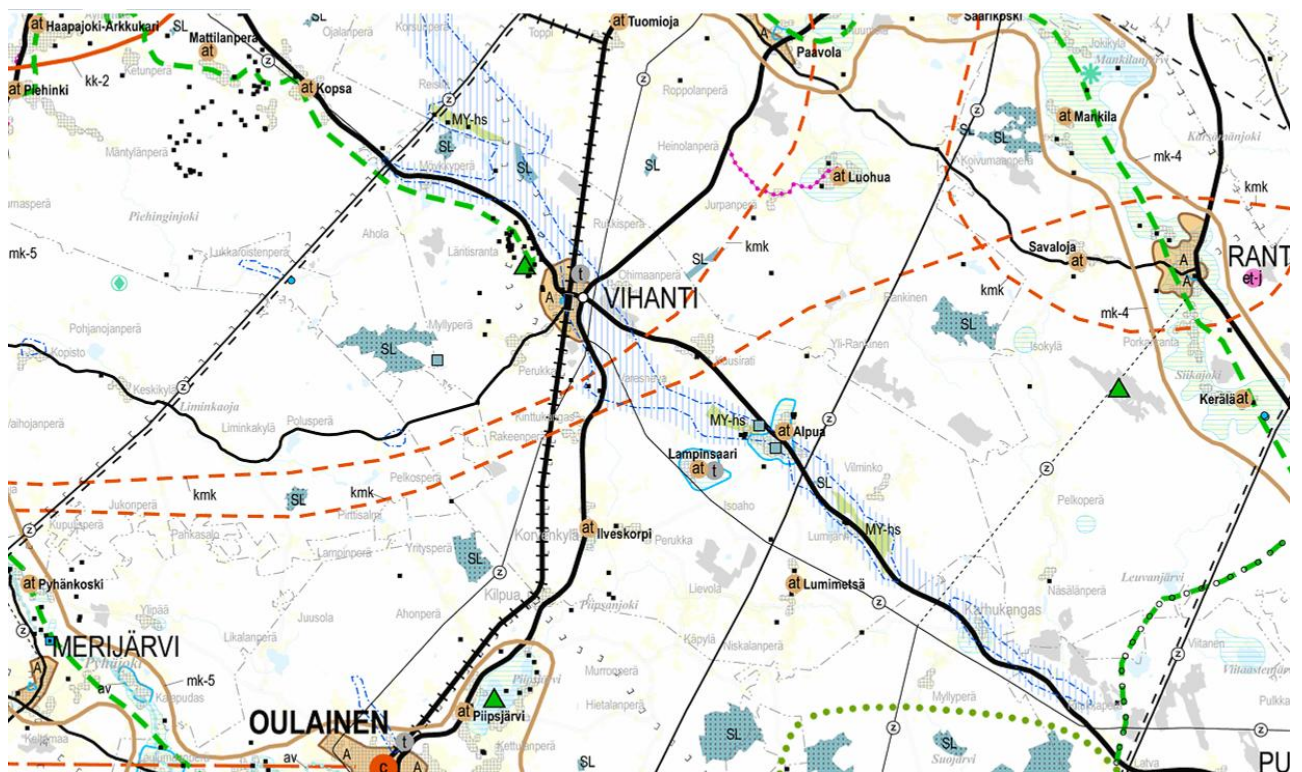
Valtioneuvosto on päättänyt 30.11.2000 valtakunnallisista, MRL 24 §:n mukaisista alueidenkäyttötavoitteista, jotka on otettava huomioon kaavoja laadittaessa. Tavoitteet ovat tulleet voimaan 1.6.2001. Valtioneuvoston uudistamat tarkistetut tavoitteet tulivat voimaan 1.3.2009, ja ne huomioitiin tässä kaavatyössä. Tavoitteita on tarkistettu mm. ilmaston muutokseen liittyvien painotusten vuoksi.

Tämän kaavatyön osalta on otettava huomioon erityisesti toimivaan aluerakenteeseen, eheytyvään yhdyskuntarakenteeseen ja kulttuuriperintöön (runsaslukuiset kiinteät muinaisjäännökset) liittyvät valtakunnalliset tavoitteet. Myös virkistysalueiden ja luonnonvarojen käyttöön liittyvät tavoitteet ovat keskeisellä sijalla. Vihannin harjun pohjavesialue on merkittävä luonnonvara.

Valtakunnallisiin aluerakenteen kehittämistavoitteisiin liittyvät paikallisen tason tavoitteet mm. rautatieyhteyksien säilymisestä ja kehittämisestä Vihannin kohdalla. Taajamarakenteen eheyttäminen on tavoitteena Vihannin kirkonkylän osayleiskaavassakin, mutta toisaalta kunnan strateginen linjaus ohjata painopistettä Raahan suuntaan voi hajottaa yhdyskuntarakennetta, eikä ole siten yhdensuuntainen valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kanssa.

2.1.2 Maakuntakaava

Vihannissa on voimassa Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava, joka ohjaa maankäyttöä alueellisesti, ylikunnallisesta näkökulmasta.

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava. (Lähde: Pohjois-Pohjanmaan liitto)

Vihannin pohjoisosat, mukaan lukien kuntakeskusta, kuuluvat Raahan kaupunki-maaseutu –vuorovaikutusalueeseen. Kunnan eteläosat taas liittyvät Oulun eteläisen alueen kaupunkiverkkoon. Tällä alueella tulee kehittää erityisesti kaupungin ja maaseudun vuorovaikutukseen perustuvaa elinkeinotoimintaa, etätyötä ja asumista. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa

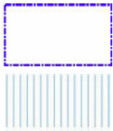
asutus, palvelut ja työpaikat on pyrittävä ohjaamaan olemassa oleviin kuntakeskuksiin ja kyliin. Uudisrakentamista on ohjattava siten, että se sijoittuu yhdyskuntarakenteen kannalta edullisesti. Lisäksi yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava hyvien ja yhtenäisten peltoaukeiden säilyminen tuotantokäytössä.

Raahesta Vihantiin on osoitettu viheryhteystarve. Tämä on tavoitteellinen ulkoilun runkoreitistö viheralueineen, johon sisältyy sekä olemassa olevia että kehitettäviä ulkoilu-, pyöräily- ja melonta- ym. reittejä. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee turvata virkistysalueiden ja –reittien seudullinen jatkuvuus ja kehittäminen sekä liittyminen virkistyskeskuksiin, suojelualueisiin ja kulttuuriympäristöihin.

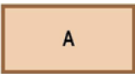

Viheryhteystarvemerkinä sivuaa seudullisesti merkittävää virkistys- ja matkailukohdetta, vesitettyjen järvien ranta-alueiden virkistysaluetta.

Vihannissa on tärkeitä pohjavesialueita (katkoviiva) ja Vihanninharju on tärkeä pohjavesivyöhyke (pystyviivoitus). Alueella tulee huomioida pilaantumisen ja muuttumisriskit sekä huolehtia pohjavesien suojelun ja maa-ainesten ototarpeiden yhteensovittamisesta.

Edellä lueteltujen merkintöjen lisäksi Vihannissa on maakuntakaavaan merkittyjä pienialaisia luonnonsuojelualueita ja suojeltuja harjualueita sekä runsaasti muinaismuistokohteita.

Vihannin kirkonkylä on taajamatoimintojen aluetta. Tämä on asumisen, palvelujen, teollisuus- ja muiden työpaikka-alueiden ym. taajamatoimintojen sijoittumis- ja laajentumisalue.

Kirkonkylällä on vähintään seudullista merkitystä omaava teollisuus- ja varastoalue, jolla tarkoitetaan lähinnä perinteisen teollisuuden tuotanto- ja varastoalueita, jotka eivät sisälly taajamatoimintojen aluevaraukseen ja jotka halutaan turvata muulta maankäytöltä.

Lisäksi maakuntakaavassa annetaan koko maakuntaa koskevia alueidenkäytön periaatteita ja yleismääräyksiä. Näistä Vihannissa tulee huomioida seuraavat:

MAA- JA METSÄTALOUS

Yleisiä suunnittelumääräyksiä:

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava hyvien ja yhtenäisten pelto-alueiden säilyminen tuotantokäytössä. Maaseutua kehitettäessä on pyrittävä sovitamaan yhteen asutuksen tavoitteet ja maatalouden, mukaan lukien karjatalouden, toimintaedellytykset.

Maankäyttöä suunniteltaessa on tuettava metsätalousalueiden ja -yksiköiden yhtenäisyyttä ja toimivuutta. Metsätaloutta suunniteltaessa tulee edistää metsien monipuolista hyödyntämistä yhteensovittamalla eri käyttömuotojen ja luonnon monimuotoisuuden tavoitteita.

RANTOJEN KÄYTTÖ

Kehittämisperiaatteet:

Turvataan tasapuoliset mahdollisuudet ranta-alueiden käyttöön varaamalla rantaa riittävästi yleiseen virkistykseen. Varaudutaan loma-asutuksen kasvun jatkumiseen

ja erityyppisten loma-asuntoalueiden kysyntään: perinteinen omarantainen asutus järvalueilla, tiivis lomakylä-tyyppinen asutus merenrannikolla ja matkailukeskusten läheisyydessä. Tavoitteena on hyvien vapaa-ajan ympäristöjen muodostaminen tasapuolisesti eri käyttäjäryhmille.

Rakentamista ohjataan sietokyvyltään hyvillä rannoilla. Rakentamattomien ja pienten vesistöjen rannoilla rakentamista ei suositeta. Maisemallisesti keskeiset ja arat rannat jätetään rakentamisen ulkopuolelle.

Vakituisen asumisen ja loma-asutuksen sijoittumisessa suositetaan kyläkeskusten, taajamien ja matkailukeskusten läheisyyttä. Suunnitelmallisella asuntorakentamisella tuetaan erityisesti maaseudun asutuksen ja palvelujen säilymistä.

Yleisiä suunnittelumääräyksiä:

Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tulee ottaa huomioon ranta-alueen ympäristöolosuhteet, vesihuollon järjestäminen sekä rakennusoikeuden, yhteiskäyttöalueiden ja yleisten alueiden tasapuolinen jakautuminen eri maanomistajille. Yksityiskohtaisemmissa kaavoissa voidaan enintään puolet rantaviivasta osoittaa rakennusmaaksi. Pienissä vesistöissä rantarakentamisen mitoituksessa tulee lisäksi ottaa huomioon vesistön sietokyky ja vesipinta-ala. Pienissä saarissa mitoituksen tulee perustua saaren pinta-alaan.

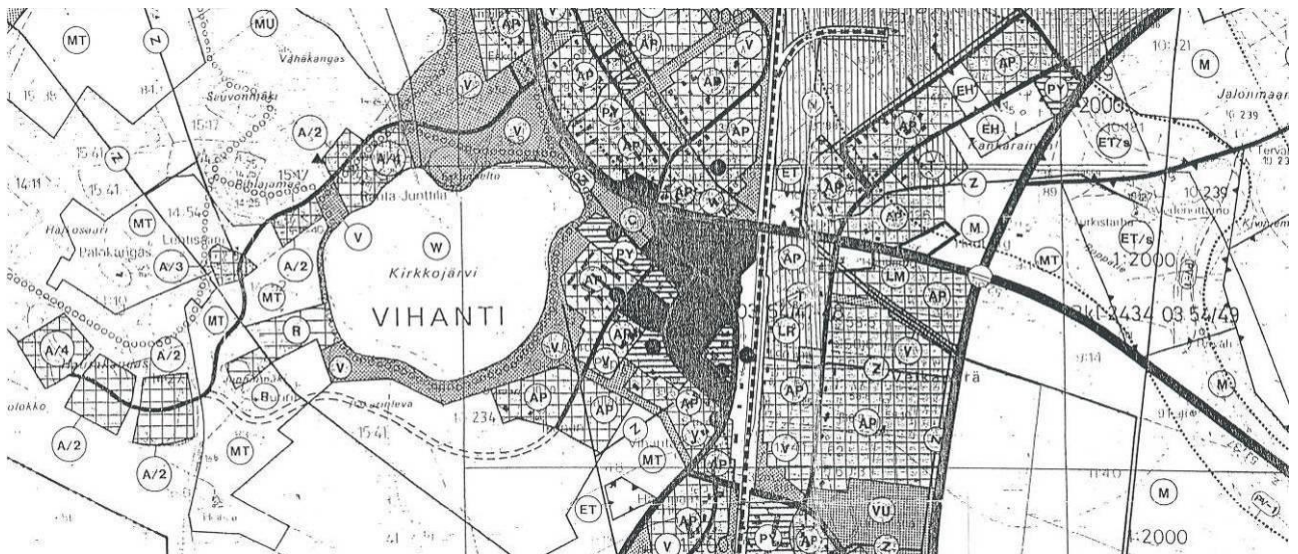
TURVESOIDEN KÄYTTÖ

Yleisiä suunnittelumääräyksiä:

Turvetuotantoon tulee ottaa ensisijaisesti entisiin tuotantoalueisiin liittyviä soita, ojittettuja soita tai sellaisia ojittamattomia soita joiden luonnon- tai kulttuuriarvot eivät ole seudullisesti merkittäviä. Tuotantoa tulee harjoittaa niin, että sen valuma-aluekohtainen vesistön kuormitus vähenee valtakunnallisen vesiensuojelun tavoiteohjelman mukaisesti. Turvetuotannon lopettamisen jälkihoidon ympäristövaikutukset tulee käsitellä valvonta- ja lupaviranomaisten kanssa ennen tuotannon päättymistä. Suopohjien jälkikäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueelliset maankäyttötarpeet.

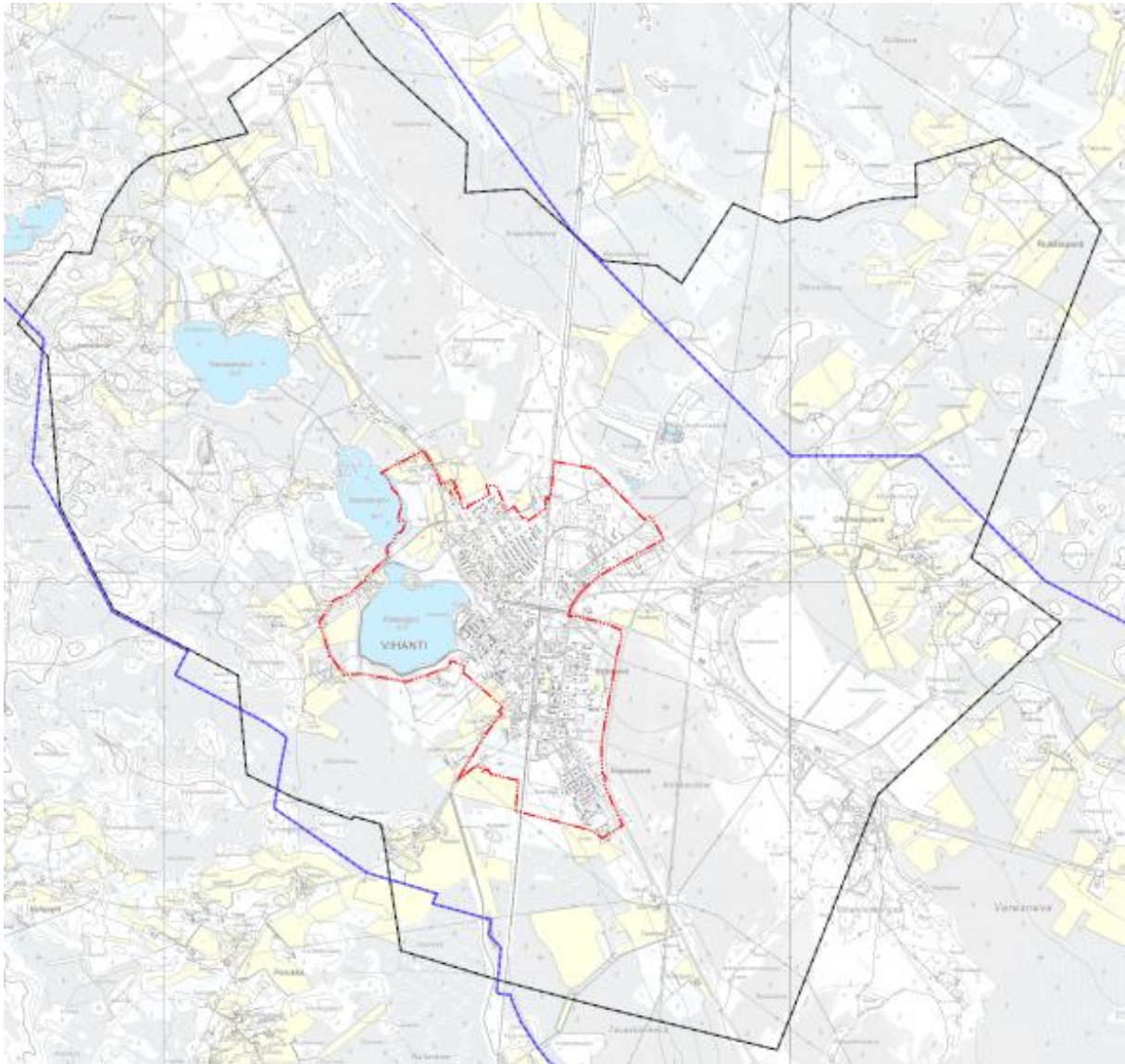
2.1.3 Osayleiskaavoitus

Suunnittelualueella on voimassa oleva Keskustan, Kuusiratin ja Möykkylän oikeusvaikutuksen osayleiskaava. Se on hyväksytty kunnanvaltuustossa vuonna 1991. Kyseinen kaava on vanhentunut.

Ote voimassa olevasta osayleiskaavasta. (Lähde: Vihannin kunta)

Kirkonkylän osayleiskaavan rajaus (musta viiva) sekä voimassa oleva asemakaava-alue (punainen viiva) ja voimassa oleva Möykkylä-Keskusta-Kuusiratin osayleiskaava (sininen viiva).

3 SELVITYKSET

3.1 Selvitystarpeiden rajaus ja selvitysmenetelmät

Osayleiskaavan lähtötietoina käytetään keväällä 2008 hyväksyttyä kehityskuvatyötä. Kaavaa varten on tehty luonto- ja maisemaselvitykset syksyllä 2008. Selvitysten maastotyöt on suoritettu elo-syyskuussa 2008. Selvitysten tulokset on koottu erillisiin raportteihin.

Rakennetun ympäristön osalta ja muinaismuistojen osalta on huomioitu olevien selvitysten tiedot. Maisemaselvityksen yhteydessä on alustavasti kartoitettu rakennetun ympäristön paikallisesti merkittäviä kohteita. Rakennusinventointeja täydennetään paikallisesti merkittävien kohteiden osalta myöhemmin. Muinaismuistoinventointeja sovittiin täydennettävän tarvittaessa (Museoviranomaisten toimesta).

Kehityskuvatyössä kerättyä lähtöaineistoa on täydennetty osayleiskaavaa varten alkuvuodesta 2009. Lähtötietoja on täydennetty maaliskuussa 2009 järjestetyssä yleisötilaisuudessa sekä sen yhteydessä suoritetussa asukaskyselyssä.

3.2 Selvitykset

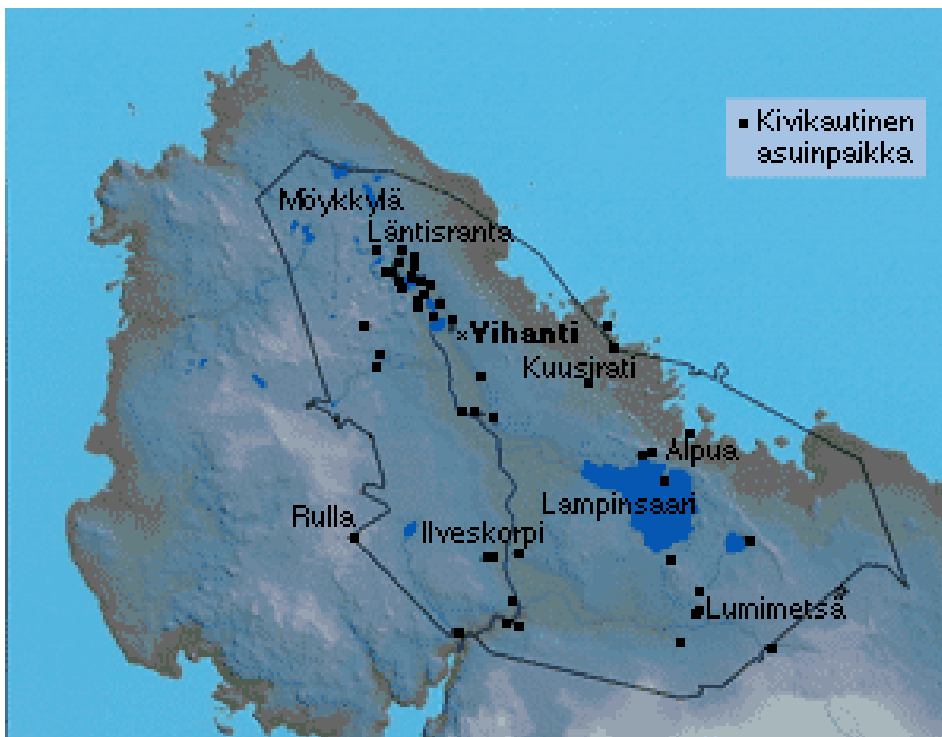
3.2.1 Taajamarakenne

Maisemaselvityksessä todetaan, että Vihannin kirkonkylä on selkeästi rajautunut taajan asutuksen kokonaisuus. Taajamatoiminnot ovat keskittyneet omiksi kokonaisuuksikseen; Asematien varressa on selkeä kaupallinen keskusta. Julkisten palvelujen yhtenäiset aluekokonaisuudet sijaitsevat Kirkkotien varressa. Kulttuuripalvelut sijaitsevat samoin Kirkkotiellä, järven rannassa. Seurakunnan palvelut sijaitsevat omana laajana alueenaan. Teollisuusalue muodostaa oman kokonaisuuden Kankaraisen alueelle ja muuta työpaikkatoimintaa sijoittuu radan ja Vanhan kantatien väliin. Kankaraisen alue on osaksi rakentumaton, ja tällä hetkellä alue on keskeneräisen näköinen. Tonteilla on avovarastointia.

Keskustassa on urheilualueita, joista koulun läheinen yleisurheilukenttä lienee maisemassa näkyvin. Keskustasta lähtee myös useita niin latu- kuin kävelyreittejä taajaman ulkopuolisille alueille.

3.2.2 Vihannin muinaisjäännökset ja asutushistoria

Vihannin asutushistoria ulottuu pitkälle menneisyyteen. Vihanti oli 7000 vuotta sitten merestä paljastunut niemi, jonka Vihannin harjun kannas yhdisti mantereeseen. Alue sai ensimmäiset asukkaansa kalastukseen ja hylkeenpyyntiin saapuneesta väestöstä n. 6500 vuotta sitten. Kivikautisia esine- ja asuinpaikkalöytöjä on tehty eripuolilta kuntaa runsaasti. Merkittäviä kivikautisia asutuskeskittymiä on erityisesti Längisrannan alueella ja Rantasenjärven ympärillä. Myös rautakaudelta on Vihannista tehty muutamia esinelöytöjä.

Vihannin kivikautinen asutus ja meren rannan sijainti. (Lähde: Längisrannan kyläyhdistyksen internet-sivu)

Tunnettujen muinaisjäänkösten perusteella voidaan päätellä, että asutusta on ollut erityisesti Rantasenjärven, Saarelanjärven ja Kirkkojärven ympäristössä¹. Kiinteät muinaisjäänökset on merkitty kaavakartalle. Kaikkiaan muinaisjäänköskohteita on osayleiskaavan alueella yhteensä 32 kappaletta, mutta näistä kaavakartalle ei ole merkitty irtolöytöpaikkoja, vaan aino-

¹ Pohjois-Pohjanmaan kiinteät muinaisjäänökset, osa 3. ja Museoviraston muinaisjäänkösterekisteri

astaa 23 kiinteää muinaisjäänöstä, jotka ovat tavallisimmin asuinpaikkoja tai mahdollisia asuinpaikkoja. Tämän muinaisjäänösjoukon lisäksi suunnittelualueella, pääasiassa sijoittuneena Vihannin harjujaksolle, on lukuisa joukko eri-ikäisiä tervahautoja.

Kirkonkylän osayleiskaavan alueelta löytyy Pohjois-Pohjanmaan kiinteät muinaisjäänökset, osa 3. -julkaisun kohteet 9-12 ja 15–31. Aluekohteista kookkaimmat on merkitty kaavaan muinaisjäänösalueina. Tässä selvityksessä kohteiden numerointi on yhdenmukainen em. julkaisun kohdenumeroinnin kanssa. Kohteesta mainitaan myös Muinaisjäänösrekisterin tunnusnumero. Kohteiden kuvailutekstit on poimittu samoin Muinaisjäänösrekisteristä.

Osayleiskaava-alueen kiinteät muinaisjäänöskohteet:

9. Ranta-aho, [926010021](#) kivikautinen, asuinpaikat

Asuinpaikka sijaitsee Vihannin keskustassa Vanhalta Raahentieltä kääntyvällä Eskolantiellä ensimmäisenä oikealla olevalla tontilla. Löytöinä iskukivi, kvartsi- ja liuskeiskoksia.

10. Ranta-Junttila, [926010113](#) kivikautinen, muinaisjäänösryhmät

Asuinpaikka sijaitsee Vihannin keskustan länsipuolella olevan Kirkkojärven rannalla, Kirkkojärvien ja Saarelanjärven väliin jäävällä kannaksella Saarelantien varrella. Maasto laskee paikalta kaakkoon ja etelään järvelle päin. Haapalan talon etelä-, kaakkois- ja koillispuoleisten peltojen yläosasta on löytynyt useita kvartsi- ja liuskeiskoksia, jotka on jätetty paikoilleen.

11. Takalo-Junttila, [926010022](#) kivikautinen, asuinpaikat

Asuinpaikka sijaitsee Saarelan ja Kirkkojärven välisellä mäellä Saarelantien pohjoispuolella. Alue on länteen ja pohjoiseen olevaa Saarelanjärveä kohti laskevaa vanhaa peltoa. Junttilan talon luoteis- ja pohjoispuolisista pelloista on löydetty kvartsi-iskoksia.

12. Hilappa (ja Vaippala) [926010020](#) kivikautinen, asuinpaikat

Mahdollinen asuinpaikka sijaitsee aivan Raahentien varrella tien itäpuolella ja Saarelanjärven itärannalla hiekkaperäisten peltojen keskellä. Löytöinä kvartsi-iskoksia.

15. Vaitisaari, [926010007](#) kivikautinen, asuinpaikat

Kohde sijaitsee Saarelanjärven ja Rantasenjärven välisellä metsäsaarekkeella Uturinteelle johtavan tien varressa. Mäen eteläpäättä reunustavat vanhat pellot. Paikalta on tasataltta ja kvartsi. Mahdollisesti Vihannin museon kokoelmissa oleva löytö 2526 on paikalta.

16. (Tiluksenpää) Tilus [926010006](#) (ja Ala-Rantanen), kivikautinen, asuinpaikat

Kohde sijaitsee Rantasenjärvestä 300–400 m itään Raaheen vievän tien varressa tien länsipuolisella viljelysmaalla. Asuinpaikkahavainnot ovat pesäkkeellisiä. Niitä on tehty noin 400 m:n matkalla muinaisen rannan suuntaisella vyöhykkeellä. Paikalta on tasataltta, kiviesineiden teelmiä ja kvartsi- ja kivilaji-iskoksia.

17. Navettakangas, [926010012](#) kivikautinen, asuinpaikat

Asuinpaikka sijaitsee Rantasenjärvestä 300–400 m itään Raahentien koillispuolella olevan Navettakankaan länsireunalla. Kankaan laen länsipuolella metsäneiden risteyksestä on löydetty kvartsi-iskoksia ja siinä on myös mahdollinen asuinpaikka. Risteyksestä noin 200 m pohjoiseen sijaitsee toinen asuinpaikka, jonka koko on noin 7 x 2,5 x 0,4 m. Löytöinä kvartsi-iskoksia, kaksi tasatalttaa ja kivikirves.

18. Aartokangas, [926010005](#) kivikautinen, asuinpaikat

Kohde sijaitsee Rantasenjärven itärannan ja Raaheen vievän tien välisellä viljelysmaalla. Asuinpaikkahavaintoja on runsaimmin nykyisen Aartokankaan talon läheisyydestä. Alueelta on löydetty useita erilaisia kiviesineitä, mm. talttoja, kirveitä ja veitsiä, kvartsiä, piitä ja keramiikkaa Sär 1, KA I:1, II:1 ja II:2

19. Ylä-Rantanen, [926010044](#) kivikautinen, asuinpaikat

Asuinpaikka sijaitsee Länsirannantien eteläpuolella ja Ylä-Rantasen tilan etelään Rantasenjärvelle päin laskevalla pellolla. Ylä-Rantasen tilan vanhasta päärakennuksesta koilliseen olevilta pelloilta on löydetty reikäkiven kappale ja kaksi talttaa.

20. Alapere ja Pere, [926010103](#) kivikautinen, asuinpaikat

Asuinpaikka sijaitsee Rantasenjärvestä noin 500 m pohjoiskoilliseen, Rantasenjärven pohjoispuolisen kankaan koillispuolella. Raahentien itäpuolisilta pelloilta, Alapereen talon pohjoispuolelta on löytynyt mahdollisia kvartsi- ja kivilaji-iskoksia.

21. Yli-Similä 1, [926010013](#) kivikautinen, asuinpaikat

Asuinpaikka sijaitsee Rantasenjärvestä noin 1 kilometri pohjoiseen olevan hiekkakankaan lounaispäässä, Raaheen johtavan tien molemmilla puolilla. Löytöjä on Tasalan talon eteläpuoliselta pellolta ja Hautalan talon luoteispuoleiselta pellolta sekä teiden ojanpenkoista. Löydöt ovat kvartsi-iskoksia ja palanutta luuta.

22. Yli-Similä 2, [926010014](#) kivikautinen, asuinpaikat

Mahdollinen asuinpaikka sijaitsee Rantasenjärvestä noin 1,2 km pohjoiseen Raahentien ja Jussinojan välisellä alavien peltojen ympäröimällä mäellä. Yli-Similän päärakennuksen länsi- ja koillispuoleisilta pelloilta on löydetty kvartsi-iskoksia. Alueelta on löydetty tarkemmin määrittämättömältä paikalta myös tasetaltoa (kohde 65).

24./NE Haapala NE, [926010108](#) kivikautinen, asuinpaikat

Asuinpaikka sijaitsee Vihannin keskustasta noin 4,4 km luoteeseen, Haapalan tilarakennuksista koilliseen olevalla rinnepeltoalueella ja Rantasenjärveen virtaavan Vihanninjoen jatko-ojan eteläpuolella. Maasto laskee pelloilta ojalle päin. Kohteesta on löytynyt kourutaltoa ja epävarmoina kaksi kivikirvestä.

24./1 Haapala 1, [926010015](#) kivikautinen, asuinpaikat

Asuinpaikka sijaitsee Rantasenjärvestä noin 700 m luoteeseen ja Särkijärvestä noin 600 m itään olevalla kivikkoisella harjanteella. Haapalan talon itäpuoleisen pellon yläosasta on kapeahko kaista kasvimaana ja perunapeltona. Maan pinnalla havaittiin kvartsi- ja kivilaji-iskoksia. Aikaisemmin on löytynyt kvartsi-iskoksia ja piikaavin.

24./2 Haapala 2, [926010016](#) kivikautinen, asuinpaikat

Asuinpaikka sijaitsee Haapalan tilan länsipuoleisilla pelloilla. Noin 60–70 m Haapalan talosta länteen Särkijärvelle johtavan tien reunoilta on löydetty kvartseja. Löytökohta on länteen laskeutuvan peltoaukean yläosassa. Löydöt kvartsi-iskoksia ja kvartsikaavin.

25. Mäkelä, [926010017](#) kivikautinen asuinpaikka

Mahdollinen asuinpaikka, kvartsilöytöpaikka sijaitsee Rantasenjärvestä noin 450 m luoteeseen ja Särkijärvestä noin 800 m itäkaakkoon olevalla pienellä kumpareella Jussilanojaan laskevan ojan pohjoispuolella. Löydöt ovat kvartsi-iskoksia ja palaneen luun pala.

26. Karjanpelto, [926010100](#) kivikautinen, asuinpaikat

Asuinpaikka sijaitsee Rantasenjärvestä noin 900 m länsiluoteeseen, Särkijärvestä n. 500 m kaakkoon Särkikankaan ja Kukonkankaan välisessä notkelmassa. Alueen halki kulkevan ojan pohjoispuoliselta pellolta on löydetty kvartsi-

neitä, kvartsi- ja kivilaji-iskoksia, kiviesine. Lisäksi kohteesta noin 200 m etelään on löydetty kourutaltoa.

27. Kukkonen Kuokospelto, [926010045](#) kivikautinen, asuinpaikat

Asuinpaikka sijaitsee Läntisrannantien ja Rantasenjärven luoteispuolella pienellä metsien ympäröimällä pellolla noin 150 m pohjoiseen Kukkosien tilan päärakennuksesta. Kohteesta on löytynyt mm. tuura, kolme tasataltoa ja kvartsi-iskoksia.

28. Kukkonen Matinhalmi, [926010003](#) kivikautinen, asuinpaikat

Asuinpaikka on Rantasenjärven luoteisrannalla, Kukkosien talosta noin 150 m koilliseen Läntisrannantien kaakkoispuolella järveen viettävällä pellolla. Kankaan reunaan noudattavan tien leikkauksesta on löydetty kvartsi, pelloilta kaksi kivikirvestä ja hioin.

29. Kukkonen Navetta-Alankopelto, [926010004](#) kivikautinen, asuinpaikat

Asuinpaikka on Kukkonkankaan koillisreunalla välittömästi Kukkosien pihapiirin länsipuolella pohjoiseen viettävällä viljelysmaalla. Paikalta on löydetty kiviesineitä, mm. taltan ja muiden kiviesineiden katkelmia ja kvartsi.

30. Isokangas, [926010018](#) kivikautinen, asuinpaikat

Asuinpaikka sijaitsee Raahentieltä Länsirantaan vievän tien itäpuolella ja Rantasenjärven länsirannalla. Löytöpaikka on Isokankaan talon eteläpuolella pelloilla. Löydöt kvartsi-iskoksia.

30./E Isokangas E, [926010038](#) kivikautinen, asuinpaikat

Asuinpaikka sijaitsee Länsirantaan johtavan tien kaakkoispuolella. Isokankaan talosta noin 100 m itään on löytynyt basalttitaltoa rinnepellon koillispuolelta suon reunaan raivatun alankopellon reunasta. Muut löydöt kvartsi-iskoksia.

31. Kumpu, [926010019](#) kivikautinen, asuinpaikat

Asuinpaikka sijaitsee Rantasenjärven lounaisrannalla jyrkästi ympäristöstä ko-koavalla kivikkoisella siirtolohkareita sisältävällä moreenimuodostelmalla. Mäen itäpäässä on Kummun talo ja vesijättö, muuten mäki on peltojen ympäröimä. Löytöinä kvartsi- ja maasälpäiskoksia.

Kiinteiden muinaisjäännösten lisäksi osayleiskaava-alueelta tunnetaan neljä irtolöytöpaikkaa:

Niemipelto NW, kvartsilöytö tieleikkauksesta, kivikautinen (926040002)

Pekuri, kiviesineiden katkelmia, kivi-iskoksia, kiviesineteelmiä (926040001)

Perttula, kourutaltoa, kivikautinen (1000010187)

Rantasenjärvi W, haapasuksen palasia, esihistoriallinen (926040003)

Luonnosvaiheessa Museovirastosta saadun lausunnon perusteella osayleiskaavatyöhön liittyen Airix Ympäristössä tehtiin selvitystä Vihannin historiallisen ajan muinaisjäännöksistä. Historiallisen ajan muinaisjäännöksinä voidaan pitää 1500-luvulla (tai pohjoisessa Suomessa parilla seuraavalla vuosisadalla) asuttuja, mutta pian tämän jälkeen autioituneita kylätontteja (ts. talon paikkoja).² Luonnosvaiheen jälkeen tehdyssä Vihannin asutushistorian katsauksessa selvitettiin historiallisen ajan vanhinta asutusta, josta alkuperäisenä lähdetietona (Museoviraston lausunto) oli, että Vihannissa on 1500-luvun puolivälissä ollut 5 taloa.

Selvitysaineistona käytettiin vuoden 1844 pitäjänkarttaa (kansallisarkiston digiarkisto, Vakka-tietokanta), Vihannin isojakokarttoja vuodelta 1830 (Oulun maanmittauslaitoksen mikrofilmit), julkaisua *Raahen tienoon historia I* Toivanen, Pekka ja Fors, Aulis) sekä Merja Karjalaisen

² Niukkanen, s.31-32.

toimittamaa julkaisua *Vihannin kirja 1*. Kiinteistöjen muodostumiset tarkistettiin maanmittauslaitoksen ammattilaisen karttapaikalta.

Ote Vihannin pitäjänkartasta vuodelta 1844. Karttaotteen keskellä olevat kolmen järven alue helpottaa paikantamista. Talot ja torpat on merkitty punaisin symbolein. Huomattava on, että kartan piirtäjällä on Pehkonen ja itse Vihannin kirkko menneet väärään paikkaan! (Lähde: Kansallisarkiston digiarkisto).

Varsinainen kiinteä asutus levisi Vihannin seudulle 1500-luvun puolivälissä savolaisen uudisasutuksen myötä. Lähdetietojen (mm. Raahen tienoon historia I:ssa mainittu vuoden 1562 Salon pitäjän kymmenysveroluettelo, jossa Vihannin kylä mainitaan ensimmäisen kerran) mukaan ensimmäisiä historiallisen ajan asukkaita Vihannissa olivat Niilo Rautia (Salon talo) ja Martti Pietaripoika (Alapereen talo). 1560-luvulla talollisia oli jo kolme lisää; Juho Juhonpoika Junttila (Junttilan talo), Olli Laurinpoika Saarela (Saarelan talo) ja Ambrosius (Rusi) Juhonpoika Junnila (Junnilan talo). Näistä Junnila on sijainnut nykyisen ydinkeskustan alueella ja sen merkitys kylän tonttimaana voi olla tärkeä. Junnilan vanhalle tonttimaalle on rakennettu aivan viime vuosia uusia rivitaloja (Onnelantie) ja kirkon viereinen Junnilan vanhan tonttimaan alue on tällä hetkellä rakentamatonta (asemakaavassa asuinrivitalojen korttelialue AR). Historiallisen ajan vanhimmat viisi taloa:

1. Salo	Nykyinen Vähä-Salo	Asuttu edelleen
2. Alapere(t)	Nykyisten Ala-Rantasen ja Pereen alue	-II-
3. Junttila	Nykyiset Takalo-Junttila ja Ranta-Junttila	-II-
4. Saarela	Nykyinen Ranta	-II-
5. Junnila	Tontteja Onnelantien ja Kirkkotien varrella	-II-

Koska edellä luetteloidut asuinpaikat ovat säilyneet asuttuina, ei niitä luokitella kiinteiksi muinaisjäännöksiksi. Kuitenkin on huomattava, että **mikäli maankäyttö muuttuu alueilla voimakkaasti, tulee muinaisjäännösten tutkimiselle varata mahdollisuus**. Osayleiskaavas-

sa ko. paikat on varattu asumistoinninnoille, eikä niiden maankäyttö ole muuttumassa nykyisestä.

Aluksi Vihanti kuului Saloisten kirkkopitäjään, mutta vuonna 1680 siitä tuli saarnahuonekunta, jolloin myös ensimmäinen kirkollinen rakennus (kirkkotupa) rakennettiin. Ensimmäistä kirkkoa alettiin rakentaa vuoden 1691 aikana. Vihanti sai kappelioikeudet 1700-luvun puolivälissä, ja nykyinen kirkko rakennettiin 1784. Vihannin vanhimpia asiakirjoissa mainittuja kyliä on kirkonkylän ohella Alpua, joka erotettiin jo 1500-luvulla omaksi kyläkseen nykyisen Haapaveden Ainalin kylästä.

Maatalousvaltaisessa kunnassa harjoitettiin karjataloutta, sillä soinen maaperä ei antanut hyviä edellytyksiä kasvinviljelylle. Alpuaan 1890-luvulla perustettu meijeri oli Pohjois-Pohjanmaan suurimpia.

Liikenneyhteyksien kehittyminen vauhditti myös Vihannin kasvua Pohjanmaan radan valmistuttua 1880-luvulla.

Elinkeinotoimintaa monipuolista 1950-luvulla perustettu Outokumpu Oy:n Lampinsaaren kaivos, joka toimi 1990-luvun alkuun saakka. Lampinsaaren pikkukaupunkimainen kaivosyhdyskunta rikastutti Vihannin kyläkirjoa. Valtakunnallisesti merkittäväksi alueeksi luokiteltu Lampinsaari ei sijaitse kirkonkylän osayleiskaavan alueella.

3.2.3 Rakennettu kulttuuriympäristö

Rakennettu- ja kulttuuriympäristö on selvitetty luonto- ja maisemaselvitysten yhteydessä. Selvitysten tulokset on käyty läpi pääosin maisemaselvityksessä.

Alueella on yksi perinnebiotooppi, Rantasen laitumet, jotka sijaitsevat Läntisrannassa. Paikallisesti arvokkaat, viidestä laidunlohkosta koostuvat laitumet sijoittuvat peltojen ympäröimällä metsäiselle mäenkumpareelle. Läntisrannan tien vieressä oleva lohkoa on niitetty ja se on ollut pitkään laidunkäytössä. Laiduntajina olivat ennen 1960-lukua lehmät ja sen jälkeen lampaat. Muut neljä laidunlohkoa ovat entistä peltoa. Niillä laidunsivat aiemmin lehmät ja hevoset, nykyisin lampaat. Tienvarren laidunlohko on maisemallisesti viehättävä. Kasvillisuus on laitumilla niukkalajista. Rantasenjärven pohjoispuolella on myös laajemmalti perinnemaiseman kaltaisia alueita, joissa Rantasen laitumen muodostaman varsinaisen perinnebiotoopin lisäksi on lammaslaitumia, vanha pihapiiri lähiympäristöineen ja kivikkoinen hiekkamoreenikumpare kuusimetsineen.

Vihannin hyvin hoidettua kirkon ympäristöä ja rautatieasema (kaava mk1 ja mk 4).

Osayleiskaavoitettavalla alueella on kulttuurihistoriallisesti merkittäviä rakennettuja kohteita ja ympäristöjä. Valtakunnallisesti merkittäviä kohteita (Museoviraston RKY-portaali) ei kirkonkylän osayleiskaava-alueella enää vuoden 2009 valtioneuvoston päätöksen jälkeen ole ainoatakaan, mutta muita merkittäviä kohteita ja ympäristöjä on useita. Seuraavat maakunnallisesti merkittävät kohteet on merkitty osayleiskaavaan:

1. **Kirkonseutu** on kokonaisuudessaan maakunnallisesti merkittävä ympäristö. Kokonaisuuteen kuuluvat vuonna 1784 rakennettu kirkko ja hieman vanhempi vuonna 1752 valmistunut kellotapuli.
2. Aivan kirkon vieressä on **Pikkukirkko**, joka on toiminut rukoushuoneena.
3. **Kotiseutumuseo**, joka on entinen lainajyvämakasiini.
4. Vihannin **rautatieasema** ympäristöineen. Alueeseen kuuluu asemarakennus sekä mm. makasiinirakennus ja kaksi asuinrakennusta.

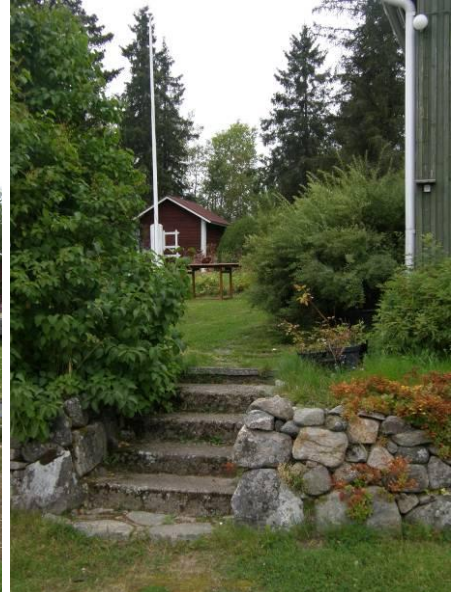

Vihannin kotiseutukeskus ja Ukonkanti muodostavat Kirkonkylän kulttuuritoimintojen keskittymän.

Edellisten lisäksi maakuntakaavan liitteissä sekä *Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet* –julkaisun osassa 3. on mainittu seuraavat maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät kohteet. Kohteet on merkitty osayleiskaavaan.

5. Vihannin **nuorisoseurantalo**, joka on alkujaan 1940-luvulta ja sitä on myöhemmin laajennettu. Pihapiiriin kuuluu myös varistorakennus.
6. **Kantti** (eli Strömmerin talo) sijaitsee viehättävästi asemakaava-alueella korttelialueen keskellä.
7. **Ukko** (eli Pekkala), jonka pihapiirissä on lisäksi vanhoja ulkorakennuksia (puoji ja aita).
8. **Vihannin kotiseutukeskus** muodostaa yhdessä kirjasto-monitoimitalo Ukonkantin kanssa kulttuuritoimintojen kokonaisuuden. Kotiseutukeskukseen on siirretty rakennuksia eri puolilta Vihantia ja alueella esitellään myös kivikauden asumistapaa.
9. **Työväentalon** rakennus on alkujaan 1900-luvun alusta, mutta sitä on laajennettu 1980-luvulla ja ulkoasu on menettänyt alkuperäisiä yksityiskohtiaan.

10. Seudullisesti merkittävä **Aho** on purettu. Paikalla metsäisen kumpareen päällä erotuu pihapiirin muoto ja rakennusten perustusten jättämiä jälkiä. Asuinrakennus on pystytetty uudelleen toisaalle Vihantiin. Kohdetta ei merkitä kaavakartalle.
11. **Hilappa**, joka sijaitsee kauniilla paikalla Saarelanjärven rantamaisemassa.
12. **Ala- ja Ylä-Rantanen**, jonka koristeellinen ja huvilamainen päärakennus on siirretty 1900-luvun alkupuolella Karjalan kannakselta.

Ala- ja Ylä-Rantasen pihapiiri on kaunis ja hyvin hoidettu.

Maisemaselvitystä tehtäessä on kiinnitetty huomiota lisäksi **paikallisesti merkittäväksi luokiteltavaan rakennuskantaan**. Maisemaselvityksessä paikallisesti arvokkaiden rakennusten luettelo on huomattavasti runsaslukuisempi. Luetteloa on täydennetty ja karsittu kaavatyön ehdotusvaiheessa laaditun kevyen inventoinnin perusteella yhteistyössä museoviranomaisen kanssa. Myös rakennusten omistajia kuultiin kirjekselyllä. Kohteiden numerointi vastaa alkuperäistä maisemaselvityksen luetteloa:

1. Eteläntien varren (ent. Ouluntie) jälleenrakennuskauden asutus. Kyseessä on usean taajamapihapiirin kokonaisuus, joka on rakennettu sotien jälkeen. Osa pihapiirien rakennuksista on säilyttänyt hyvin alkuperäisen ilmeensä, osaa on korjattu raskaammalla kädellä. Alueen merkitys on sen yhtenäisyydessä, jota huoltoaseman tontti tosin katkaisee. (Merkitty osayleiskaavaan pk1-aluemerkinnällä).

2. Ranta (entinen Saarelan tila). Pihapiiri sijaitsee Saarelantien ja Raahentien risteyksessä. Kookas puusto ja pensaita suojaavat vanhaa pihapiiriä, jossa on useita eri-ikäisiä rakennuksia. Paikka on 1500-luvun asuinpaikka. (Merkitty osayleiskaavaan kohdemerkinnällä).

3. Vihantatie 1, asuinrakennus. Vaaleanpunainen asuinrakennus sijaitsee taa-jaman etelälaidalla, Asematien ja Vihantatien kulmassa. (Merkitty osayleiskaavaan kohdemerkinnällä).

4. Onnelantie 3, asuinrakennus. Keskellä korttelia sijaitseva keltaiseksi maalattu asuinrakennus on arviolta 1920-luvulta. (Merkitty osayleiskaavaan kohdemerkinnällä).

5. Entinen palokunnan talo, Kirkkotie. Entinen palokunnan talo 1950-luvulta. Rakennuksessa on nykyisin asuntoja ja liiketiloja (Hoitolapalvelut). Kookas avokuisti on tuettu pyöreillä pilareilla. Piharakennus toiminut palokalustovara-rastona. (Merkitty osayleiskaavaan kohdemerkinnällä).

6. - 7. Liikekiinteistöt Susitien ja Asematien risteyksessä: Susitie 1 ja 2. Huonokuntoinen Susitie 2 on saanut Museolta purkamisen mahdollistavan lausunnon. Maisemaselvityksen tekohetkellä risteyksessä oli vielä Hilakiven kauppa, mutta se on sittemmin pu-

rettu. Ydinkeskustassa on säilynyt vanhoja liikerakennuksia vain vähän. Rakennusten taajamakuvallinen merkitys risteuksen porttiaiheena on suuri, ja purkamisen jälkeen alueen täydentyminen uudisrakennuksilla on tärkeää. (Merkitty osayleiskaavaan kohdemerkinnällä).

Vuonna 2008 otetussa kuvassa vasemmalla sijaitseva Hilakiven rautakauppa on sittemmin purettu. Keskeistä pilkottaa hyväkuntoinen Susitie 1 ja oikealla on Susitie 2 (Tuoppipubin rakennus). Rakennukset, erityisesti Susitie 2, ovat jääneet korotettua Asematien katupintaa alemmas. Myös tuoppipubin rakennuksen säilyminen on hyvin epävarmaa.

Kuvassa Asematie elokuussa 2012. Neljän vuoden aikana taajamakuva on muuttunut, ei vain rakennusten purkamisen, vaan erityisesti toteutuneen tiealueen kehittämisen myötä. Istutukset pehmentävät ennen ankeaa ilmettä. Risteysalue kaipaa uudisrakennusta.

9. Vanha Raahentie 13, asuinrakennus ja pihapiiri. Komea vaaleaksi maalattu asuinrakennus pihapiireineen arviolta 1900-luvun alusta. Pihapiirissä on kookasta vanhaa puustoa. (Merkitty osayleiskaavaan kohdemerkinnällä).

10. Vanha Raahentie 14. Vanhan Raahentien varressa, punaiseksi maalattu asuinrakennus ulkorakennuksineen. (Merkitty osayleiskaavaan kohdemerkinnällä).

13. Nikkari, rakennukset ja pihapiiri Ohinmaanperällä. (Kohde merkitty osayleiskaavaan aluemerkinnällä).

3.2.4 Luonnonympäristö

Vihannin kirkonkylän osayleiskaavan suunnittelualueen kasvillisuuden yleisilme on karu. Selännealueilla kasvillisuus on usein kuivahkoa mäntyvaltaista talousmetsää. Maa-alasta suuri osa on ojitettua suota ja vallitsevat suotyypit ovat erilaisia rämemuuttumia. Vihannin kirkonkylän taajama sijoittuu suunnittelualueen keskelle. Keskustasta länteen ja luoteeseen sijoittuvat alueen merkittävimmät vesistöt avoselkäinen Kirkkojärvi ja linnustollisesti merkittävät Rantasen- ja Saarelanjärvi.

Rantasenjärven venevalkama.

Ympäristötietojärjestelmä Hertan mukaan suunnittelu-alueella ei sijaitse Natura 2000 -alueita, valtakunnallisten luonnonsuojeluohjelmien alueita eikä muita luonnonsuojelualueita.

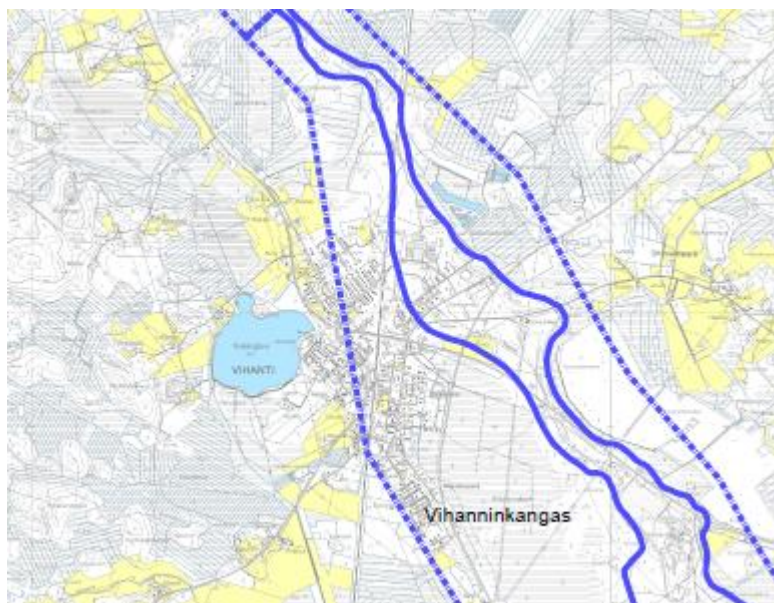
Erityisen arvokkaita kohteita alueella ovat linnustollisesti arvokkaat Rantasen- ja Saarelanjärvi, lintudirektiivin liitteen I lajin teeren esiintymä ja luontodirektiivin liitteen II ja IV kasvilaji perämerenmaruna, jotka on huomioitava maankäyttöä ja tai mahdollisia kehittämistoimia suunniteltaessa.

Paikallisesti jossain määrin arvokkaita kohteita alueella ovat perinnebiotooppi Rantasen laitumet, lehtomainen kangas, korpi, lehtomainen kangas ja niitty sekä puoliavoimet ojittamat-

tomat suoalueet. Näitä alueita ei suositella rakentamiseen (alueet on esitetty luontoselvityksen liitekartalla).

Pohjavesialue

Vihannin kunnan läpi kulkee kaakko-luode - suunnassa harjujakso, joka jakaantuu kolmeen pohjavesialueeseen: Möykkylä - Mäntylampi, Vihanninkangas ja Alpua-Lumijärvi. Vihanninkankaan pohjavesialueen merkitys on kasvanut viime vuosina ja sen suojeluun kiinnitetään huomiota yhä enemmän. Pohjaveden muodostumisalueella sijaitsee mm. teollisuusalue, ja sen kohtalo nousee keskusteluissa aika ajoin esille.

Vihanninkankaan pohjavesialue.

3.2.5 Maisema ja taajamakuva

Kaavatyötä varten on tehty erillinen maisemaselvitys, jonka yhteenvedossa todetaan seuraavaa:

Selvitysalueen maisema taajaman ulkopuolella on pääasiassa metsää, suota ja järviolueita. Taajamassa maiseman Vihannille tyypillinen alavuus ja karuus ovat läsnä, vaikkei luonnontilaisia alueita keskustasta juuri löydykään.

Taajamassa maisemakuvan heikkoutena voi pitää vesinäköymien puuttumista. Keskusta sijaitsee Kirkkojärven rannalla ja järvelle on komea näkymä kirjaston vierestä kantatieltä 88. Sen sijaan kirkonkylän järveä koti suuntautuvilta kaduilta ei avaudu järvinäkymiä. Kirjaston alueen avara puisto kaipaa kohentamista. Näköymien kannalta on tärkeää säilyttää se avoimena.

Rakentaminen on sijoitettu keskustassa Vihannin harjun muodostaman selänteen lounaislaidalle. Soistuneet alueet rajoittavat keskustan kasvusuuntia etenkin idässä ja pohjoisessa. Kirkko on rakennettu loivapiirteisen taajaman korkeimmalle kumpareelle perinteiseen tapaan.

Taajaman ulkopuolella asutus on vanhan tavan mukaan sijoittunut moreenikumpareille.³ Kumpareilla asutus ja lähiviljelmät ovat olleet turvassa ympäröivän alavan ja soisen maaston hallalta. Kirkkojärven ranta-alue on lähes kokonaan säilynyt rakentamattomana (poikkeuksena Junttilan pihapiiri pohjoispuolella).

Rakentamiseen soveltuvia alueita on hahmotettu maisemarakenne- ja maisemakuvataustakastelun avulla. Molemmista tarkasteluista katsottiin erikseen alueet, joita voi suositella ra-

³ Perinteisiä kumpareasuipaikkoja ovat mm. Aho (purettu), Kiviniemi, Ikonen, Vähä-Salo, Iso-Salo ja Pekkala.

kentämiseen joko maisemakuvan tai maisemarakenteen perusteella. Suositeltavat asumisen ja muun rakentamisen alueet sijoittuvat maisemarakenteen mukaisesti ala- ja keskirinteisiin - siis ei laaksoihin, eikä korkeimmille lakialueille. Pienillä kumpareilla rakennuspaikka voi kuitenkin olla kumpareen laella. Maisemakuvan kannalta rakennusten hyvä paikka on reuna- vyöhykkeen takana selänteen puolella, jolloin rakennus pihapiireineen ”nojaa” rinteeseen ja mahdolliseen metsään, ja pihapiiristä aukeaa näkymiä laaksoon tai järviolueille. Tämä selviytyminen huomioi myös pääpiirteissään alueiden rakennettavuuden maaperä- ja kallioperänäkö- kulmasta tarkasteltuna. Huonosti kantaville alueille rakentamista ei juuri ole suositeltu.⁴ Pohjaveden muodostumisalueelle ei uutta rakentamista ole laajamittaisesti osoitettu.

Kehittämissuositukset taajamassa

Taajamakuvan korjaamista ja parantamista tarvitseva ensisijainen alue keskustassa on pääkatu Asematie, sen kaupallisessa käytössä oleva lähialue sekä liikenneympäristö. Asematien leveyttä tulee kaventaa, vihreyttä ja istutuksia lisätä ja pysäköintialueita jäsenöidä. Tyhjien tonttien rakentamista tulee edistää niin Asematien varressa kuin muuallakin keskustassa. Rakennusten tarpeetonta purkamista tulee välttää, koska aukkoja on keskustassa jo nykyisinkin.

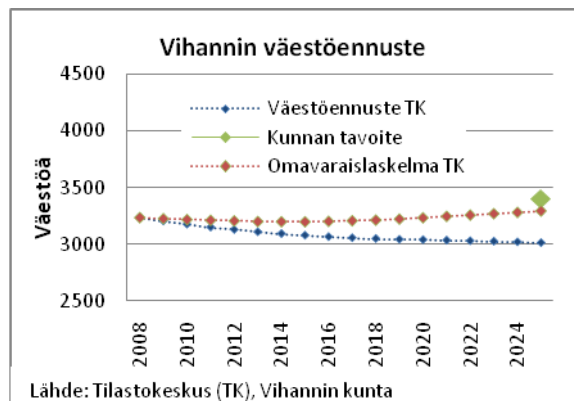
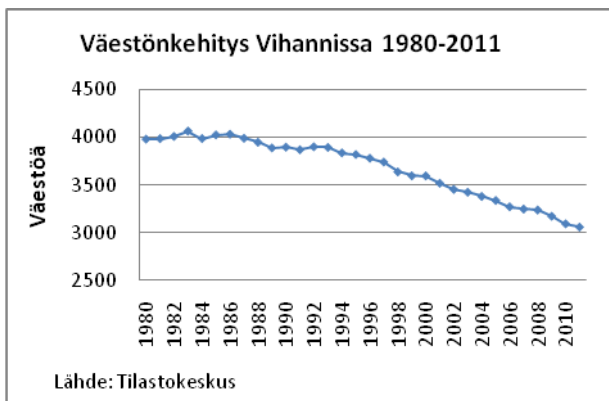
Teiden ja katujen pinnoitteiden uusimiseen on myös tarvetta koko keskustan alueella.

Myös kirjaston ja kotiseutukeskuksen alueen pysäköintijärjestelyjä tulee miettiä uudelleen ja mitoittaa todellisen tarpeen mukaan. Kirjaston ja Raahentien välinen puistoalue kaipaa kehittämistä, mutta alue tulee säilyttää avoimena. Aluetta halkaisevan sähkölinjan kaapelointia maahan tulee harkita. Pienipiirteisempi puistovyöhyke keskustassa ojan varressa on jo nyt hyvin viihtyisä.

Näkymiä Kirkkojärvelle tulee avata mahdollisuuksien mukaan keskustan asuinalueilta. Eskolantien rivitalojen järvinäkymiä voisi avata poistamalla puustoa kantatien pohjoispuolelta. Samoin Järvitien päässä olevilta rivitaloalueilta voisi avata puistomaisia näkymiä järvelle.

”Vihanninportin” rakentaminen kantateiden risteykseen tuo taajaman näkyväksi myös ohiajajille. Risteysalueen oleva peltoalue tulee säilyttää viljelykäytössä.

3.2.6 Väestö

Väestön kehitys ja ennusteet Vihannissa. (Lähde: Tilastokeskus, syyskuu 2012)

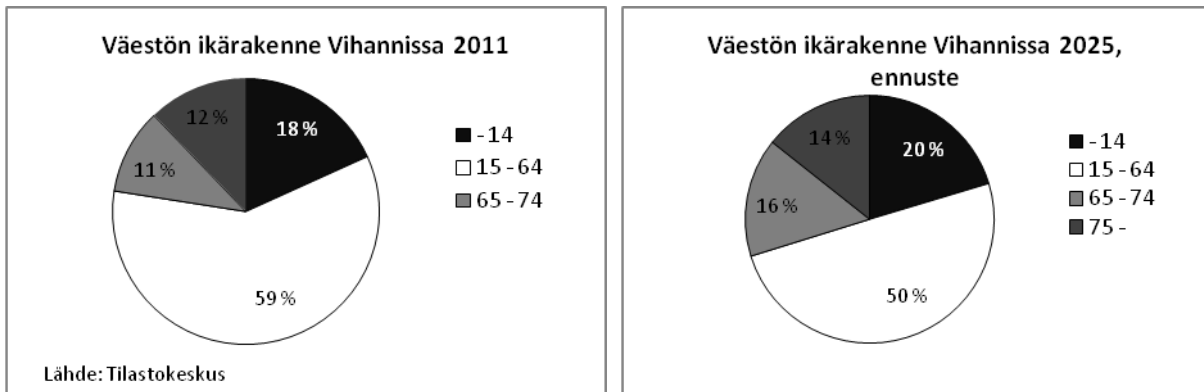
Vihannin väestömäärä oli 3 057 vuonna 2011. Määrä on laskenut 1980-luvun puolivälin lukemista, jolloin asukkaita oli parhaimmillaan yli 4 000 henkeä. Tilastokeskuksen vuonna 2009 tekemän ennusteen mukaan määrä tulee edelleen vähenemään niin, että vuonna 2025 väestöä olisi 3 011 henkeä. Omavaraislaskelma, joka ei huomioi muuttoliikettä, mahdollistaisi

⁴ Poikkeuksena ovat kirkonkylän etelälaidan laaksoalueen reuna, Kirkkojärven koillisranta ja Ouluntien varren soistunut alue, joiden rakennettavuutta rajoittaa mm. alueen alavuus tai turvekerroksen paksuus.

väestön laskun taittumisen. Tämä johtuu kunnan asukasrakenteesta, jossa lasten osuus on huomattava.

Vihannin syntyvyyden ja kuolleisuuden erotus eli luonnollinen väestönlisäys on ollut negatiivinen 1990-luvun loppuvuosista 2000-luvun alkuvuosiin. Sen sijaan tämän kaavatyon aikana eli 2007–2009 sekä vuonna 2011 syntyneitä on ollut enemmän kuin kuolleita. Kunnan väkiluvun on kuitenkin kääntänyt lasku-uralle muuttoliike, joka on ollut Vihannista pois suuntautuvaa eli negatiivista jo pitkään. Kunnassa miesten osuus väestöstä on noin 52 %, naisten 48 % (tilanne vuonna 2011).

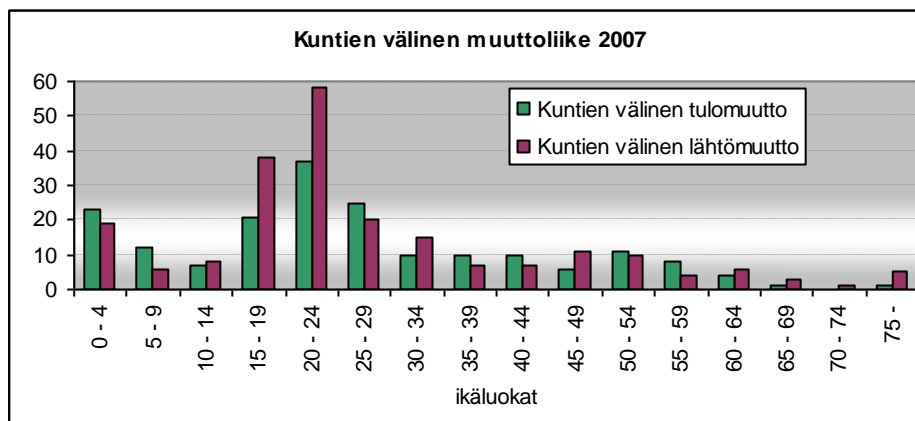
Väestön ikärakenne on kunnassa tällä hetkellä kohtuullinen: alle 14-vuotiaiden lasten osuus väestöstä (18 %) on korkeampi kuin koko maassa keskimäärin (16 %), mutta matalampi kuin Pohjois-Pohjanmaalla keskimäärin (20 %). Sen sijaan yli 65-vuotiaita on enemmän (23 %), kuin koko maassa (18 %) tai Pohjois-Pohjanmaalla keskimäärin (15 %). Tällöin työikäisten osuus väestöstä jää matalaksi. Tilastokeskuksen ennusteen mukaan tilanne tulee muuttumaan radikaalisti niin, että vuonna 2025 väestöstä lähes kolmannes on vanhuksia (yli 65-vuotiaita) ja työikäisten osuus laskee 50 %:iin.

Väestön ikärakenne Vihannissa 2009 ja ennuste 2025. (Lähde: Tilastokeskus)

Ennusteen mukainen kehitys tuo kuntaan ongelmia. Runsas vanhusten ja lasten määrä sekä alhainen työikäisten määrä tietävät kasvavaa palvelutarvetta vähemmällä veronmaksajien määrällä. Vanhusten osalta terveys- ja sosiaalipalvelujen tarve on suuri, samoin kuljetuspalvelujen tarve. Toisaalta tuleva vanhusväestö voi olla tämän päivän vanhuksiin verrattuna valmiimpi valitsemaan tarvitsemansa palvelut ja maksamaan niistä itse. Myös virkistys- ja vapaa-ajanpalveluiden tarve muuttuu vanhusten määrän lisääntyessä. Toisaalta eläköityminen tuo rekrytointitarvetta kunnallisiin palveluihin. Rekrytointitarve on ennusteen mukaan vuosittain positiivinen, eli kunnan palvelukseen tarvitaan uusia työntekijöitä vuosittain. Tarve kasvaa tulevaisuudessa eläköitymisen ja henkilöstötarpeen muutoksen vuoksi.

Vihannissa on useita kunnan mittakaavassa väkirikkeitä kyliä. Suunnittelualueelle sijoittuu Läntisranta, jossa asukasmäärä on noin 100. Kylien asema on Vihannissa voimakas ja se nähdään kunnassa sekä vahvuutena että heikkoutena. Vahva kylä kyläyhdistyksineen on asukkaittensa kannalta houkutteleva asuin- ja yritystoiminnan harjoittamisen paikka. Toisaalta vahvat kylät ovat menneisyydessä heikentäneet kunnan yhteen hiileen puhaltamisen tahtoa, kun jokaisella kylällä toimitaan kylän omaa etua ajaen.

Kuntien välinen muuttoliike 2007.

Vihannissa kuntien välinen nettomuutto on negatiivista, eli kunta menettää väestöään muuttoliikkeen vuoksi. Kunnan sisäinen muutto on noin 150 henkeä. Osayleiskaavan kannalta tärkeää on myös asumisväljyys, jonka katsotaan olevan kasvussa. Vihannin taajama-aste oli 84 % vuonna 2011 eli kirkonkylän keskustaajamassa asui suurin osa kunnan asukasmäärästä. Vihanti kuuluu maaseutumaisiin kuntiin, joissa asutokuntien keskipitkin Suomessa vuonna 2012 oli 2,21. Asutokuntien keskipitkin ennustetaan laskevan 2,0:aan vuoteen 2020 mennessä. Tämä on koko maan ennuste⁵.

Taulukko Vihannin väestömuutoksista 2000-luvulla:

Vuosi	Luonnollinen väestönlisäys	Kuntien välinen nettomuutto	Kunnan sisäinen muutto	Nettosiirtolaisuus	Kokonaismuutos	Väkiluku
2000	3	1	168	0	-1	3595
2001	-7	-67	200	-2	-77	3518
2002	-11	-59	209	5	-64	3454
2003	-4	-22	148	-2	-30	3424
2004	-31	-7	217	-2	-44	3380
2005	0	-42	259	-2	-42	3338
2006	-4	-61	253	0	-66	3272
2007	8	-32	202	0	-24	3248
2008	2	-16	240	4	-10	3238
2009	4	-69	232	1	-65	3173
2010	-4	-71	169	-1	-79	3094
2011	6	-39	151	2	-35	3059

Taulukon lähde: Tilastokeskus

3.2.7 Palvelut

Vihannin palveluista iso osa sijaitsee kirkonkylällä. Kirkonkylällä on mm. kolme päivittäistavarakauppaa ja useita erikoistavaramyymälöitä. Vihannin kirkonkylällä sijaitsee kirjasto- ja monitoimikeskus Ukonkanti.

⁵ lähde: www.ymparisto.fi/Tilastokeskus ja VTT

3.2.8 Elinkeinot

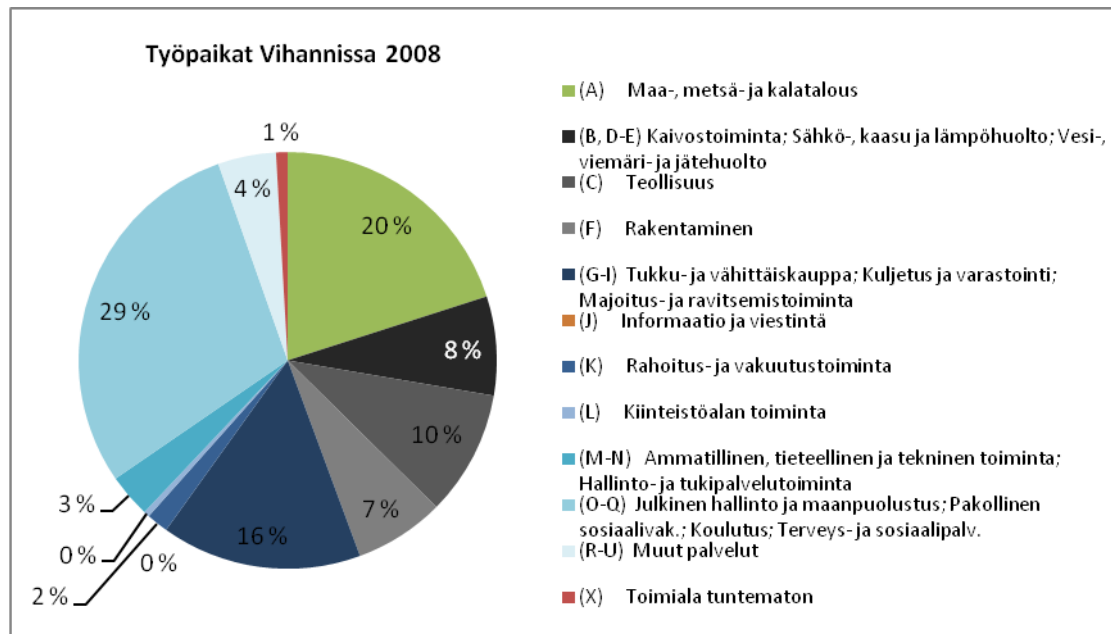
Vihannissa oli 857 työpaikkaa vuonna 2010. Määrä on noussut 1990-luvun laman jälkeen vuoteen 2000, mutta laskenut jälleen 2000-luvulla. Työpaikoista joka viides on alkutuotannossa.

Maa- ja metsätalouden merkitys kunnassa on suuri. Maatilojen lukumäärä vuonna 2007 oli 143, ja maaseutusihteeri ennakoii tämän hetkisen lukumäärän olevan muutamaa maatilaa pienempi. Yllättäen tilojen määrä on pysynyt koko 2000-luvun lähes samana (n. 145–150 tilana), vaikka lukumäärä onkin hienoisessa laskussa. Lähitulevaisuudessa tilojen määrä säilyy nykyisellään seuraavan viljelysopimuskauden eli vuoteen 2013 saakka. Sen jälkeen suuret ikäluokat tulevat eläkeikään ja tilojen määrän väheneminen voi olla viime vuosina valittua tilannetta voimakkaampaa.

Viljapeltoa kirkonkylän eteläpuolella.

Maatalouden osalta tärkeää on seutukunnassa toimiva osaamisverkosto Oras. Yhteistyö naapurikuntien kanssa on tiivistä. Vihannin maatalousyrittäjien lomituspalvelut hoitaa Haapaveden kaupungin lomituspalveluyksikkö.

Työpaikat Vihannissa 2008. (Lähde: Tilastokeskus).

Julkinen, johon kuuluvat mm. terveydenhuolto ja opetustoimi, muodostavat lähes kolmanneksen työpaikoista. Verrattaessa työpaikkojen määrää siihen, missä toimialoilla vihantilaiset työlliset työskentelevät, näkyy selkeä ero. Työllisistä joka viides (19 %) on teollisuuden palveluksessa, mikä kertoo pendelöinnistä lähialueiden suurten työnantajien palvelukseen.

Vihannissa toimi 221 toimipaikkaa vuonna 2010. Vihannin elinkeinopalvelut hoidetaan Raahen seudun yrityspalveluiden kautta. Vihannissa toimivia yrityksiä ovat mm. Vihannin puukaluste ky, Profood ja Greenenergy. Suurin työnantaja on kuitenkin Vihannin kunta (tilanne vuonna 2001).

Vihannin tärkein luonnonvara on Vihanninharjun pohjavesi. Vihannin kunnan kotisivujen mukaan vesi on paitsi erinomaista juoma- ja talousvettä myös sopivaa ultrapuhtaan veden raaka-aineeksi mm. biotekniikalle, lääketieteelle ja elektroniikkateollisuudelle.

Vihannissa on myös turvetuotantoa. Suoperäinen maasto on tarjonnut mahdollisuuksia turvetuotantoon jo pitkään. Naapurikunnassa sijaitseva Haapaveden turvevoimala voi työllistää välillisesti myös vihantilaisia turpeen keräämisessä ja kuljetuksessa. Turvetuotannosta vapautuvat alueet ovat potentiaalisia viljelyalueita ja energiakasvien tuotantoalueita.

Vihannissa pendelöinti on voimakasta. Vuonna 2010 muihin kuntiin pendelöi 19,9 % työllisestä työvoimasta. Heistä suurin osa kävi töissä Raahessa. Oulaisiin matkasi 80 henkeä ja Ouluun 33.

Työpaikat ja työlliset v. 2010	
Työllinen työvoima Vihannissa	1076
Työpaikkoja Vihannissa	857
Työpaikkaomavaraisuus	78 %
Pendelöinti v. 2009⁶	19,9 %
Ulkopaikkakunnilla työssäkäyvät (laskennallinen arvio)	219

Työpaikkatilastot vuonna 2010 (Lähde: Tilastokeskus)

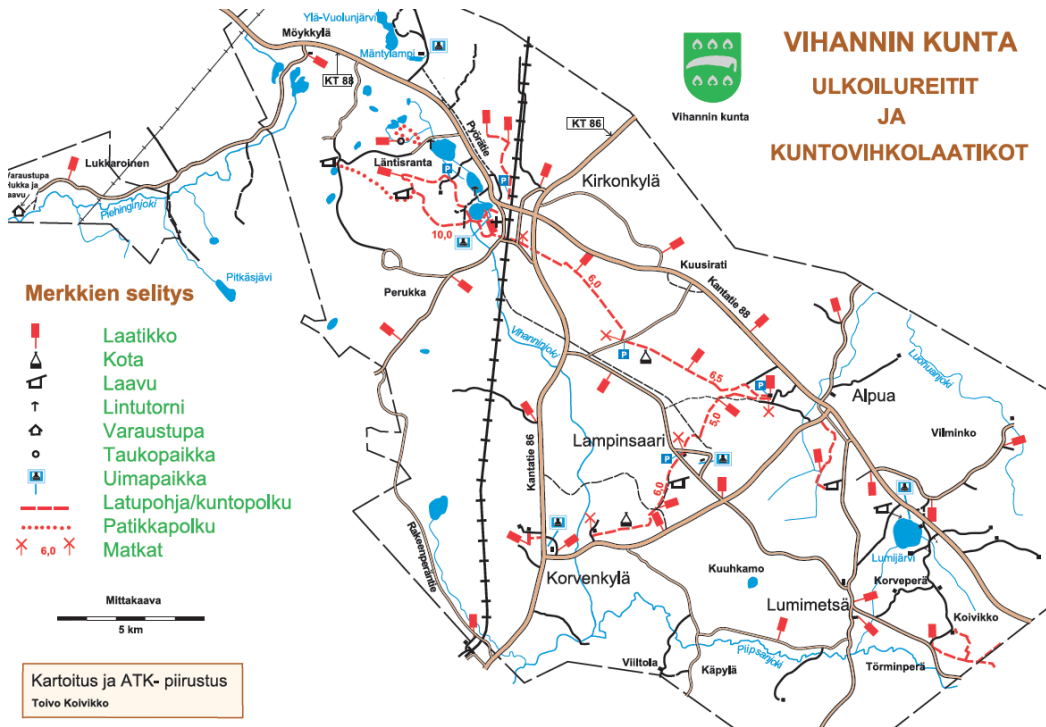
Työttömien osuus työvoimasta oli Vihannissa 10,9 % vuonna 2010, kun se koko Pohjois-Pohjanmaalla oli 11,9 %. Vihannissa työttömien osuuteen vaikuttaa luultavasti osaltaan asukkaiden eläköityminen sekä muuttoliike, mitkä eivät välttämättä ole hyviä asioita kunnan kannalta.

6

http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/03_muut_asiakirjat/20110831Tyoessae/2tyossakaynnin_pendelointi_koko_maa161111.pdf

3.2.9 Virkistys

Kuntalaisten virkistysmahdollisuudet ovat Vihannissa verraten hyvät. Kunnassa on rakennettu paikkakunnan omia vahvuuksia luontevasti hyödyntäviä retkeilyyn liittyviä reitistöjä ja taukopaikkoja. Vihannista löytyy mm. Läntisjärven virkistysalueelta luonto- ja perinnepolku taukopaikkoineen ja lintutorneineen. Keskustassa on uimapaikka Kirkkojärven rannassa. Keskustaajamassa on urheilukenttä.

Reitistökartta kunnan kotisivuilta.

Matkailun kehittäminen on kunnalle tärkeä. Uudelleen vesitetyistä Kirkkojärvestä, Saarelanjärvestä ja Rantasenjärvestä pyritään saamaan vetovoimainen retkeily- ja lähimatkailukohde. Matalat ja ruovikkoiset järvet ovat suotuisia lintujen pesimäalueita, eikä alueella harjoitettava matkailullinen toimintakaan voi siten olla kovin massiivista.

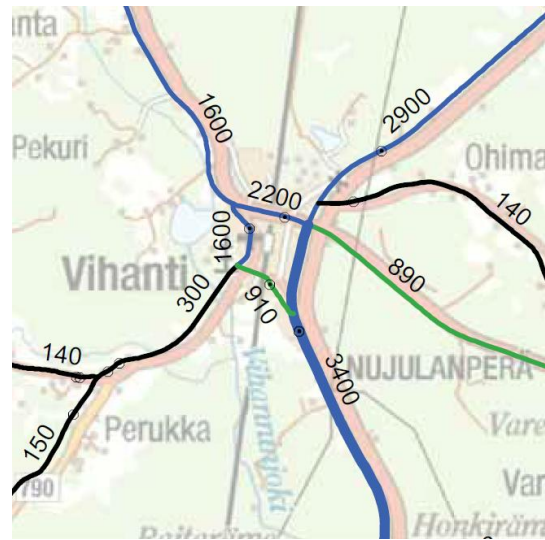
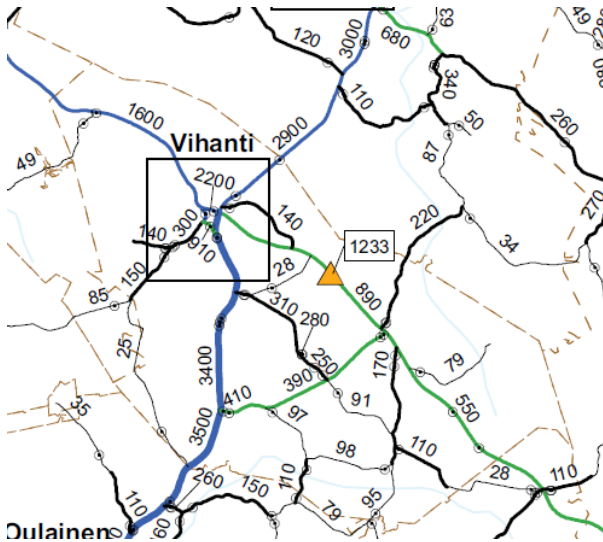
Uturinne häämöttää Rantasenjärven takana.

3.2.10 Liikenne

Vihannin kunnan läpi kulkee kantatie 86 Oulusta Oulaisiin ja Ylivieskaan sekä kantatie 88 Raahesta Pulkkilaan. Kantatiellä 86 liikennemäärät ovat melko suuria (taajaman kohdalla 3400 ajoneuvoa/vrk). Kantatiellä 88 taas liikenne on vähäisempää, vaikka liikenne Vihannin ja Raahen välillä on vilkkaampaa kuin Vihannin ja Pulkkilan välillä. Kantateiden liikenteestä noin 10 % on raskasta liikennettä. Kunnan muut tiet ovat melko vähäliikenteisiä.

Kirkonkylän ulkopuoliset kevyenliikenteen reitit ovat lukumäärältään vähäisiä. Merkittävin niistä on osin talkootyönä toteutettu Raahen suuntaan kulkeva kevyenliikenteen väylä, joka jatkuu kirkonkylältä Mäntylammen tien risteykseen saakka.

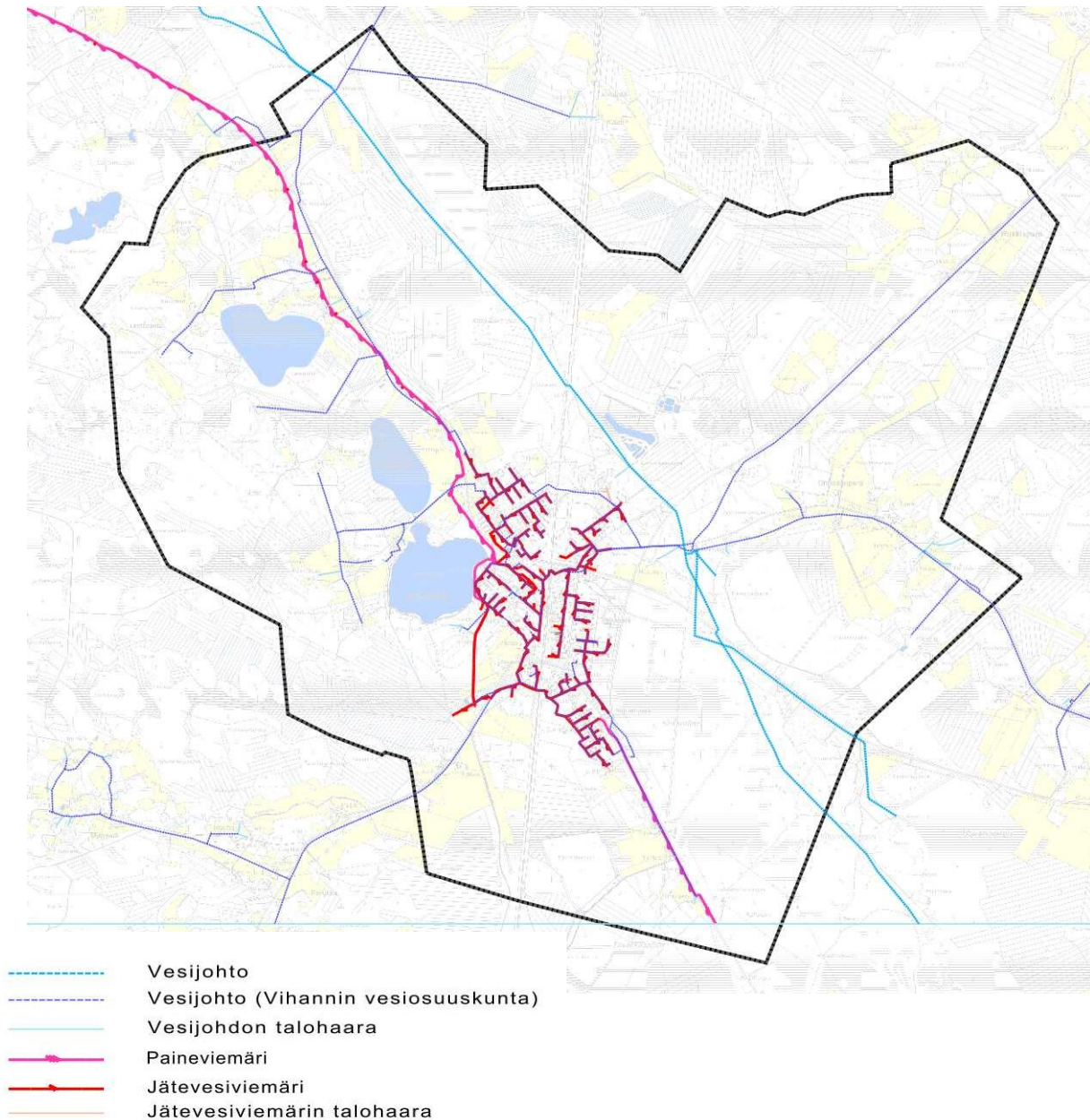
Vihannin läpi kulkee rautatie, Pohjanmaan rata. Vihanti on yksi radan matkustajaliikenteen pysähtymispaikoista ja säilyykin sellaisena lähitulevaisuudessa. Lähin lentoasema löytyy Oulunsalosta.

Liikennemääriä Vihannin alueella. (Lähde: Liikennevirasto, liikennemääräkartta 2011).

3.2.11 Yhdyskuntatekniikka

Vihannissa on oleva vesijohto- ja viemäriverkosto. Suunnittelualueen läpi kulkee paine-
viemäri. Siirtoviemäri kulkee Raaheen kantatie 88 varrella.

3.2.12 Maanomistus

Kunta omistaa maata jo rakentuneiden keskusta-alueiden ja teollisuustonttien lisäksi Oulun-
tien varresta. Aluetta suunnitellaan työpaikka-alueeksi. Myös seurakunnalla on merkittäviä
maa-alueita kuntakeskustassa. Pääosa maaomaisuudesta osayleiskaava-alueella on yksityi-
sessä omistuksessa.

4 TAVOITTEET

4.1 Tavoitteet ja mitoitus

Osayleiskaavan valmistelua edeltäneessä kehityskuvatyössä on tehty tavoitteiden asettelu, joka on myös tämän osayleiskaavatyön pohjana. Tavoitteiden pohjaksi kehityskuvatyössä on tehty kunnan SWOT-analyysi:

VAHVUUDET	HEIKKOUEDET
<ul style="list-style-type: none"> - liikenteellinen sijainti - kulkuyhteydet kunnan sisällä - ratayhteys - maaperä ja pohjavesialue - puhtaus (mm. ilman laatu) - päivähoitopalvelut - kouluverkko ja lukio - vilkas kulttuurielämä - vahva kyläverkosto - vahva seutukunta - Raahen ja Oulun läheisyys 	<ul style="list-style-type: none"> - pohjavesialueen aiheuttamat rajoitukset muulle toiminnalle - nuorten muutto muualle - työmahdollisuuksien vähäisyys - elinkeinorakenne - teollisuuden sijoittumismahdollisuudet (tilat) - liikuntapalvelujen (ts. liikuntahallin) puuttuminen - kyläverkoston vahva asema, kyläpolitiikka - negatiiviset asenteet (kunnan kehittämisen suhteen) - ”yhteen hiileen puhaltamisen” puute - yhtenäisen markkinoinnin puute
MAHDOLLISUUDET	UHKAT
<ul style="list-style-type: none"> - ratayhteys, suunniteltu kaksiraiteisuus, lähiliikenne - uusi teollisuusalue - kaivostoiminnan hyvät näkymät (kunnassa ja lähialueilla) - elinkeinoelämän kehittämisedellytysten luominen (erityisesti teollisuuteen) - kaavoitus: asumisen alueet, järviolueet ja kirkonkylä, työpaikka- ja teollisuusalueet - kunta hyvä asumisen alue, ”asumalähiö” - nuorten houkuttelu paluumuuttajiksi - positiivisten puolten korostaminen 	<ul style="list-style-type: none"> - raideliikenteen matkustajaliikenteen tulevaisuus - infrastruktuurin rappeutuminen - asenteet, muutosvastarinta - valtion ennakoimattomat toimenpiteet, uudet velvoitteet kunnalle - globaalit ongelmat: väestön ikääntyminen, keskittymiskehitys, ilmastonmuutos, kulkemisen kallistuminen

Kunnassa on laaja ja laadukas pohjavesialue, joka nähdään sekä vahvuutena että heikkoutena: pohjavesi mahdollistaa mm. sitä hyödyntävän teollisuuden sijoittumista kuntaan, mutta rajoittaa muiden toimintojen sijoittumista alueelle.

SWOT-analyysin lisäksi kehityskuvatyössä on asetettu tavoitteet. Seuraavaan on koottu ne tavoitteet, jotka koskevat kirkonkylän osayleiskaavaa:

Asuminen
<ul style="list-style-type: none"> - Asukasmäärätavoite vuodelle 2025 on 3 400, noin 150 enemmän kuin tällä hetkellä. Muuttajiksi houkutellaan ennen kaikkea työikäisiä ja lapsiperheitä.

<ul style="list-style-type: none"> - Kirkonkylään ja sen läheisille järviolueille kaavoitetaan uusia, houkuttelevia asuinalueita. - Järviolueilla mahdollistetaan myös loma-asuminen ja matkailutoiminta. - Asumisen pääpainopiste on Vihanti-Raaha –akselilla. Raahentien varteen, Sauvonmäkeen, Läntisrantaan ja Möykkylään ohjataan uutta rakentamista, tätä puolta oleva vesijohto ja runkoviemäri.
Elinkeinot
<ul style="list-style-type: none"> - Kunnassa työpaikkojen määrää pyritään kasvattamaan. Työssäkäyvien osuus kunnan väestöstä pyritään säilyttämään hyvän huoltosuhteen mahdollistavalla tasolla. - Kunnassa pendelöintiä tapahtuu edelleen. - Kunnan yrittäjämyönteisyyttä kehitetään. - Maataloudessa tuotantomäärät pyritään säilyttämään. Maataloudessa kuitenkin tilakoot kasvavat, ja tätä kautta työllistyvyys vähenee. - Teollisuuden osuutta työpaikoista pyritään kasvattamaan. Kuntaan houkutellaan sekä pienteollisuutta että suurempia yksiköitä. Sijoittumista mahdollistetaan mm. kaavoituksen ja yritystilatarjonnan avulla. - Kunnan luonnonvaroja hyödynnetään kestävästi osana elinkeinotoimintaa. - Matkailu säilyy pienimuotoisena, mutta tarjontaa pyritään monipuolistamaan. Maatilamatkailua ja lähimatkailua kehitetään, lisäksi kunnassa lisätään majoituskapasiteettia. Lintujärvien mahdollisuuksia hyödynnetään. - Kuntaa markkinoidaan potentiaalisille yrityksille eri tavoin. Kunnan kotisivut pidetään tärkeimpänä tiedonsaantikanavana.
Palvelut
<ul style="list-style-type: none"> - Palveluja tuotetaan sekä omassa kunnassa että yhteistyössä muiden seutukunnan kuntien kanssa. - Omassa kunnassa on toimiva lähipalveluverkko, eli koulupalvelut sekä terveys- ja sosiaalipalvelut on saatavilla omasta kunnasta. - Kunnan kirjastopalvelut säilytetään. Kulttuuritarjontaan kiinnitetään huomiota. - Palvelujen tarjonnassa kiinnitetään erityistä huomiota sähköisten mahdollisuuksien hyödyntämiseen.
Liikenne
<ul style="list-style-type: none"> - Rautatieliikenteen merkitys kasvaa sekä matkustaja- että tavaraliikenteessä. - Vihannin matkustaja-asema pyritään säilyttämään. - Julkista liikennettä kehitetään, erityisesti Raahan suuntaan.
Talous
<ul style="list-style-type: none"> - Kunnan talous pyritään saamaan tasapainoon. - Veroprosentti pyritään alentamaan kilpailukykyiseksi naapurikuntien kanssa.
Virkistysmahdollisuudet
<ul style="list-style-type: none"> - Maatilamatkailua kehitetään osana kunnan virkistystarjontaa. - Harrastusmahdollisuuksia lisätään ja monipuolistetaan (mm. jousiammunta, metsästyks, haulikkoampumarata Penikkaan). - Kunnan luontaisia vetovoimatekijöitä, luontoa ja järviä hyödynnetään virkistykseen. Myös erityisemmät kohteet, kuten Uturinne ovat virkistyspalvelujen alueita. - Liikuntahalli, monitoimihalli tms. rakennetaan täydentämään nykyistä tarjontaa.

<ul style="list-style-type: none"> - Lähiliikunta-alueisiin kiinnitetään huomiota. Erityisesti huomioidaan esteettömyys liikumisessa, levähdyspaikat, penkit ja tiestön kunto, monipuoliset kuntoilumahdollisuudet.
Muuta
<ul style="list-style-type: none"> - Yhteistyötä lähikuntien kanssa kehitetään. - Kunnassa pyritään muuttamaan asenneilmapiiriä ja saamaan ilmapiiriksi kehittämismyönteisyyttä. - Kunnan asukkaiden omatoimisuutta ja kolmatta sektoria pyritään kehittämään sekä yhteistyötä asukkaiden välillä parantamaan.

Kehityskuvatyössä Vihannin visioksi päätettiin seuraava:

Vihanti on portti Raahen seutukuntaan, johon voi saapua joko maanteitse tai rautateitse. Vuonna 2025 Vihanti on noin 3 400 asukkaan kotikunta, joka tarjoaa kuntalaisille hyvät peruspalvelut sekä virkistymämahdollisuuksia myös lähialueiden asukkaille. Vihanti on kuulu teollisuudestaan. Yhteistyöllä lähikuntien kanssa alue on muodostunut houkuttelevaksi maaseutuasumisen alueeksi.

4.1.1 Muut tavoitteet

Kehityskuvatyön yhteydessä haastateltiin ohjausryhmän työskentelyn tueksi alueella toimivia yrittäjiä, ja kyläyhdistysten edustajia. Heidän tarpeensa osayleiskaavoitusta ajatellen liittyvät uusien yritysten houkutteluun mm. vastaanottotilojen. Kyläyhdistysten ja –toimikuntien edustajien mukaan kunnan yksi merkittävä voimavara on maaseutumaisuus ja sen kehittäminen.

Vihannissa on tehty ”Asumisen malli” –kysely osana Vihannin malli –hanketta⁷. Kyselyyn vastaajista kolmasosa pitää tärkeänä työpaikkaa kunnassa, tämä olisi edellytyksenä Vihantiin muutolle. Palvelut, sekä peruspalvelut että harrastusmahdollisuudet ovat tärkeitä. Koulu- ja päivähoitopalveluiden tulee olla kunnossa, samoin liikenneyhteyksien. Veroäyri ei saa olla korkea. Osa vastaajista on kertonut, että myös kakkosasunto Vihantiin olisi mahdollinen. Erityismainintana on korostettu Oulun läheisyyttä.

4.2 Tavoitteiden julkinen käsittely ja päätös tavoitteista

Kaavan mitoittamiseen, asumiseen ja elinkeinoihin liittyvät tavoitteet käsiteltiin kehityskuvahankkeen yhteydessä ja ne on hyväksytty kehityskuvan mukana valtuustossa kesäkuussa 2008.

⁷ Tiedot on saatu Walter Röbbleliltä.

5 MAANKÄYTTÖVAIHTOEHDOT

5.1 Vaihtoehtojen muodostamisperiaatteet ja kuvaus

Osayleiskaavatyössä on tehty rakennemalleja. Rakennemalleja muodostettiin jo kehityskuvatyössä, mutta ne koskivat koko kuntaa ja olivat yleispiirteisempiä ja strategisempia.

Malleja on muodostettu kolme kappaletta. Niissä kaikissa lähtökohtana on väestönkasvun osalta kehityskuvatyössä tavoitteeksi asetettu maltillinen lisäys 3 400 asukkaaseen vuoteen 2025. Tämä tarkoittaisi 150 asukkaan lisäystä nykyiseen verrattuna. Koska kyseessä on keskustan osayleiskaava, tulee huomioida myös kunnan sisäinen muutto. Näin ollen keskustajaman väestönlisäys voi olla suurempaa. Teollisuuden, työpaikkojen ja palvelujen osalta on huomioitu kehityskuvatyön tavoite työpaikkojen lisäämisestä sekä palvelujen kehittämistä keskustajamassa.

Rakennemalleissa on käsitelty myös virkistysteemaa. Rakennemalleissa on huomioitu sekä kehityskuvatyön tavoitteet vesitettujen järvien hyödyntämisestä että maakuntakaavan viheryhteistarve-merkintä. Kaikissa malleissa on huomioitu pohjavesialue, Uturinteen kehittämismahdollisuudet sekä kunnan runsaat muinaisjäännökset. Näiden hyödyntämismahdollisuuksia pohditaan tarkemmin varsinaisen osayleiskaavatyön aikana.

5.1.1 Vaihtoehto 1 ”Tiivistyvä taajama”

Malli kehittää nimensä mukaisesti keskustaa. Keskustajamassa täydennetään olevaa rakennetta. Lisäksi taajama-aluetta laajennetaan hieman. Teollisuutta laajennetaan Ouluntien varteen nykyisen teollisuusalueen pohjoispuolelle, pohjavesialueen ulkopuolelle.

Mallissa oletetaan, että palvelut kunnassa keskittyvät pitkälti keskustajamaan. Tärkeäksi nouseekin taajaman kaupallinen palvelualue sekä sen porttiaiheet. Myös ”Vihannin portti” eli valtateiden risteysalue nousee merkittäväksi kehittämiskohteeksi. Esimerkiksi vanhusten asumispalvelut keskitetään keskustajamaan, mikä lisää muiden palvelujen käyttöastetta.

Virkistykseen käytetään pääosin olevaa verkostoa. Kuntaan kehitetään reitti Raahen suuntaan hyödyntäen vesitetyt järvet ja muinaismuistoja runsaasti sisältävät alueet potentiaalisina käyntikohteina.

5.1.2 Vaihtoehto 2 ”Satelliitit – kotona, mutta kaukana”

Vaihtoehdossa tiivistetään olevaan taajamaa täydennysrakentamisella, mutta uudet asuminen alueet sijoitetaan keskustajaman ulkopuolelle kumpareille, joilla on perinteisesti sijainnut pihapiirejä. Palvelut jäävät pääosin keskustajamaan. Tämän vuoksi tarvitaan toimiva liikenneverkko, koska matkat keskustajamaan muodostuvat pitkähköiksi. Sekä palveluja että asiakkaita kuljetetaan keskustajaman ja ulkopuolisten alueiden välillä. Rakennemallin nimi juontuu juuri tästä: esim. vanhusväestö asuu kotona, mutta on kaukana palveluista.

Rakennemalleissa ylläpidettävät ja kehitettävät tiet on korostettu mustalla, ja tieverkoston pituutta vertaamalla voidaan päätellä, että vaihtoehdossa 2 perusinfrastruktuuriin tarvittava taloudellinen panos on huomattava.

Teollisuus sijoittuu Ouluntien varteen, pohjavesialueen ulkopuolelle. Työpaikka- ja palvelualueena kehitetään myös valtateiden risteysaluetta, ”Vihannin porttia”.

Virkistysalueista tärkeäksi nousee Uturinne sekä vesitetyt järvet, jotka ovat uusien asuinalueiden lomassa. Virkistysreitti rakennetaan Vihannin harjulle vanhan maantien linjasta muokailen.

5.1.3 Vaihtoehto 3 ”Raahе kutsuu”

Malli pohjautuu vahvimmin kehityskuvan ajatukseen Raahen suunnan kehittämisestä. Asutuksen ja palveluiden osalta täydennetään olevaa taajamaa erityisesti keskeiseltä kaupalliselta osaltaan, millä on positiivinen vaikutus taajamakuvaan. Uudet asumisen alueet ovat

Raahentien varrella maisemarakenteen kannalta edullisimmilla, mutta maisemakuvan kannalta herkästi haavoittuvilla, paikoilla.

Teollisuusaluetta laajennetaan olevan teollisuusalueen pohjoispuolelle Ouluntien varteen, pohjavesialueen ulkopuolelle. Teollisuusalueita osoitetaan myös Raahentien varteen asutuksen lähelle.

Palvelujen odotetaan keskittyvän keskustaajamaan. Uusilta asumisen alueilta on mahdollisuus järjestää joukkoliikenneyhteydet keskustaan palvelujen pariin sekä koululaisille että muulle väestölle. Kaupallinen palveluvarustus keskitetään nykyiseen kaupalliseen keskustaan.

Virkistykseen osalta uudet Raahentien asutusalueet vaativat uusia virkistysyhteyksiä. Näin ollen kehitetään kahta eri yhteyttä, sekä vesitettyjen järvien eteläpuolta että Vihannin harjulla kulkevaa vanhaa maantielinjausta mukailevaa yhteyttä.

5.2 Vaihtoehtojen vaikutukset ja vertailu

Vaikutuksia on arvioitu alustavasti kaavatoimikunnassa 23.2.2009 sekä sen jälkeen asiantuntijatyönä. Vaikutuksia vertaillaan asteikolla kielteinen – myönteinen vaikutus:

--	vaikuttaa erittäin kielteisesti
-	vähäinen kielteinen vaikutus
0	ei vaikutusta
+/-	sekä hyvää / että huonoa
+	vaikuttaa myönteisesti
++	vaikuttaa erittäin myönteisesti

Vertailtava vaikutus	VE 1	VE 2	VE 3
Alue- ja yhdyskuntarakenne			
Nykyisen taajamarakenteen tukeminen	++	--	+
Olevan yhdyskuntarakenteen hyödyntäminen	++	--	+/-
Yhdyskuntarakenteen tiivistyminen	++	--	-
Nykyisen rakennuskannan säilyminen	++	+/-	+/-
Lisäinvestointien tarve	+	--	-
Virkistysalueiden määrä ja sijoittuminen	+/-	+/-	+/-
Rakenteen toimivuus ja eheys	++	--	+
Uusien asuin ympäristöjen houkuttelevuus	+/-	+/-	+/-
Keskitetyt järjestelmät (olevan ja uuden infrastruktuurin hyödyntäminen)	++	--	++
Kuntatalous suhteessa väestön määrälliseen kehitykseen	+	-	+
Kuntatalous suhteessa kunnan menoihin	+	--	+
Palvelut ja elinkeinot			
Työpaikkojen määrä	+	+	+

Työmatkat (asukkaiden sijainti suhteessa työpaikkoihin)	++	+/-	+/-
Palvelujen määrä	+(+)	++	+
Palvelujen monipuolisuus	+	++	0/-
Palvelujen saavutettavuus	++	-	+
Elinkeinojen monipuolisuus	+	++	+
Julkisen sektorin palvelut	++	+/-	+
Maaseudun elinvoimaisuus	0	++	0
Liikenteelliset vaikutukset			
Pääliikenneverkon toimivuus	+	-	+
Sisäisen liikenneverkon toimivuus	+	--	+
Yksityisauton käyttö (autoliikenteen kasvun hillintä)	+	--	-
Joukkoliikenteen roolin kasvattaminen	-	--	++
Joukkoliikenteen toimivuus	+/-	--	+
Julkisen liikenteen kustannukset	+/-	--	-
Kevyen liikenteen aseman vahvistaminen	++	-	+
Liikenneturvallisuus	+/-	+/-	-
Kuljetusten sujuvuus ja logistiikka	++	--	+
Tieverkon investoinnit ja kustannukset	++	--	+
Muun infrastruktuurin rakentaminen	++	--	+
Palvelujen tuottamisen ja ylläpidon kustannukset	+	--	-
Mallien kokonaisvaikutus energian käyttöön	++	--	+/-
Luonto- ja ympäristöarvot			
Veden ja ilman laatu	++	-	+
Luonnon monimuotoisuus	++	-	+
Luonnonvarat: käytön määrä ja kestävyys	++	-	+
Kierrätys- ja uudelleenkäyttömahdollisuudet	+	0	0
Kulttuuriympäristön huomiointi	++	-	-
Maisemallisesti arvokkaiden alueiden huomiointi	++	+/-	+/-
Taajamakuva muutos	+	0	+
Kylämaiseman muutos	0	0	-

Sosiaaliset vaikutukset			
Yhteisöllisyys	0(-)	++	+
Vuorovaikutus	-	++	+
Identiteetti	0/-	++	0
Imago	0/+	+	+
Tasa-arvo suhteessa palveluihin (asukkaiden)	++	-	0/-
Tasa-arvo liikkumisessa (liikenteellinen saavutettavuus)			
Päästöt	+	-	0/+
Terveellisyys ja turvallisuus	+/-	+/-	+/-
Ilmasto			
Toimintojen väliset etäisyydet	+	--	-
Toimintojen sijoittuminen suhteessa pääliikenneväyliin	+	-	++
Liikkumistarpeen kasvu	+	--	-
Rakentamistehokkuus	++	--	+/-
Ilmastonmuutokseen sopeutuminen	+	--	+
Tulvaherkkien alueiden huomiointi	++	+	+

Alue- ja yhdyskuntarakenteen kannalta vaihtoehto 1 toteuttaa parhaiten taajamarakenteen tukemisen ja aluerakenteen tiivistämisen tavoitteita. Vaihtoehtoissa 1 ja 3 rakenne muodostuu eheäksi ja olevaa infrastruktuuria, mm. siirtoviemäriä hyödyntäväksi, kun taas vaihtoehto 2 hajauttaa asutuksen eri puolille olevan tiestön ja muun infrastruktuurin ulkopuolelle. Vaihtoehto 3 ei varsinaisesti tiivistä taajamaa, mutta tukeutuu muuten olevaan rakenteeseen. Vaihtoehto 2 tulee luultavimmin kalleimmaksi sekä yhteiskunnan että asukkaiden kannalta. Uusien asuin ympäristöjen houkuttelevuuden katsotaan riippuvan eniten toteutuksesta, asumisväljyydelle ja virkistykseksi on mahdollisuuksia kaikissa malleissa.

Palvelujen ja elinkeinojen osalta työpaikkojen ja palvelujen määrän odotetaan kasvavan kaikissa malleissa, koska väestö lisääntyy malleissa saman verran. Vaihtoehto 2 kuitenkin tuottaa eniten liikennetarvetta, sekä luo epätasa-arvoa asukkaiden välille palvelujen saavutettavuudessa. Toisaalta vaihtoehto 2 luo eniten mahdollisuuksia vahvistaa maaseudun elinvoimaisuutta ja maaseutumaisia elinkeinoja. Vaihtoehto 1 taas mahdollistaa julkisen sektorin palvelujen vahvistumisen väestön tiivistyessä taajamaan. Kaikissa malleissa on kuitenkin vaarana, että Raahen vahva palvelutarjonta vie mahdollisuuksia Vihannin palvelujen kehitykseltä.

Liikenteelliset vaikutukset ovat melko selkeitä: tiivistyvä taajama (VE1) ja nauhamainen, olevan tien varteen sijoittuva rakenne (VE3) ovat liikenteen sujumuuden ja liikennetarpeen kasvun hillinnän kannalta toimivia. Vaihtoehto 2 taas hajauttaa rakennetta, tuo tarvetta teiden rakentamiseen, lisää liikkumistarvetta ja vaikeuttaa julkisen liikenteen järjestämistä. Liikenneturvallisuuteen vaikuttaa vaihtoehtoissa 1 ja 2 eniten tiejärjestelyt. Vaihtoehdossa 3 asutus ja työpaikat ovat valtatie vierellä, minkä voidaan odottaa lisäävän liikenneturvallisuutta eri-

ikäisten ja eri välineillä liikkuvien tienkäyttäjien ollessa samoilla väylillä. Vaihtoehto 2 edellyttää runsasta energiankäyttöä, mm. liikenteeseen ja yhdyskuntarakenteen ylläpitoon.

Tiivistyvä rakenne vaihtoehdossa 1 on paras luonto- ja ympäristöarvojen kannalta. Asutus muodostaa tiiviin alueen, jonka ulkopuolella luontoarvot on mahdollista säilyttää. Pitkät etäisyydet ja kulkumatkat, joita on etenkin vaihtoehdossa 2, mutta myös vaihtoehdossa 3, tuovat ongelmia luontoarvojen säilymiselle pirstoessaan ympäristöjä. Lisäksi nämä vaihtoehdot tuottavat enemmän kuormitusta vesistöille ja ilmaan. Maiseman kannalta vaihtoehto 1 pystyy huomioimaan maisemallisesti arvokkaat alueet parhaiten, sekä parantamaan taajamakuvaa.

Sosiaalisten vaikutusten osalta vaihtoehto 2 näyttää positiivisimmalta, sillä se tuottaa pieniä yhteisöjä. Tämän katsotaan parantavan yhteisöllisyyttä, vuorovaikutusmahdollisuuksia ja alueiden identiteettiä. Taajaman kasvaessa taas myös sosiaaliset ongelmat voivat kasvaa ja kasaantua. Toisaalta taajamarakenteen tiivistäminen tuo tasa-arvoa asukkaille suhteessa palveluihin ja työpaikkoihin. Kaikkien vaihtoehtojen terveellisyys ja turvallisuus riippuvat viimekädessä toteutuksesta, vaikkakin vaikutukset Vihannin kokoisessa kunnassa ovat joka tapauksessa pieniä. Kaikissa malleissa tulee huomioida valtateiden melu, joka tuo haasteita rakenteen toteutukseen.

Ilmastonmuutos on globaalisti tunnustettu tosiasia, jonka kannalta tiivistyvä taajamarakenne on parempi kuin hajaantuva asutus. Myös vaihtoehto 3 sijoituessaan pääliikenneväylän varrelle on ilmastonmuutoksen torjunnan kannalta parempi kuin vaihtoehto 2.

Vaihtoehdot 1 ja 3 nousevat esille positiivisempina kuin vaihtoehto 2. Kaavaluonnoksen pohjaksi päätettiin ohjausryhmässä ottaa vaihtoehto 3, koska siinä huomioidaan parhaiten yhteydet Raaheen sekä mahdollisuus suurille tonteille ja asumisväljyydelle. Vaihtoehdosta 1 otetaan esille Oulun suunnan huomiointi sekä taajaman kehittäminen. Nämä kaksi vaihtoehtoa mahdollistavat olevien kevyenliikenteen yhteyksien ja viemäritarkaisujen hyödyntämisen. Lisäksi huomioidaan virkistysyhteyksien ja Uturinteen kehittäminen.

5.3 Laatimisvaiheen kuuleminen

Kunnanhallitus päätti 17.5.2010 asettaa kaavaluonnoksen nähtäville 30.5.–31.6.2010 väliksi ajaksi. Ulkopaikkakuntalaisille maanomistajille lähetettiin kirjeitse tieto nähtävilläolosta. Viranomaisilta pyydettiin lausunnot.

Lausuntoja saatiin kahdeksan (8) ja mielipiteitä neljä (4). Niihin laadittiin vastineet syksyn 2010 aikana. Mielipiteet eivät johtaneet kaavamerkintöjen muuttamiseen. Sen sijaan lausuntojen perusteella kaavaluonnos tarkentui kaavaehdotukseksi monilta osin.

5.3.1 Luonnosvaiheen jälkeen osayleiskaavaan tehdyt muutokset

Viranomaisilta saadun palautteen (lausunnot) perusteella luonnokseen tehtiin ennen ehdotuksen nähtäville asettamista seuraavia muutoksia, korjauksia ja tarkennuksia:

Saarelanjärven rantaan on lisätty kaistale VR-alueita. Rantavyöhyke -merkintä on tarkennettu tarkoittamaan asemakaava-alueen ulkopuolisia rantoja.

Olevat ja uudet teollisuus- ja liikerakennusten alueet on merkitty omilla merkinnöillään. Pohjavesialueen merkintää on korjattu pv-indeksillä ELY-keskuksen ohjeiden mukaiseksi.

Maaseutumaisen rakentamisen kaavamääräystä on tarkennettu. Voimassa olevan asemakaava-alueen rajausta on lisätty kaavakarttaan ja selostuksessa asemakaavatilanteesta kerrotaan tarkemmin. Valtakunnallisesti merkittävät kohteet ja alueet on muutettu maakunnallisesti merkittäviksi valtioneuvoston uuden päätöksen mukaisesti. Sen mukaan Kirkonkylän osayleiskaava-alueella ei enää ole valtakunnallisesti merkittäviä kohteita. Vihannin ainoa valtakunnallisesti merkittävä kohde on Lampinsaaren kaivosyhdyskunta. Kulttuurihistoriallisesti merkittävän kohteen määräystä on tarkennettu purkamiskiellolla. Paikallisesti merkittävien kulttuurihistoriallisten kohteiden merkintöjä ja kohteiden määrää on tarkistettu.

Kaavakarttaan on merkitty vain kiinteät muinaisjäänökset. Kaavaselostukseen on täydennetty muinaisjäänösten luetteloa ja historiallisen ajan muinaisjäänökset ts. kylätontit on selvitetty.

Rautatien asema-alueen radan itäpuolinen lastausalueen merkintä on palautettu vastaamaan olevaa tilannetta. Rautatiealuetta on laajennettu vielä elokuussa 2012 vastaamaan Liikenneviraston radanparannussuunnitelmien aluevaraustarpeita. Kevyenliikenteen yhteystarpeiden merkintöjä on korjattu. Samoin tieluokitusten merkinnät on korjattu.

Viimevaiheessa ennen ehdotuksen nähtäville menoa korjattiin kaavakarttaan moottorikelkkareittejä sekä ulkoilureittejä ja niiden yhteystarpeita.

6 YLEISKAAVA

6.1 Yleiskaavan kuvaus

Vihannin keskustaajaman osalta kaavan pohjana ovat oleva maankäyttö ja nykyiset asemakaavat. Muilta osin kaavan rakenne noudattelee maankäytön kehityskuvan tavoitteita. Tavoitteiden mukaisesti maankäytössä pyritään kehittämään keskustaajaman rakennetta ja uusien alueiden suhteen laajentamaan asustusta Raahen suuntaa rakennettavuuden ja maiseman kannalta sopivimmille alueille. Osa laajentumisalueista on osoitettu asemakaavoitettavaksi, osa kehitettäväksi jollain muulla yleiskaava tarkemmalla suunnitelmalla (esim. Sauvonmäki). Ympäristön suojelemisen ja kehittämisen osalta tärkeimpiä kysymyksiä on pohjaveden suojeilu, jota silmällä pitäen uutta teollisuusaluetta on osoitettu Ouluntien suuntaan pohjavesialueen ulkopuolelle. Lisäksi kaavassa on otettu kantaa turvetuotannosta poistuvien soiden tulevaisuuden käyttöön. Liikenteellisesti kaava säilyttää ja pyrkii kehittämään nykyistä liikenneverkkoa.

6.1.1 Kokonaisrakenne ja mitoitus

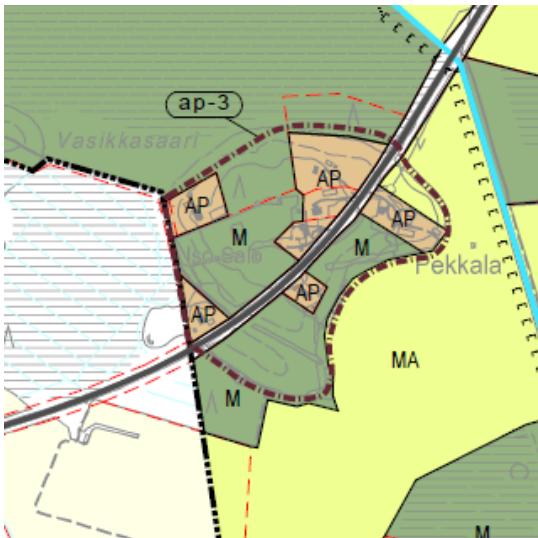
Kehityskuvan yksi tavoite oli kunnan asukasluvun nostaminen 150:lla. Tämä tarkoittaa noin 50 - 65 uutta asuntoa. Jos keskimääräinen tonttikoko olisi noin 2500 m², niin uutta asuntorakentamiseen osoitettua aluetta tulisi olla noin 32-35 ha kadut ja viheralueet mukaan lukien. Uudet asuinalueet on osin mitoitettu tämän mukaan. Uutta asuntorakentamiseen varattua aluetta on kaavaluonnoksessa noin 53 ha. Osayleiskaavassa asemakaavoitettavaksi merkittyä aluetta on noin 19 ha. Tämä ja sen lisäksi taajamassa olevat toteutumattomat tontit (lähes 60 kpl) riittävät varsin pitkään, jolloin etäämpänä olevat alueet toimivat pääasiassa reservinä ja niiden käynnistäminen ja suunnittelun taso harkitaan hankkeitten yhteydessä.

Sellaisissa taajamissa, joiden vetovoima ei ole aivan parhaimpien kasvukeskusten luokkaa, tulee mitoitus olla hieman yläkanttiin. Toisin sanoen, vaikka nykyisissäkin kaavoissa on Vihannissakin toteutumattomia alueita, tulee olla vaihtoehtoja uusille rakentajille. Tämä asettaa luonnollisesti haasteita kunnallistekniikkaan varautumiseen, mutta ei Vihannin osalta ole merkittävä ongelma.

Teollisuuden ja kaupan osalta varaudutaan uusiin toimijoihin, mutta tarkempaa mitoitusta ei ole. Uuden alueet ovat määrältään ja kooltaan kohtalaisen maltillisia.

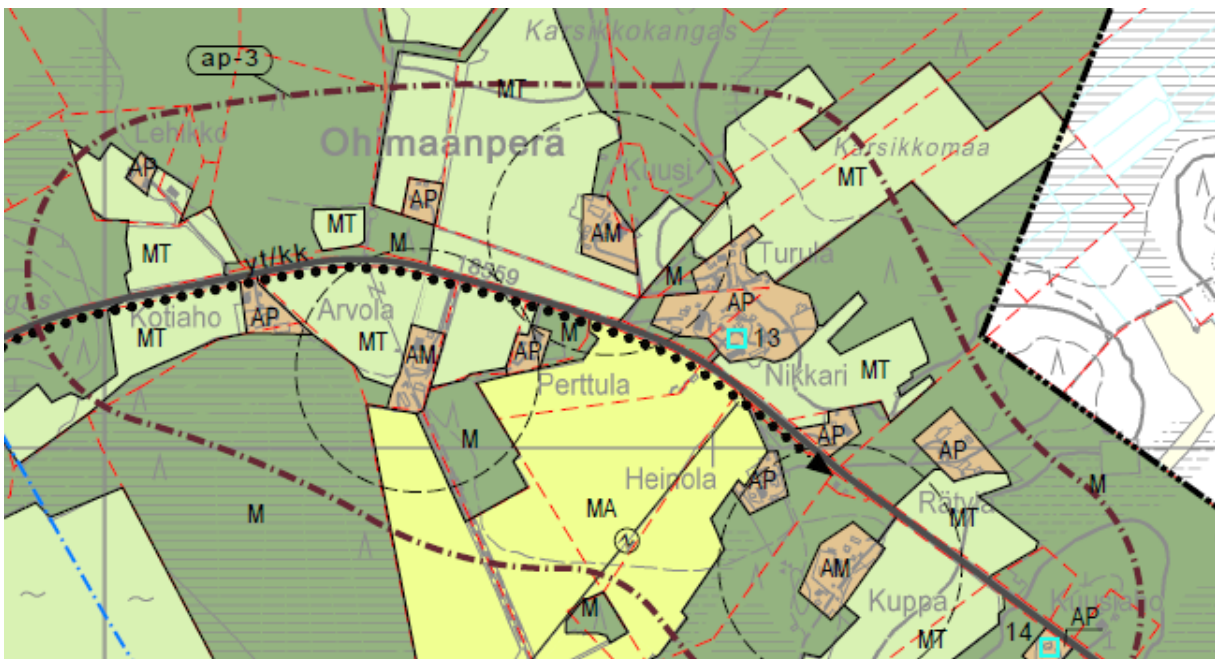
Sauvonmäellä on käynnistynyt hanke, jossa on tavoitteena suunnitella uuden tyyppistä asuinalueita ko. alueelle. Sauvonmäen suunnittelusta kerrotaan kappaleessa 6.1.3.

Erityyppisen asumisen tarpeita on huomioitu lähinnä yritystoiminnan kannalta. Ohimaanperälle on osoitettu aluerajaus, joka mahdollistaa ympäristöhaittoja tai häiriöitä aiheuttamattoman yritystoiminnan sijoittumisen alueelle. Alue maaseutumainen, joten esim. erilaiset maatalouteen ja eläimiin liittyvät yritykset olisivat varsin luontevia. Olevat maatilat on osoitettu erikseen.

Sauvonmäelle on merkitty asumisen alue, ap-2, jonka kaavamerkinnöistä on käytetty erikseen neuvotteluja. Alueen suunnittelu on käynnistynyt ohjattuna opiskelijatyönä Oulun Yliopistossa.

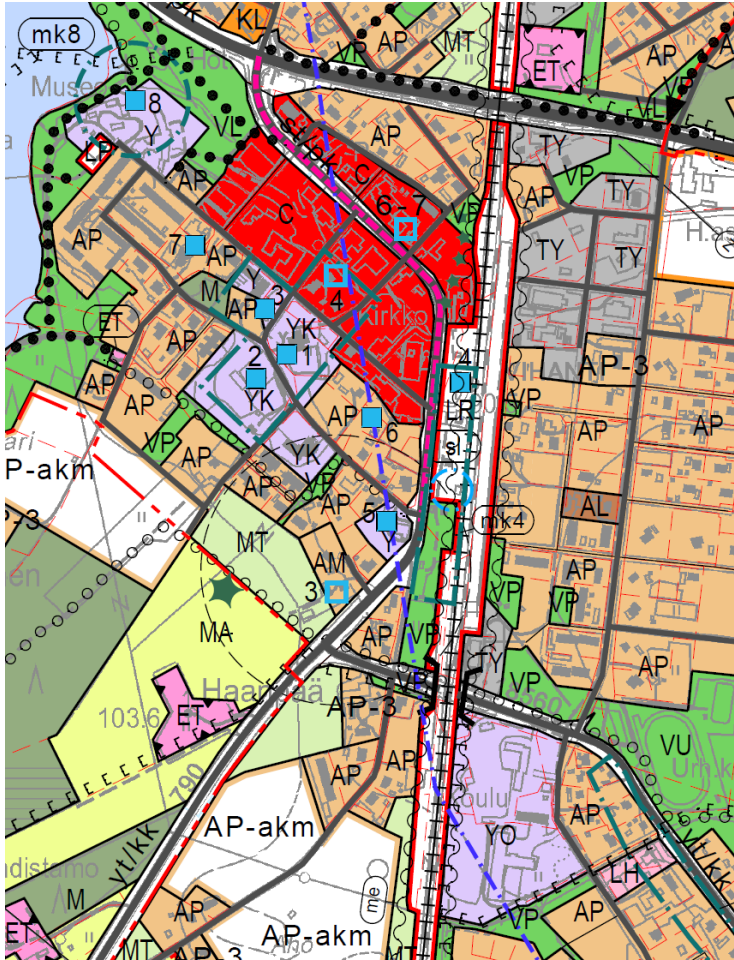
Pyhäoentien varressa sijaitsee kumpareella melko tiiviiksi rakentunutta asutusta. Se on osoitettu maaseutumaisen alueen merkinnällä ap-3.

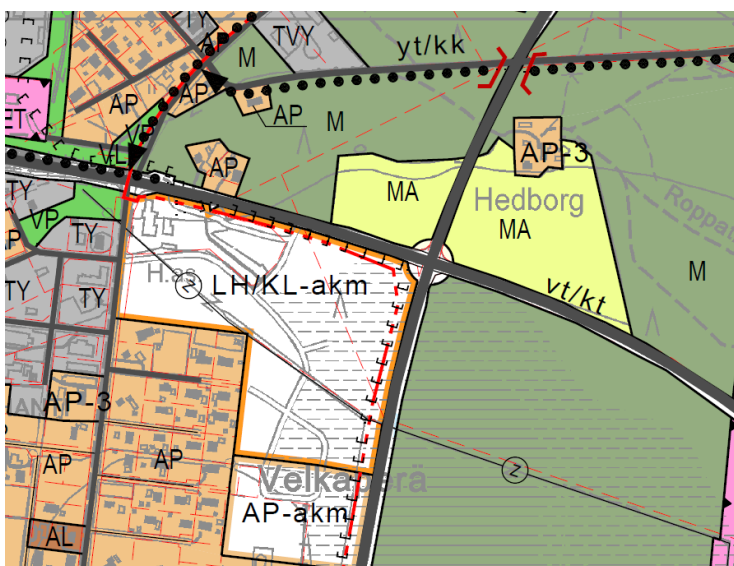
Ohimaanperällä, asemakaava-alueen ulkopuolella, sijaitseva maaseutumaisen asumisen alue ap-3. Alueella voi sijaita asumista sekä yritys- ja/tai harrastustoimintaa joka vaatii tilaa, mutta ei aiheuta merkittäviä ympäristöhäiriöitä.

Palvelut

Kunnan julkiset ja kaupalliset palvelut sijoittuvat keskustaajamaan keskustatoimintojen alueelle. Uusia alueita ei ole osoitettu, vaan nykyiset toiminnot kehittynevät olevilla paikoilla. Merkittävimpana liikerakentamisen kehittämiskohteena voidaan pitää Ouluntien risteysaluetta, jonne on tavoitteena kehittää nykyistä huoltoasema/liiketoimintaa. Voimassa oleva asemakaava ei ole tällä alueella toteutunut.

Palvelut keskittyvät oivallisesti Vihannin ydinkeskustaan.

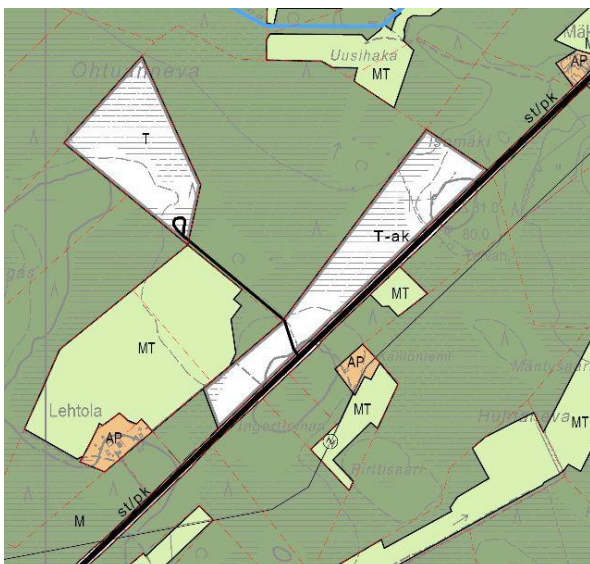
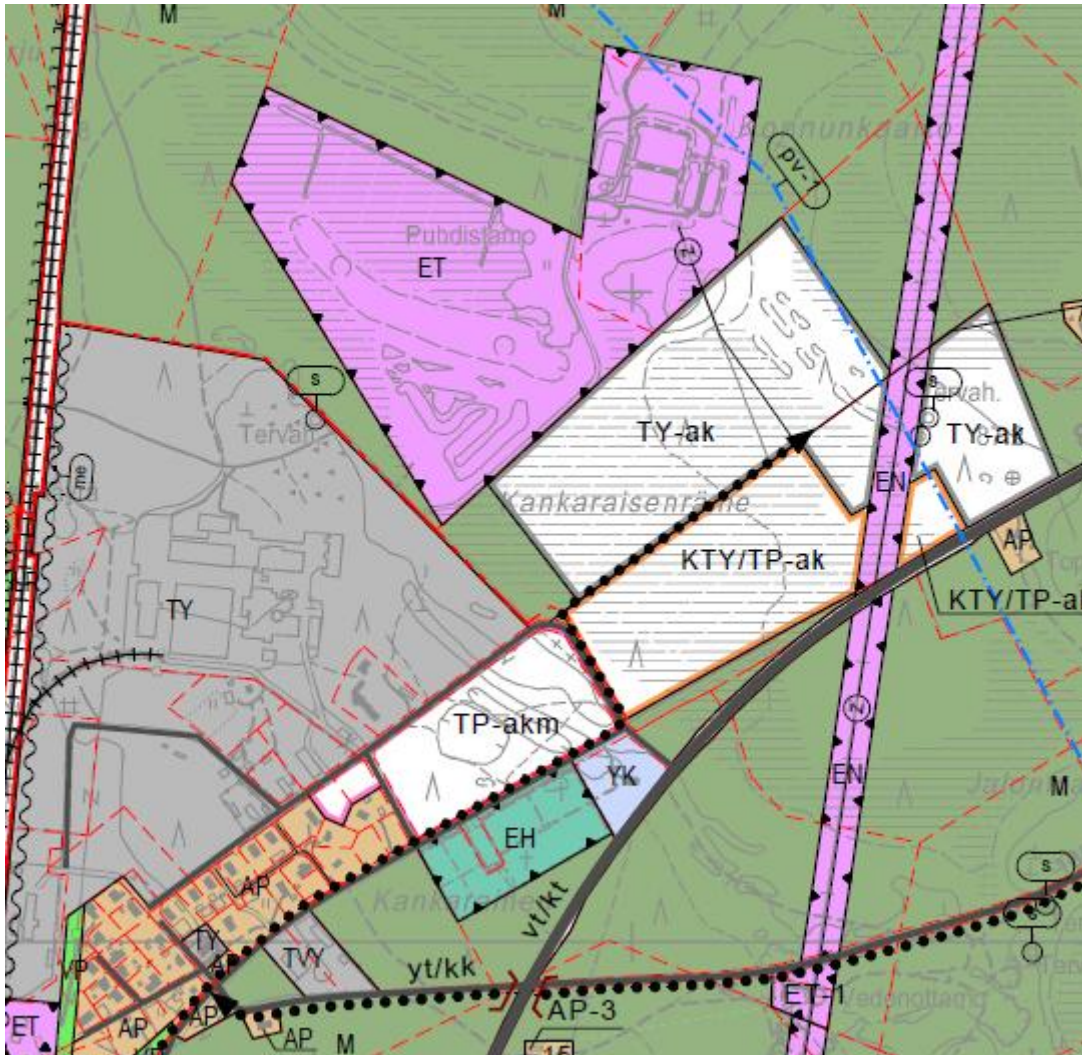

Ouluntien risteysalueelle voi kehittää uutta liikerakentamista, joka parantaisi sisääntulonäkymiä Vihannin keskustaajamaan.

Työpaikat ja teollisuus

Vihannin keskustaajaman yksi ongelma on se, että valtaosa kunnan teollisista työpaikoista sijaitsee pohjavesialueella. Uutta teollisuusaluetta on osoitettu Ouluntien varteen. Tavoitteena on, että osa teollisuudesta voisi siirtyä pois varsinaiselta muodostumisalueelta. Alueen asemakaavoitus on käynnistetty.

Kokonaan pohjavesialueen ulkopuolelle sijoittavalle teollisuudelle on varattu aluetta kauempana Ouluntien varrelta.

Yllä: Ouluntien varressa keskustaajaman laidalla sijaitseva uusi teollisuusalue, joka sijoittuu pääosin pohjavesialueelle, mutta varsinaisen muodostumisalueen ulkopuolelle. Alueen asemakaavoittaminen on

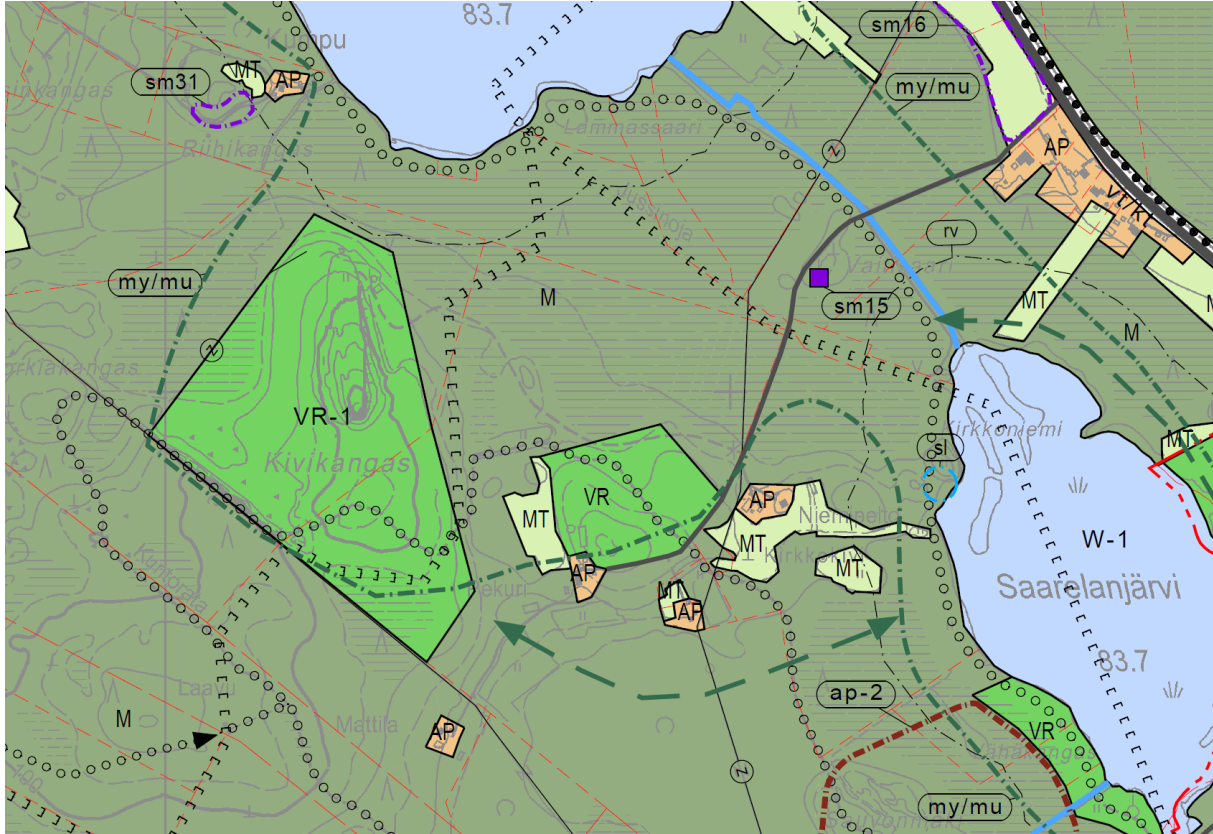
Vasemmalla: Ouluntien varressa keskustaajamasta selkeästi etäämpänä sijaitseva uusi teollisuusalue, joka sijoittuu pohjavesialueen ulkopuolelle ja mahdollistaa siten raskaammankin teollisuuden sijoittamisen.

Etäämmäksi Ouluntiestä sijoittuu räjähdettä valmistavan yrityksen toimipaikaksi

Virkistys

Virkistysreittejä ja kohteita on sijoitettu tarkemmin Kirkkojärven, Saarelanjärven ja Rantasenjärven ympäristöön. Vanhan Raahentien linjaus ympäristö Vihannin harjulla on merkitty virkistysyhteystarpeeksi eli alueen metsätalous ja maankäyttö tulisi sovittaa mahdollisuuksien mukaan virkistystarpeiden mukaan.

Uturinne on merkitty retkeily- ulkoilualueeksi VR-1.

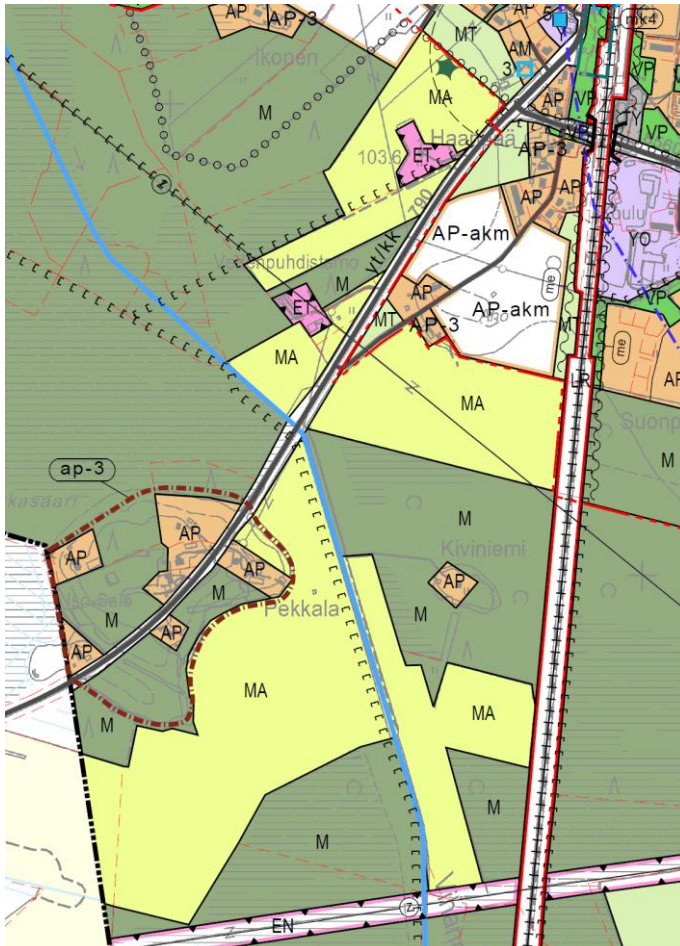

Kaava-alueen länsilaidalla, Rantasenjärven ja Saarelanjärven länsipuolella, sijaitsevat metsäalueet mahdollistavat monenlaisen virkistystoiminnan. Esim. Uturinteelle on alustavasti ideoitu mm. kulkailua, lautailua, seinämäkiipeilymahdollisuutta, maa-uimalaa, terveyskylpylää jne. Uudelleen vesitettyjen järvien rantoja voidaan hyödyntää virkistysreittejä varten. Alueella kulkee jo nykyisin hyvä latuverkosto sekä hieman pohjoisempaan luontopolkuja.

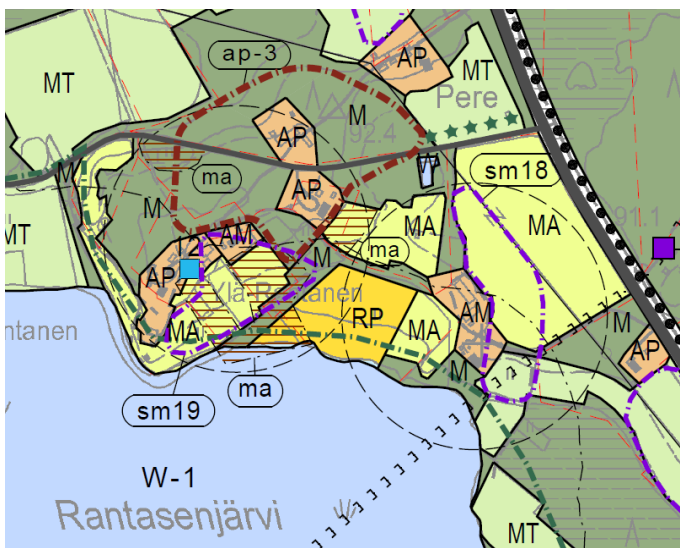
Maa- ja metsätalous

Suuri osa kaava-alueesta rakentamisen ulkopuolella on maa- ja metsätalousaluetta. Ko. alueille on alueen osia joilla ympäristöarvot ja virkistyskäyttö on huomioitava.

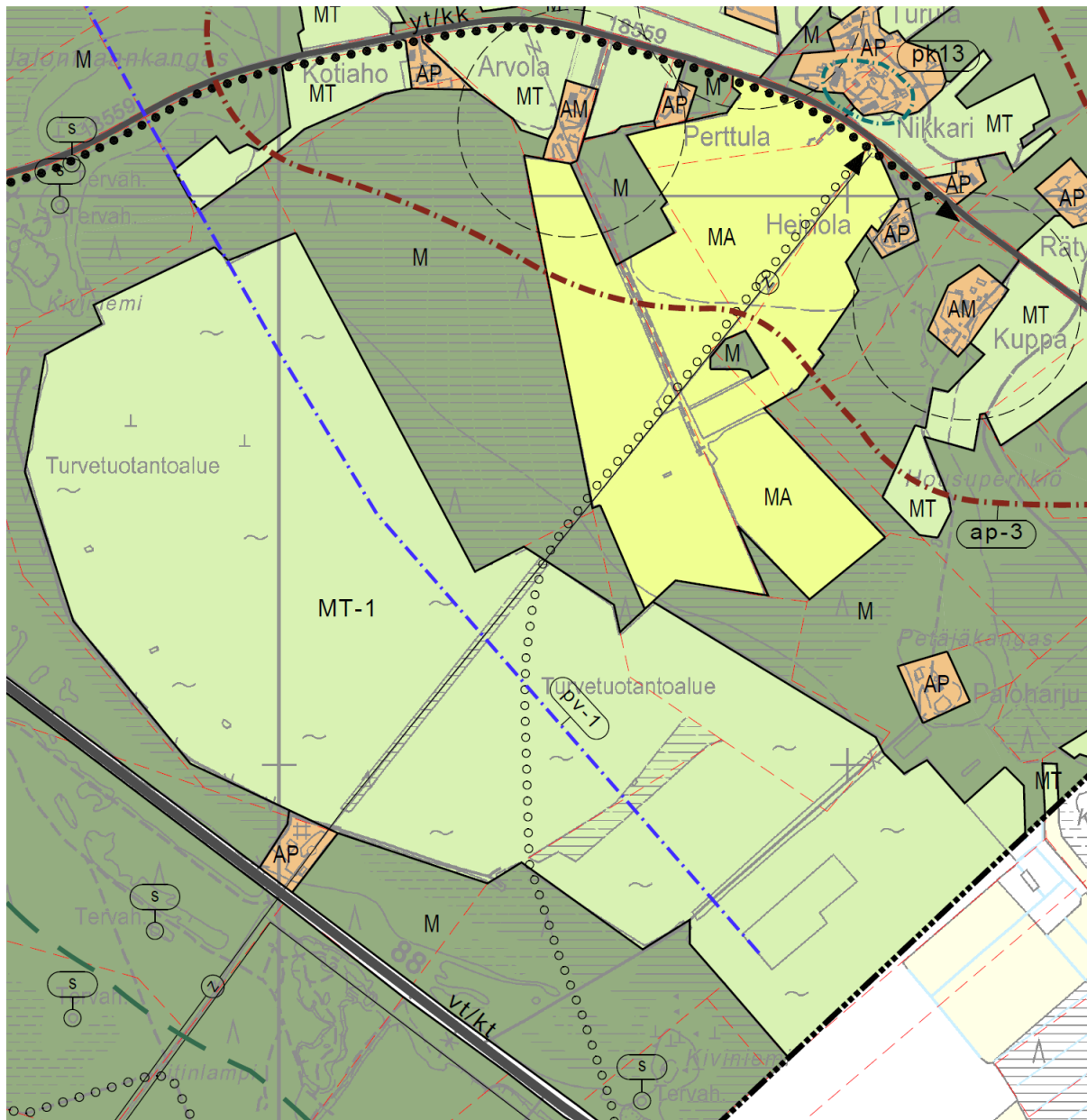
Suhteessa metsämaahan alueella on kohtuullisen vähän peltoja. Muutamat taajamakuvallisesti näkyvät peltoaukeat on merkitty maisemallisesti arvokkaiksi. Uusiksi pelloiksi on ajateltu nykyisiä käytöstä poistuneita ja poistuvia turpentuotantoalueita.

Kirkonkylän eteläpuolelle, Pyhäjoentien varteen on osoitettu maisemallisesti arvokkaita peltoalueita.

Myös Läntisrannalla on pienialaisia maisemallisesti tärkeitä peltoja.

Osa pelloista on merkitty maisemallisesti arvokkaiksi – tässä Ohimaanperällä. Käytöstä poistuneita turvesoita voidaan mahdollisesti hyödyntää viljelyksessä.

6.1.3 Sauvonmäen alueen suunnittelu

Sauvonmälle, Saarelanjärven ja Kirkkojärven tuntumaan, on aktiivisten maanomistajien aloitteesta tehty ideasuunnittelua, joka liittyy Oulun Yliopiston arkkitehtuurinosaston Puustudion ja Puuinfon Moderni puukaupunki –hankkeeseen. Opiskelijatyönä alueelle on laadittu kaksi ideasuunnitelmaa, joita on esitelty yleisötilaisuuksissa, ja jotka ovat saaneet myös julkisuutta. Hankkeesta kerrotaan lisää osoitteissa <http://www.ppkylat.fi/sauvonmaki/> sekä <http://www.puuinfo.fi/kirjasto/vihannin-sauvonmaki>.

Ote Sauvonmäen ideasuunnitelmasta. Janne Tolppanen.

Sauvonmäen osayleiskaavamerkintä koettiin ongelmalliseksi, sillä alueen rakentamiseen halutaan suhtautua myönteisesti, mutta toteutuksesta ei haluta koituvan kunnalle ylimääräisiä kustannuksia. Asemakaavoitus toisi kuluja kunnalle. Pelkillä satunnaisilla suunnittelutarveratkaisuilla taas ei katsottu, että aluetta voidaan rakentaa hallitusti haluttuun kokonaisuuntaan.

Sauvonmäen osayleiskaavamerkinnästä käytiin neuvotteluja luonnosvaiheen jälkeen mm. työpalaverissa 18.1.2011. Neuvotteluun osallistuivat Vihannin kunnan edustajien lisäksi seudullisen rakennusvalvonnan, ELY-keskuksen maankäyttöyksikön edustaja sekä konsultin edustajat. Neuvottelujen johtopäätöksenä Sauvonmäkeä koskeva osayleiskaavamerkintä sovittiin osoitettavan ap-2 –merkinnällä, ”ap-2 = Sauvonmäen asumisen kehittämisaalue. Alueen rakentamisessa noudatetaan laadittavaa Sauvonmäen kehittämissuunnitelmaa ja kunnanhallituksen hyväksymää rakentamistapaohjetta. Ennen asemakaavan laatimista rakentaminen ratkaistaan suunnittelutarveratkaisuina (MRL 137 §)”. Tämä mahdollistaa alueen rakentamisen ennen asemakaavoitusta, mutta antaa selvät raamit rakentamisen laadulle ja alueen yleiselle toteutukselle.

Seuraavaksi maanomistajat laadittavat yksityiskohtaisen (asemakaavamaisen) toteutussuunnitelman ja rakentamistapaohjeet, jotka kunnanhallitus hyväksyy. Rakentaminen voi alkaa tämän jälkeen ja aikanaan Sauvonmäen alue voidaan myös asemakaavoittaa.

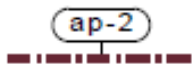
Havainnekuva Sauvonmäen ideasuunnitelmasta. Janne Tolppanen.

6.2 Yleiskaavamerkintöjä

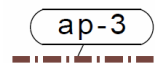
Viheryhteystarve:

Kuntakeskuksen lähialueen tärkeimmät virkistysyhteyksien kehittämissuunnat. Yhteys ei välttämättä tarvitse olla rakennettu reitti vaan vähimmillään vain vapaata aluetta joka mahdollistaa virkistysyhteyden toimimisen.

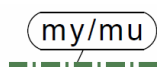
Sauvonmäen asumisen kehittämisalue:

Alueen rakentamiseksi tarvitaan tarkka kehittämissuunnitelma sekä rakennustapaohjeet. Aluksi rakentaminen etenee suunnittelutarveratkaisujen kautta.

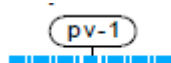
Maaseutumaisen asumisen kehittämisalue:

Alue jonne olisi tavoitteena ohjata asumisen yhteyteen liittyvä harrastus- tms. toiminta, joka vaatii paljon tilaa. Toiminta ei saa aiheuttaa merkittäviä ympäristöhäiriöitä.

Alue, jolla on ympäristöarvoja ja virkistyskäytön ohjaamistarvetta:

Vesitettyjen järvien ympäristö on luonteva virkistysalue keskustaajaman tuntumassa. Rakentamisessa ja reitistöjen suunnittelussa tulisi huomioida virkistyskäytön mahdollisuudet. Paras ratkaisu olisi säilyttää ranta-alueet rakentamattomina.

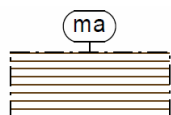
Pohjavesialue:

Pohjavesialueella tapahtuvaa rakentamista ja muuta maankäyttöä rajoittavat 1.1.2012 voimaan tullut Vesilaki ja Ympäristönsuojelulain 8 §:n pohjaveden pilaamiskiello. Alueella on kielletty pohjavesien kannalta haitallisten jätteiden varastointi. Jätevesien imeyttäminen maaperään on kielletty. Rakentaminen, ojitukset ja maan kaivaminen on tehtävä siten, ettei siitä aiheudu pohjaveden laatu muutoksia tai pysyviä muutoksia pohjaveden korkeuteen.

Suojeltujen tai silmällä pidettävien kasvien tai eläinten esiintymäalue:

Luonnonsuojelulain nojalla suojellun, uhanalaisen tai silmällä pidettävän lajin esiintymisalue, jonka ympäristö on säilytettävä ja ylläpidettävä lajille suotuisana.

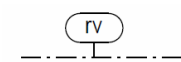
Perinnemaisema:

Rantalanjärven pohjoisrannalla on merkittävää kulttuurivaikutteista perinnemaisemaa.

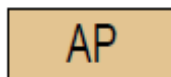
Melun ja värinän torjunnan tarve:

Rautatien varteen osoitetaan alueet, joiden uusilla rakennettavilla alueilla on värinän ja melun torjunta otettava huomioon laadittavassa asemakaavassa.

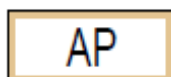
Rantavyöhyke:

Järvien ranta-alueet on merkitty rantavyöhykkeeksi, Kirkkojärven rantaa lukuun ottamatta, noin 150 m leveydeltä. Rantavyöhykkeelle rakentaminen edellyttää rantarakentamisen poikkeamiskäsitteilyä MRL 72§ tai asemakaavoitusta.

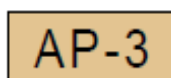
Asuinpientalojen alue (AP):

Olevat asuinpientalojen alueet asemaavoitetuilla alueilla ja haja-alueilla. Rakennusoikeus jne. määritellään joko asemakaavassa tai rakennusjärjestyksessä.

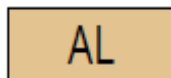
Uusi asuinpientalojenalue (AP):

Uudet asuinpientaloalueet keskustaajaman tuntumassa. Tarkempi rakenne tulee määrittellä asemakaavalla tai jollain muulla yleiskaavaa tarkemmalla suunnitelmalla.

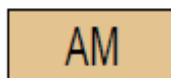
Asuinpientalojen alue (AP-3):

Asuinpientalojen alueet joilla voi asumisen yhteydessä olla yritystoimintaa, joka ei aiheuta haittaa ympäristölle.

Asuin- liike- ja toimistorakennusten alue (AL):

Rautatien itäpuolisella alueella oleva pieni alue, jossa asumisen ohessa liikerakentamista.

Maatilojen talousrakennusten alue (AM):

Olevat maatilojen talousrakennusten alueet.

C

Keskustatoimintojen alue (C):

Alue Vihannin keskustaaajamassa, jonka maankäyttö ratkaistaan pääasiassa asemakaavoituksella.

KL

Liikerakennusten alue/ Uusi liikerakennusten alue (KL):

Olevalla KL-alueella on tällä hetkellä hotelli-ravintola. Uutta liikerakentamista on merkitty Ouluntien ja Raahentien risteysalueelle. Alue toteutuisi asemakaavan muutoksella. Alueen toimintaan vaikuttaa pohjaveden suojeluun liittyvät määräykset. Alueella on nykyisin huoltoasema.

KL

KTY/TP

Uusi toimitila- tai työpaikkarakennusten alue (KTY/TP):

Ouluntien uuden teollisuusalueen työpaikkarakentaminen, joka on tarkoitettu pääasiassa toimitalarakentamiselle. Alueen toimintaan vaikuttaa pohjaveden suojeluun liittyvät määräykset.

Y

Yleisten rakennusten alue (Y):

Olevat keskustaaajaman yleiset rakennukset, jotka eivät ole C-alueella.

YO

Opetustoimintaan palvelevien rakennusten alue (YO):

Rautatien itäpuolella oleva alue, jossa sijaitsee keskustaaajaman koulukeskus.

YK

Kirkkojen ja muiden seurakunnallisten rakennusten alue (YK):

Keskustaaajaman seurakunnan alueet.

TP

Uusi työpaikka-alue (TP):

Oulun tien varressa nykyiseen Kankaraisen teollisuusalueeseen liittyvä uusi työpaikka-alue. Alueen toimintaan vaikuttaa pohjaveden suojeluun liittyvät määräykset.

T

Uusi teollisuusalue (T):

Uusi raskaamman teollisuusalue, joka sijoittuu pohjavesialueen ulkopuolelle Ouluntien varressa.

TY

Teollisuusalue/ Uusi teollisuusalue, jolla ympäristö asettaa laadulle erityisiä vaatimuksia (TY):

Uusi teollisuusalue Ouluntien varressa. Alue on suureltaosin pohjavesialueella, joten määräykset pohjaveden suojelusta on ottava erityisesti huomioon.

TY

TVY

Varastoalue, jolla ympäristö asettaa toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia (TVY):

Kankaraisen teollisuusalueella sijaitseva varastoalue, jossa tällä hetkellä on kunnan varikko. Alue on pohjavesialueella.

VP

Viheralueet (VP,VL,VK,VP,VR):

Olevat virkistysalueet, jotka sijaitsevat pääosin asemakaava-alueella VR-alueita lukuun ottamatta.

VL

VK

VU

VR

VR-1

Uturinteen retkeily- ja ulkoilualue (VR-1):

Retkeily- ja ulkoilualue, joka sijoittuu Uturinteen yhteyteen. Alueelle voi sijoittaa pienimuotoista matkailuun ja virkistykseen liittyvää rakentamista.

Siirtolapuutarha-/palstaviljelyalue.

Rantasenjärven pohjoisrannalle on osoitettu palstaviljelyalue.

Rautatieliikenteen alue.

Pohjanmaan rata on osoitettu rautatieliikenteen alueena. Alue on riittävän leveä kaksoisraiteen rakentamiseen.

Yleinen pysäköintialue on osoitettu kotiseutukeskuksen ja kirjaston läheisyyteen.

Huoltoaseman alue sijaitsee olevalla paikalla Eteläntien varressa. Toinen huoltoaseman alue on vt 88 varressa LH/KL-akm alueella. Aluetta kehitetään liikerakentamiselle ja nykyisen huoltamon säilymiselle ei ole esteitä.

Yhdyskuntateknisen huollon alue. Merkinnällä on osoitettu mm. Kankaraisen tehdasalueen pohjoispuolen laaja puhdistamokenttä, mastot ja muuntamokentät.

Yhdyskuntateknisen huollon alue. Alueella sijaitsee vedenottamo.

Energiahuollon alue. Merkinnällä on osoitettu suurimmat voimalinjat. Merkinnässä on käytetty koko johtoalueen kokonaisleveyttä.

Pyhäjoen ja Vihannin muuntoaseman välille suunniteltavaa **uutta 110 kV:n voimalinjaa** osoittaa punainen katkoviiva. Sen linjaus saattaa vielä vaihdella.

Hautausmaa-alueeksi on merkitty nykyinen hautausmaa-alue, joka ei ole asemakaavoitettu.

Maa- ja metsätalousalueiksi on merkitty olevia metsäalueita laajalti kirkonkylän ulkopuolelta. Nykyiset peltoalueet on merkitty pääasiassa **maatalousalueen** merkinnällä.

MT-1 merkinnällä on osoitettu laaja turvetuotannon alue taajaman itäpuolelta. Turpeenoton päättyessä aluetta tulee hyödyntää tuotanto- tai energiakasvien viljelyyn.

Maisemallisesti arvokkaita peltoalueita on kirkonkylän luoteislaidalle sekä eteläpuolella, Pyhäjoen tien varressa ja valtateiden 88 ja 86 risteysalueella. Lisäksi kirkonkylän ulkopuolelta Ohimaanperältä ja Rantasenjärven alueelta on osoitettu keskeisiä maiseman kannalta merkittäviä viljelyalueita.

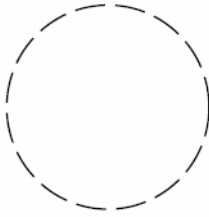
Maisemallisesti arvokkaita puurivejä on niin kirkonkylässä Asematien varrella kuin Läntisrannallakin. Yksittäinen maisemapuu on kirkonkylän etelälaidan peltoaukealla.

Vesialueiksi on merkitty Kirkkojärvi. Saarelanjärvelle ja Rantasenjärvelle osoitetaan toimenpiteitä järvien maisemallisen ja virkistysarvon lisäämiseksi.

Vihanninjoki.

Asemakaavoitettava alue. Uusia ennen asemakaavoittamattomia alueita osoitetaan mm. teollisuusalueen jatkoksi Ouluntien varteen.

Asemakaavan muutos ja tai laajennusalueita on voimassa olevan asemakaavan alueella, paikoissa, joiden asemakaava ei ole toteutunut (esim. Saarelanjärven ranta-alue, Velkaperän alue, valtateiden risteysalue). Näillä alueilla on kehittämistarpeita. Uusia asuinalueita on osoitettu kirkonkylän eteläosaan.

sm14

mk

pk

12

2

Ohjeellinen maatilantojen suojaetäisyys.

Suojaetäisyysmerkinnällä on osoitettu yhteensä 8 maatilaa, joista yksi on aivan ydinkeskustan tuntumassa, Ohimaanperällä 3, Kirkkojärven länsirannalla 2 ja Rantasenjärven pohjoispuolella toiset 2 kappaletta.

Muinaismuistolain (295/63) rauhoittama kiinteä muinaisjäänne tai muinaisjäännealue.

Kiinteitä muinaisjäänneksi löytyy pääasiassa Läntisrannan alueelta, mutta myös ydinkeskustan taajama-alueella on joitakin kiinteitä muinaisjäänneksiä. Kohteet ovat pääasiassa asuinpaikkalöydöksiä.

Maakunnallisesti merkittävä kulttuurihistoriallinen alue.

Merkinnällä on osoitettu kolme maakunnallisesti merkittävää aluetta; kirkonseutu, rautatieaseman seutu ja kotiseutukeskuksen alue.

Paikallisesti merkittävä kulttuurihistoriallinen alue.

Merkinnällä on osoitettu kaksi paikallisesti merkittävää aluetta, joista toinen sijaitsee Eteläntien varrella ja toinen Ohimaanperällä (Nikkarin pihapiiri).

Maakunnallisesti merkittävä kulttuurihistoriallinen kohde.

Kohdemerkinnällä on osoitettu 11 maakunnallisesti merkittävää kohdetta. Kohteista nro 10. Aho on purettu.

Paikallisesti merkittävä kulttuurihistoriallinen kohde.

Maisemaselvitykseen liittyvässä alustavassa inventoinnissa paikallisesti merkittäviä kohteita luettelotiin enemmän kuin kaavaan lopulta merkittiin. Kaavassa on yhdeksän paikallisesti arvokasta kohdetta, joista pääosa on vanhoja asuinrakennuksia pihapiireineen.

Suojeltu rakenne.

Elinkeinohistoriallinen muistomerkki (tervahauta). Vihannin kirkonkylän läheisyydessä on lukuisia tervahautoja. Osayleiskaavaan niitä merkittiin Kirkkorämeeseen ja Vihanninkankaan väliselle alueelle.

Yleiskaavamääräykset:

Rakennuslupa

Yleiskaava-alue on asemakaavoitettuja tai asemakaavoitukseen tarkoitettuja alueita lukuun ottamatta suunnittelutarvealuetta. Rantavyöhykkeellä rakentaminen vaatii maankäyttö- ja rakennuslain 72§ mukaisen rantarakentamisen poikkeamiskäsittelyn.

Jätevesien käsittely:

Viemärlaitoksen toiminta-alueella olevilla kiinteistöillä syntyvät jätevedet on aina Vesihuoltolain edellytysten täyttyessä johdettava yleiseen viemäriin. Toiminta-alueen välittömässä läheisyydessä tulisi kiinteistöt ensisijaisesti liittää viemäriin. Viemäriverkoston ulkopuolella jätevedet on käsiteltävä YSL 3 a luvun, asetuksen (Asetus talousjätevesien käsittelystä vesihuoltolaitosten viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla) ja kunnan ympäristösuojelumääräysten mukaisesti.

Tarkemmat määräykset vesikäymälän rakentamisesta ja käytöstä yleiskaava-alueella antaa kunnan terveysvalvontaviranomainen. Loma-asuntoihin suositellaan kompostoivia käymälöitä.

Rakennustapa ja rakennusoikeus:

Melualueelle rakennettaessa tai olevia rakennuksia korjattaessa on otettava huomioon, ettei melutaso asuinrakennusten sisällä saa ylittää päiväohjearvoa 35 dBA eikä yöohjearvoa 30 dBA. Alueelle tulee rakentaa siten, että rakennukset suojaavat asuntojen ulko-oleskelutiloja melulta. Ulko-oleskelutilojen päivämelutaso ei saa ylittää 55 dBA.

Maaseudulla rakennukset tulee sijoittaa rakennuspaikalle niin, huomioiden myös naapuritilan rakennukset, että pihapiiristä syntyy perinteisen mallinen, suojainen umpipiha. Pihan varasto- ja talousrakennuksia suunniteltaessa mallina voidaan pitää vanhojen pihapiirien rakennuskantaa. Talous- ja varastotilat tulisi sijoittaa erillisiin piharakennuksiin.

Uudisrakennuksen sekä vanhan rakennuksen laajennuksen tai peruskorjauksen tulee olla muodoltaan, materiaaleiltaan ja väreiltään ympäristöön sopiva.

Ympäristöhoito:

Metsänhakkuu on suoritettava siten, että alueella olevien tai tulevien rakennuspaikkojen ympärillä säilyy suojausta.

Virkistysalueilla sekä vesistöjen ranta-alueilla ei saa suorittaa rantamaisemaa muuttavaa maanrakennustyötä, puiden kaatamista tai niihin verrattavaa toimenpidettä ilman MRL 128 § n mukaista lupaa.

Pohjavesialue:

Pohjavesialueella tapahtuvaa rakentamista ja muuta maankäyttöä rajoittavat 1.1.2012 voimaantullut Vesilaki ja Ympäristösuojelulain 1. luvun 8 § pohjaveden pilaamiskielto. Alueella on kielletty pohjavesien kannalta haitallisten jätteiden varastointi. Jätevesien imeyttäminen maaperään on kielletty. Rakentaminen, ojitukset ja maan kaivaminen on tehtävä siten, ettei siitä aiheudu pohjaveden laatu- muutoksia tai pysyviä muutoksia pohjaveden korkeuteen.

6.3 Virallinen nähtävillepano, lausunnot ja muistutukset, päätökset

Vihannin Kirkonkylän osayleiskaava oli ehdotuksena virallisesti nähtävillä 22.10.-21.11.2012, khall 24.9.2012, 185 §. Siitä saatiin kuusi (6) viranomaislausuntoa ja kolme (3) muistutusta, joihin laadittiin vastineet.

Vähäiseksi luonnehdittava, mutta kaavan hyväksymisen kannalta vaikeana asiana lausunnoissa nousi esille Perämerenmarunan esiintymä ratapihalla, ja sen suojelumääräykset. ELY-keskuksen luonnonsuojeluyksikön lausunnossa marunan suojelumääräystä esitettiin tiukennettavaksi. Liikennevirasto esitti omassa lausunnossaan taas merkinnän poistamista vetoamalla mm. omien ja Suomen Ympäristökeskuksen (SYKE) asiantuntijojen näkemykseen esiintymän todennäköisestä geneettisestä epäpuhtaudesta.

Kaavamerkinnot ja määräykset päädyttiin säilyttämään perämerenmarunan osalta samanlaisina kuin ne ehdotusvaiheessa olivat. Samanaikaisesti laadittavana olevassa ratapihan asemakaavan muutoksessa asia voidaan käsitellä tarkemmin niin rajauksen kuin määräyksen sisällön osalta.

Selostuksen tekstiin ja kaavamääräyksiin tehtyjen teknisten korjausten lisäksi kaavasta muutettuja asioita olivat moottorikelkkareittien linjaukset, joihin Liikennevirasto lausunnossaan puuttui. Moottorikelkkareitistä on poistettu radan ylitykset sekä radan vartta kulkevat reitinosuudet sekä niiden jatkona olleet reitin osat, jotka poistettujen osuuskien jälkeen olisivat irrallisina jääneet vaille perusteita.

Fingrid Oyj:n lausunnossa esiintuoma uuden voimalinjan muuttunut - ja jatkossakin vielä mahdollisesti muuttuva - linjaus korjattiin siihen liittyvine merkintöineen. Uutta EN- aluetta osoittava merkintä poistettiin ja Pyhäjoelle suuntautuva 110 kV:n voimalinja merkittiin uuden voimalinjan punaisella katkoviivamerkinällä.

Muistutuksesta yksi aiheutti pienen korjauksen Kirkkojärveä kiertävän ulkoilureitin merkintään. Reitlinjausta muutettiin pois Eskonpellosta ja reitti muutettiin ulkoilureitin yhteystarpeeksi.

Vastineet hyväksyttiin kunnanhallituksessa 3.12.2012 ja valtuustossa 13.12.2012. Ne on liitetty tämän selostuksen liitteiksi.

7 YLEISKAAVAN VAIKUTUKSET

7.1 Arviointimenetelmät

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan kaavaa laadittaessa on selvitettävä suunnitelman toteuttamisen ympäristövaikutukset (MRL 9§ ja MRA 1§), mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä siltä alueelta, jolle kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. Vaikutusten arviointi on tehty pääasiassa vertailuna kaavaratkaisun ja nykytilanteen välillä. Arvioinnissa on pyritty löytämään selkeimmät muutokset sekä potentiaaliset mahdollisuudet ja uhat. Vaihtoehtoisten mallien vaikutuksia on selvitetty kehityskuvan yhteydessä (ks. 5.2). Osayleiskaavatyön kuluessa on arvioitu:

- a. miten hyvin ympäristön olevat arvot ja hyvät ominaisuudet säilyvät,
- b. miten alueen suunnittelulle asetetut tavoitteet toteutuvat ja
- c. mitä ongelmia kaavan toteuttamisesta saattaa ilmetä.

7.2 Ympäristövaikutukset

Luonnonympäristö

Kaava-alueella ei ole merkittävästi lailla suojeltavaa luonnonympäristöä. Saarelanjärven rannalla on uhanalaisen tai silmälläpidettävän kasvin esiintymä. Ko. esiintymä on merkitty kaavakartalle eikä sen kohdalle ole suunniteltu kohdetta vaarantavaa toimintaa. Tärkeimmät luonto- ja ympäristöarvot sijaitsevat Rantasenjärven, Saarelanjärven ja Kirkkojärven ympäristö. Ko. järvien ympärille on merkitty alueet joilla ympäristöarvot ja virkistys tulee ottaa huomioon. Näiden alueiden säilyminen ei ole välittömästi uhattuna. Ranta-alueet ovat kuitenkin rakentamisen suhteen usein haluttuja, joten yleiskaavan tavoitteista huolimatta tulevaisuudessa saattaa kyseisille alueille kohdistua rakentamispaineita.

Myös Vihannin rautatieasemalla on uhanalaisen kasvin esiintymä. Osayleiskaavan ratkaisut eivät sinällään uhkaa kasvilajin säilymistä, mutta tarkemman tason suunnitelmissa lajin säilyminen on otettava huomioon.

Rakentamiseen varatut alueet eivät ole pinta-alaltaan kovin suuria verrattuna metsäisiksi jääviin alueisiin. Virkistykseen ja luonnon monimuotoisuutta varten jää vielä alueita.

Maisema

Maastonmuodoiltaan Vihanti on varsin loivapiirteistä. Uudet alueet sijaitsevat soiden runsauden takia yleensä korkeammilla paikoilla, mutta niiden rakentumisella ei ole merkittäviä vaikutuksia maisemaan. Maisemakuvan kannalta haastavimpana alueena on Kirkkojärven ympäristö. Järven rannoilla on kehittämistä kaipaavaa ympäristöä ja osin toteutumaton kaava-alue, jonka rakentamisen onnistuminen on keskustaajaman ympäristökuvan kannalta tärkeää.

Maisemallisesti arvokkaat peltoalueet ovat maaseutumaisessa ympäristössä tärkeitä maisemakuvan elementtejä. Niiden säilyminen on haasteellista ja tärkeää onkin, että ne pysyisivät viljelyssä. Viljelyn edellytyksenä on yleensä tarpeeksi iso peltoala, jolloin peltojen pirstaloiminen rakentamisella edesauttaa pusikoitumista ja siten maisemakuvan heikkenemistä.

Pohjavesi

Vihannin harju on merkittävä pohjavesialue. Vihannin kunnan keskustaajamasta merkittävä osa ja etenkin teollisuudesta sijoittuu pohjavesialueelle. Pohjaveden pilaantumisriski on olemassa. Kaavassa on kuitenkin varattu uusia alueita pohjavesialueen laidoilta ja ulkopuolelta, jotta riskialttiimmat toiminnot voidaan tarvittaessa sijoittaa tai ohjata muualle. Osayleiskaavassa on määräykset pohjaveden suojelun varmistamiseksi. Pohjavesien suojaamisesta annettavat määräykset tarkentuvat asemakaavojen yhteydessä. Myös ympäristönsuojelumääräyksissä voidaan antaa tarkempia pohjaveden suojelua koskevia määräyksiä.

Rakennettu ympäristö

Kaavakartalle on merkitty tärkeimmät suojeltavat rakennuskohteet. Niiden suojelun toteutuminen on todennäköistä. Yleiskaavassa ei ole osoitettu hankkeita, jotka merkittävästi muuttaisivat rakennettua ympäristöä. Rakennetun ympäristön haasteet ovat enemmän asemakaavoituksen ja rakennusvalvonnan huolena. Yleiskaavan määräyksissä edellytetään suoje-lukohteiden säilyttäminen.

Vesistöt

Vihannissa on nähty paljon vaivaa aikoinaan kuivuneiden Saarelanjärven ja Rantalanjärven uudelleen vesittämiseksi. Osayleiskaava ei vaikuta välittömästi ko. järvien vesitasapainoon. Uutta merkittävästi pintavesien valumiseen vaikuttavaa tai pohjaveden pinnan muuttumiset aiheuttavaa toimintaa ei ole järvien lähelle osoitettu.

Vesistöjen ympäristö on osoitettu osayleiskaavassa ja asemakaavassakin pääosin virkistykseen.

Muinaismuistot

Tiedossa olevat kiinteät muinaisjäännökset ja tervahaudat on merkitty kaavakartalle, eikä niiden säilymisen suhteen ole välittömiä uhkatekijöitä. Historiallisen ajan merkittävimmät muinaisjäännökset eli Vihannin vanhimmat talonpaikat (kylätontit) on tutkittu karttatarkasteluna, ja todettu ettei niiden merkitseminen kaavakarttaan ole tarpeellista, koska kaikki viisi asuinpaikkaa on säilynyt edelleen asuttuina. Vuosisatoja jatkuneen asumisen aikana osa varhaisimman kiinteän asutuksen jäljistä on jo voinut tuhoutua. Niiden säilymiseen vaikuttavat paikalla tapahtuva rakentaminen tai maankäytön mahdollinen muuttuminen.

Läntisjärvellä on esitetty uutta tielinjausta, joka kiertäisi muinaisjäännösalueen nykyistä kauempaa, ja rauhoittaisi sen nykyiseltä mahdolliselta häiriöltä.

7.3 Taloudelliset vaikutukset

Uusien alueiden käynnistäminen asemakaavoituksella aiheuttaa yleensä kustannuksia kunnalle kunnallistekniikan ja tiestön rakentamisen takia. Yksityisten maille kaavoitettaessa kunta voi solmia kustannusten jakoa varten maankäyttösopimuksia.

Haja-asutusalueen rakentamisen suhteen on vaarana, että kunnalle syntyy kustannuksia mm. koulukuljetusten takia.

Mahdolliset uudet asukkaat tuovat kuitenkin kuntaa yleensä lisää verotuloja ja uudet yritykset työpaikkoja ja yhteisöverotuloja, joten näiden vastakkaisten taloudellisten vaikutusten voi ajatella kumoavan toisensa.

7.4 Sosiaaliset vaikutukset

Yleiskaavan rakentamisen mittasuhteet ja alueiden muutospaineet ovat sen verran maltillisia, että osayleiskaavalla ei ole merkittäviä sosiaalisia vaikutuksia.

7.5 Yhdyskuntarakenne

Asukasmäärätavoite vuodelle 2025 on 3 400. Se on noin 150 asukasta enemmän kuin tällä hetkellä. Tilastokeskuksen omavaraisennusteen toteutuessa kyseinen asukasmäärä on hyvinkin mahdollista saavuttaa. Kaavassa uutta asumista on osoitettu keskustaajaman ulkopuolelle. Uuden asuinrakentamisen määrä suhteessa olevaan taajamaan ei ole kovin suuri eikä varsinaisesti vaarallisesti hajauta yhdyskuntarakennetta, mutta toisaalta ei myöskään tiivistä sitä.

Asemakaava alueella on toteutumattomia tontteja, mutta ne eivät houkuttele siinä määrin uusia asukkaita. Kaavaratkaisulla onkin haettu tonttitarjontaan sellaista houkuttelevuutta, jolla tulavaisuuden asukastavoitteet on mahdollista toteuttaa. Uudet, väljemmät tontit hieman asemakaavoitetun alueen ulkopuolella, järvien tuntumassa ovat sellaisia. Kehityskuvassa haettu tavoite asutuksen laajentamiseksi Raahen suuntaan on toteutettavissa. Kaavaan ei

ole merkitty yksittäisiä rakennuspaikkoja, joten hajarakentamisen edellytykset tutkitaan ta-pauskohtaisesti.

Palvelurakenne ei ole kaavaluonnoksessa hajautumassa merkittävästi. Ouluntien risteykseen on osoitettu uutta liikerakentamista, joka on tarkoitettu palvelemaan valtatieliikennettä. Alue saattaa toteutuessaan kuitenkin houkutella liiketoimintoja siirtymään keskustasta valtateiden risteykseen. Valtateiden risteysalueen kaupalliset palvelut saattavat myös lisääntyvän kilpailun takia näivettää olevaa. Tämä aiheuttaa ongelmia nykyiselle hyvin keskittyneelle taajaman kaupalliselle keskukselle. Valtateiden risteysalue on hieman syrjässä keskustasta ja asumisen painopisteestä. Etäisyys ei ole pitkä, mutta rautatien ylitys on vähintäänkin henkinen raja. Toisaalta, jos uudelle liikepaikalle tulee toimintoja, joita kunnassa ei ole, niin palveluvarustus paranee. Nykyisellään alue tarvitsee kuitenkin kehittämistä.

Uudet työpaikka-alueet eivät sijoitu merkittävästi etäämmälle nykyisestä asutuksesta. Vihantilaisten työssäkäyvien kannalta esim. Ouluntien varren uudet teollisuustontit ovat yhtä hyvin saavutettavissa, kuin nykyisetkin. Uusilla teollisuusalueilla on se etu, että ne sijoittuvat tärkeän pohjavesialueen ulkopuolelle.

7.6 Muut vaikutukset

Liikenne

Osayleiskaavassa ei ole osoitettu merkittäviä muutoksia olemassa olevaan liikenneverkkoon. Suurimmat vaikutukset kohdistuvat Ouluntielle, jonka varteen on tulossa kohtuullisen merkittävää uutta teollisuutta. Uuden alueen liittymäjärjestelyt saattavat vaikuttaa ko. kohdalla maantien liikenteen sujuvuuteen. Lisäksi liikennemäärät voivat lisääntyä alueen kehittyessä. Kevyenliikenteen verkoston kannalta merkittäviä uusia yhteystarpeita on osoitettu keskustasta Ohimaanperälle. Reitti vaatisi myös valtatie 86:n alikulun. Toinen iso lisäys olisi Kirkkojärven kiertävä reitti.

Vihanti on varsin tärkeä rautatieliikenteen liittymäasema. Aseman tai rautatien käyttöön osayleiskaava vaikuttaa osoittamalla laajempia rautatiealueita, joiden myötä radanparannus- ja melusuojaustoita voidaan toteuttaa.

Virkistys

Nykyiset virkistysmahdollisuudet säilyvät. Uusia mahdollisuuksia virkistykseen loisi Kirkkojärven kiertävä kevyenliikenteen yhteys, Uturinteen kehittäminen ja Saarelanjärven ja Rantasjärven alueen uudet virkistysreitit ovat uusia mielenkiintoisia mahdollisuuksia.

Sauvonmäen alueen läpi kulkee tärkeä liikuntareitti. Alueella käynnistyvän rakennushankkeen alustavissa tavoitteissa on, että reitti säilytetään.

Ympäristön häiriötekijät

Osayleiskaava alueella ympäristön häiriötekijät eivät varsinaisesti lisääny. Olevia häiriötekijöitä ovat lähinnä liikenteen ja teollisuuden mahdolliset meluhaitat ja teollisuuden mahdolliset pohjaveden pilaamisriskit.

7.7 Yhteenveto vaikutuksista

Vaikutuksia on verrattu suhteessa nykytilanteeseen.

--	vaikuttaa erittäin kielteisesti
-	vähäinen kielteinen vaikutus
0	ei vaikutusta
+/-	sekä hyvää / että huonoa
+	vaikuttaa myönteisesti
++	vaikuttaa erittäin myönteisesti

Alue- ja yhdyskuntarakenne	
Nykyisen taajamarakenteen tukeminen	+
Olevan yhdyskuntarakenteen hyödyntäminen	+
Yhdyskuntarakenteen tiivistyminen	+/-
Nykyisen rakennuskannan säilyminen	+/0
Lisäinvestointien tarve (kunta)	--
Virkistysalueiden määrä ja sijoittuminen	++/-
Rakenteen toimivuus ja eheys	+/-
Uusien asuin ympäristöjen houkuttelevuus	+
Keskitytetyt järjestelmät (olevan ja uuden infrastruktuurin hyödyntäminen)	+/-
Palvelut ja elinkeinot	
Työpaikkojen määrä	+
Työmatkat (asukkaiden sijainti suhteessa työpaikkoihin)	+/-
Palvelujen määrä	+
Palvelujen monipuolisuus	+
Palvelujen saavutettavuus	+/-
Elinkeinojen monipuolisuus	++
Julkisen sektorin palvelut	+/-
Maaseudun elinvoimaisuus	+
Liikenteelliset vaikutukset	
Pääliikenneverkon toimivuus	-/0
Sisäisen liikenneverkon toimivuus	+/-
Yksityisauton käyttö (autoliikenteen kasvun hillintä)	-
Joukkoliikenteen roolin kasvattaminen	- /0
Joukkoliikenteen toimivuus	- /0
Julkisen liikenteen kustannukset	-0
Kevyen liikenteen aseman vahvistaminen	+
Liikenneturvallisuus	+/-
Kuljetusten sujuvuus ja logistiikka	+/-
Tieverkon investoinnit ja kustannukset (kunta)	--
Muun infrastruktuurin rakentaminen (kunta)	--

Palvelujen tuottamisen ja ylläpidon kustannukset	0
Luonto- ja ympäristöarvot	
Veden ja ilman laatu	+/-
Luonnon monimuotoisuus	+/-
Luonnonvarat: käytön määrä ja kestävyys	+/-
Kierrätys- ja uudelleenkäyttömahdollisuudet	0
Kulttuuriympäristön huomiointi	+/-
Maisemallisesti arvokkaiden alueiden huomiointi	+/-
Taajamakuuvan muutos	+/-
Kylämaiseman muutos	+/-
Sosiaaliset vaikutukset	
Yhteisöllisyys	+
Vuorovaikutus	+
Identiteetti	+
Imago	+
Tasa-arvo suhteessa palveluihin (asukkaiden)	0
Tasa-arvo liikkumisessa (liikenteellinen saavutettavuus)	-/0
Päästöt	-
Terveellisyys ja turvallisuus	+/0
Ilmasto	
Toimintojen väliset etäisyydet	+/-
Toimintojen sijoittuminen suhteessa pääliikenneväyliin	+/-
Liikkumistarpeen kasvu	-
Rakentamistehokkuus	-
Ilmastonmuutokseen sopeutuminen	-
Tulvaherkkien alueiden huomiointi	+

8 YLEISKAAVAN TOTEUTTAMINEN

8.1 Toteuttamisen vaiheittaisuus

Yleiskaavan toteuttamiseen ei ole laadittu varsinaista toteuttamisohjelmaa. Yleiskaava toteutuu pääasiassa asemakaavahankkeiden myötä, jotka käynnistyvät lähinnä tarpeen mukaan. Uusien alueiden sijainti ja mittakaava eivät välttämättä edellytä toteuttamisen vaiheistusta. Ensimmäisinä on käynnissä uuden teollisuusalueen asemakaava. Lisäksi Sauvonmäellä on käynnissä uudenlaisen maaseutuasumisen hanke.

8.2 Suunnittelun vaiheet lyhyesti

- Osayleiskaavatyö on aloitettu Vihantiin keväällä 2008 tehdyn kehityskuvatyön pohjalta.
- Kunta on päättänyt kaavatyön vireilletulosta kokouksessaan 18.8.2008.
- Vireilletulosta on kuulutettu 21.8.2008.
- Osayleiskaavatyötä palvelevia selvityksiä on tehty vuoden 2008 syksyllä.
- Kunnan ja konsultin välinen kaavatyön aloituskokous järjestettiin 19.12.2008.
- Osayleiskaavatyölle on laadittu maankäyttö- ja rakennuslain mukainen osallistumis- ja arviointisuunnitelma. OAS on ollut nähtävillä 18.12.2008 – 8.2.2009.
- Osayleiskaavan perusselvityksiä on täydennetty alkuvuodesta 2009.
- Lähtötietojen pohjalta osayleiskaava-alueesta on laadittu ns. 0-kaava helmikuussa 2009.
- 23.2.2009 kaavatoimikunta käsitteli rakennemallivaihtoehdot ja arvioi niiden vaikutuksia alustavasti.
- Osayleiskaavatyön ensimmäinen viranomaisneuvottelu pidettiin 24.2.2009. Siinä käsiteltiin perustietojen ja selvitysten riittävyys sekä alustavasti rakennemallit.
- 11.3.2009 on järjestetty osayleiskaavatyöhön liittyvä asukastilaisuus, jossa asukkaille jaettiin asukaskysely.
- Rakennemallien valinta
- Osayleiskaavaluonnos laadittiin keväällä 2010.

- 3.5.2010 kaavoitustoimikunta päätti esittää kunnanhallitukselle osayleiskaavan asettamista luonnoksena nähtäville
- 17.5.2010 kunnanhallitus päätti osayleiskaavaluonnoksen nähtäville asettamisesta. Luonnos oli nähtävillä 30.5.–31.6.2010.
- 2. viranomaisneuvottelu pidettiin 9.12.2010
- 18.1.2011 pidettiin työneuvottelu Sauvonmäen osayleiskaavamerkinnöistä
- 23.2.2011 pidettiin neuvottelu Sauvonmäen toteutuksesta.
- 24.9.2012 Kunnanhallitus hyväksyy luonnosvaiheessa saatuihin mielipiteisiin ja lausuntoihin laaditut vastineet ja hyväksyy niiden aiheuttamat muutokset osayleiskaavassa. Lisäksi kunnanhallitus päättää asettaa kaavaehdotuksen virallisesti nähtäville ja pyytää siitä tarvittavat lausunnot viranomaisilta.
- Ehdotus on nähtävillä 22.10.-21.11.2012.
- Lausuntojen käsittely ja vastineiden hyväksyminen sekä osayleiskaavan hyväksyminen, 3.12.2012 khal 231 §.
- Osayleiskaavan hyväksyminen, 13.12.2012 Vihannin kvalt 61 §.

Oulussa 27.11.2012, hyväksymismerkinnät ja vähäiset korjaukset 17.4.2013

Mikko Korhonen

Annaelina Isola

arkkit. yo
AIRIX Ympäristö Oy

arkkitehti
AIRIX Ympäristö Oy

9 LÄHTEET

Hentilä, Helka-Liisa. Ihatsu, Emilia. Mäntysalo, Raine (toim.) *Vihannin kuntakeskus ja Läntisrannan kylä – Maa-seutu ympäristö vetovoimatekijäksi?* mAsu-hanke / Kuntasuunnittelun kurssi 2005-2006. Oulun yliopisto, Arkkitehtuurin osasto. Yhdyskuntasuunnittelun laboratorio, Julkaisu C 98

Museoviraston Hertta –tietokanta, 25.10.2010

Museoviraston muinaisjäännösrekisteri

Niukkanen, Marianna, *Historiallisen ajan muinaisjäännökset. Tunnistaminen ja suojele*, Museovirasto 2009

Kauppan maailma-lehti (2007)

Keskuskauppakamari. *Alueiden kilpailukyky 2007. Selvitys.*

Keskustan Kuusiratin ja Möykkylän osayleiskaava

Kuikka, Nina. *Vihanti-Raaha –akseli. Kylien yhteinen toimintasuunnitelma 2007-2013, ...*

Kylien väestötiedot, Kuntanet, haku 17.3.2008

Lampinsaaren kylän internetsivut, <http://kylat.vihanti.fi/lampinsaari/>

Läntisrannan kyläyhdistyksen internet-sivu, www.ppkylat.fi/lantisranta/historia.htm

PARAS-hankkeen materiaali.

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava 2003.

Raahen seutukunnan joukkoliikennesuunnitelma

Sarkkinen, Mika ja Torvinen, Markku. *Pohjois-Pohjanmaan kiinteät muinaisjäännökset*, osa 3. Pohjois-Pohjanmaan liitto, 2000.

Tiehallinto (2006). Liikennemääräkartat.

Tilastokeskus (tilastotiedot)

Toivanen, Pekka ja Fors, Aulis, *Raahen tienoon historia I*, Jyväskylä 1990

Vihannin kirja 1, toim. Merja Karjalainen

Vihannin kunnan kotisivut, www.vihanti.fi

Vihannin talousarvio ja –suunnitelma 2008-2010.

Ympäristö 3/2008.

10 LIITTEET

Valtakunnalliset alueiden käytön tavoitteet

Valtakunnalliset alueiden käytön tavoitteet tulivat voimaan vuonna 2000 ja tavoitteiden tarkistus tuli voimaan 1.3.2009.

Toimiva aluerakenne

Alueidenkäytöllä edistetään kaupunkien ja maaseudun vuorovaikutusta sekä kyläverkoston kehittämistä. Erityisesti harvaan asutulla maaseudulla ja taantuvilla alueilla kiinnitetään alueidenkäytössä huomiota jo olemassa olevien rakenteiden hyödyntämiseen sekä elinkeinotoiminnan ja muun toimintapohjan monipuolistamiseen. Alueidenkäytössä otetaan huomioon haja-asutukseen ja yksittäistoimintoihin perustuvat elinkeinot sekä maaseudun tarve saada uusia pysyviä asukkaita.

Ehetyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu

Yleistavoitteet

Alueidenkäytöllä edistetään yhdyskuntien ja elinympäristöjen ekologista, taloudellista, sosiaalista ja kulttuurista kestävyyttä. Olemassa olevia yhdyskuntarakenteita hyödynnetään sekä eheytetään kaupunkiseutuja ja taajamia. Taajamia ehytetään parannetaan elinympäristön laatua. Yhdyskuntarakennetta kehitetään siten, että palvelut ja työpaikat ovat hyvin eri väestöryhmien saavutettavissa ja mahdollisuuksien mukaan asuinalueiden läheisyydessä siten, että henkilöauto-liikenteen tarve on mahdollisimman vähäinen. Liikenneturvallisuutta sekä joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä parannetaan.

Alueidenkäytöllä edistetään elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä osoittamalla elinkeinotoiminnalle riittävästi sijoittumismahdollisuuksia olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta hyödyntäen. Runsaasti henkilöliikennettä aiheuttavat elinkeinoelämän toiminnot suunnataan olemassa olevan yhdyskuntarakenteen sisään tai muutoin hyvien joukkoliikenneyhteyksien äärelle.

Kaupunkiseutujen työssäkäyntialueilla varmistetaan alueiden-käytölliset edellytykset asuntorakentamiselle ja sen tarkoituksen-mukaiselle sijoittumiselle sekä hyvälle elinympäristölle. Kaupunkiseutuja kehitetään tasapainoisina kokonaisuuksina siten, että tukeudutaan olemassa oleviin keskuksiin. Keskuksia ja erityisesti niiden keskusta-alueita kehitetään monipuolisina palvelujen, asumisen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueina. Alueidenkäytössä kiinnitetään erityistä huomiota ihmisten terveydelle aiheutuvien haittojen ja riskien ennalta ehkäisemiseen ja olemassa olevien haittojen poistamiseen. Alueidenkäytön suunnittelussa olemassa olevat tai odotettavissa olevat ympäristöhaitat ja poikkeukselliset luonnonolot tunnistetaan ja niiden vaikutuksia ehkäistään. Alueidenkäytössä luodaan edellytykset ilmastonmuutokseen sopeutumiselle.

Erityistavoitteet

Maakuntakaavan ja yleiskaavan lähtökohtana on oltava perusteltu väestönkehitysarvio. Maakunnan suunnittelussa ja yleiskaavoituksessa on tarkasteltava pitkällä aikavälillä sekä taajama- että maaseutualueiden väestömäärän kehityksen erilaisia vaihtoehtoja. Maakuntakaavoituksessa ja yleiskaavoituksessa tulee edistää yhdyskuntarakenteen ehyttämistä ja esittää ehyttämiseen tarvittavat toimenpiteet. Erityisesti kaupunkiseuduilla on varmistettava henkilöautoliikenteen tarvetta vähentävä sekä joukkoliikennettä, kävelyä ja pyöräilyä edistävä liikennejärjestelmä. Kaupunkiseuduilla on myös varmistettava palvelujen saatavuutta edistävä keskusjärjestelmä ja palveluverkko sekä selvittävä vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittuminen.

Alueidenkäytön suunnittelulla on huolehdittava, että asunto- ja työpaikkarakentamiseen on tarjolla riittävästi tonttimaata. Alueidenkäytön suunnittelussa uusia huomattavia asuin-, työ-paikka- tai palvelutoimintojen alueita ei tule sijoittaa irralleen olemassa olevasta yhdyskuntarakenteesta. Vähittäiskaupan suuryksiköt sijoitetaan tukemaan yhdyskuntarakennetta. Näistä tavoitteista voidaan poiketa, jos tarve- ja vaikutus selvityksiin perustuen pystytään osoittamaan, että alueen käyttöönotto on kestävä kehityksen mukaista.

Alueidenkäytön suunnittelussa on edistettävä olemassa olevan rakennuskannan hyödyntämistä sekä luotava edellytykset hyvälle taajamakuvalle. Taajamia kehitettäessä on huolehdittava siitä, että viheralueista muodostuu yhtenäisiä kokonaisuuksia. Alueidenkäytössä on varattava riittävät alueet jalankulun ja pyöräilyn verkostojen varten sekä edistettävä verkostojen jatkuvuutta, turvallisuutta ja laatua. Alueidenkäytössä on otettava huomioon viranomaisten selvitysten mukaiset tulvavaara-alueet ja pyritävä ehkäisemään tulviin liittyvät riskit. Alueidenkäytön suunnittelussa uutta rakentamista ei tule sijoittaa tulvavaara-alueille. Tästä voidaan poiketa vain, jos tarve- ja vaikutus selvityksiin perustuen osoitetaan, että tulvariskit pystytään hallitsemaan ja että rakentaminen on kestävä kehityksen mukaista.

Alueidenkäytön suunnittelussa on tarvittaessa osoitettava korvaavat alueidenkäyttöratkaisut yhdyskuntien toimivuuden kannalta erityisen tärkeille toiminnoille, joihin liittyy huomattavia ympäristö- tai henkilövahinkoriskejä. Yleis- ja asemakaavoituksessa on varauduttava lisääntyviin myrskyihin, rankkasateisiin ja taajamatulviin.

Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon alueen maa- ja kallioperän soveltuvuus suunniteltuun käyttöön. Pilaantuneen maa-alueen puhdistustarve on selvitettävä ennen ryhtymistä kaavan toteuttamistoimiin. Alueidenkäytössä on ehkäistävä melusta, värinästä ja ilman epäpuhtauksista aiheutuvaa haittaa ja pyrittävä vähentämään jo olemassa olevia haittoja. Uusia asuinalueita tai muita melulle herkkiä toimintoja ei tule sijoittaa melualueille varmistamatta riittävää meluntorjuntaa.

Alueidenkäytössä tulee edistää energian säästämistä sekä uusiutuvien energialähteiden ja kaukolämmön käyttöedellytyksiä.

Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat

Yleistavoitteet

Alueidenkäytöllä edistetään kansallisen kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön sekä niiden alueellisesti vaihtelevan luonteen säilymistä. Alueidenkäytöllä edistetään elollisen ja elottoman luonnon kannalta arvokkaiden ja herkkien alueiden monimuotoisuuden säilymistä. Ekologisten yhteyksien säilymistä suojelualueiden sekä tarpeen mukaan niiden ja muiden arvokkaiden luonnonalueiden välillä edistetään. Alueidenkäytöllä edistetään luonnon virkistyskäyttöä sekä luonto- ja kulttuurimatkailua parantamalla moninaiskäytön edellytyksiä. Suojelualueverkoston ja arvokkaiden maisema-alueiden ekologisesti kestävää hyödyntämistä edistetään virkistyskäytössä, matkailun tukialueina sekä niiden lähialueiden matkailun kehittämisessä suojelutavoitteita vaarantamatta. Alueidenkäytössä edistetään kyseiseen tarkoitukseen osoitettujen hiljaisten alueiden säilymistä. Alueidenkäytöllä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä siten, että turvataan luonnonvarojen saatavuus myös tuleville sukupolville. Alueidenkäytössä ja sen suunnittelussa otetaan huomioon luonnonvarojen sijainti ja hyödyntämismahdollisuudet. Alueidenkäytössä edistetään vesien hyvän tilan saavuttamista ja ylläpitämistä.

Erityistavoitteet

Alueidenkäytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Viranomaisten laatimat valtakunnalliset inventoinnit 1 otetaan huomioon alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtina. Maakunta-kaavoituksessa on osoitettava valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt ja maisemat. Näillä alueilla alueidenkäytön on sovellettava niiden historialliseen kehitykseen. Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät ja yhtenäiset luonnon-alueet. Alueidenkäyttöä on ohjattava siten, ettei näitä aluekokonaisuuksia tarpeettomasti pirstota.

Alueidenkäytön suunnittelussa rantaan tukeutuva loma-asutus on suunniteltava siten, että turvataan luontoarvoiltaan arvokkaiden ranta-alueiden säilyminen sekä loma-asumisen viihtyisyys.

Ilman erityisiä perusteita ei hyviä ja yhtenäisiä peltoalueita tule ottaa taajamatoimintojen käyttöön eikä hyviä ja laajoja metsätalousalueita pirstoa muulla maankäytöllä.

AIRIX Ympäristö Oy
Mäkelininkatu 17 A
90100 OULU
Puhelin 010 241 4600
Telefax 010 241 4601

www.airix.fi

**Toimistot: Oulu, Turku,
Tampere ja Helsinki**